

BULETINUL ȘTIINȚIFIC AL UNIVERSITĂȚII TEHNICE DE CONSTRUCȚII BUCUREȘTI

Universitatea Tehnică de Construcții București
Departamentul de limbi străine
și comunicare

UT
CB

SERIA:

LIMBI STRĂINE ȘI COMUNICARE

Volumul XVII Nr. 1/2024

**BULETINUL ȘTIINȚIFIC AL UNIVERSITĂȚII
TEHNICE DE CONSTRUCȚII BUCUREȘTI**

Seria:
**Limbi străine și
comunicare**

Vol. XVII

Nr. 2/2024

**ISSN 2537 - 5040
ISSN-L 2068 - 8202**

CONSPRESS

BUCUREȘTI

Disclaimer

With respect to documents available from this journal neither UTCB nor any of its employees make any warranty, express or implied, or assume any legal liability or responsibility for the accuracy, completeness, or usefulness of any information, apparatus, product, or process disclosed.

Reference herein to any specific commercial products, process, or service by trade name, trademark, manufacturer, or otherwise, does not necessarily constitute or imply its endorsement, recommendation, or favouring by the UTCB.

The views and opinions of authors expressed herein do not necessarily state or reflect those of UTCB, and shall not be used for advertising or product endorsement purposes.

CUPRINS – CONTENTS

ARTICOLE - ARTICLES

Monica CONDRUZ-BACESCU

**The importance of learning business English
in today's business environment 7**

Antonia DINU

**Impactul stereotipurilor culturale asupra societății
(The impact of cultural stereotypes on our society) 21**

Ana DURA

**Credința și religiozitatea ca forme de manifestare
în contextul schimbărilor produse de urbanizare.
Exemple din literatura austriacă de la începutul secolului
al-XIX-lea (Faith and religiosity as forms of manifestation
in the context of changes produced by industrialization.
Examples from Austrian literature from the beginning
of the 19th century) 36**

Mihaela HRISTEA

**Influența lui Heinrich Heine asupra liricii poezilor
români sămănătoriști și simbolști (Heinrich Heine's
influence on the lyrics of the Romanian seeding poets and
symbolist ones) 45**

Roxana JOIȚA

**On the terminology of civil engineering: "material" and
"structure". A lexical approach 63**

Sarab MOUSTAFA

Decoding the intricacies of specialized translation 75

Stefan ŽIVOJINOVIĆ

**The role of translators and interpreters in facilitating
intercultural communication in the courts of Romania,
Montenegro and the UK 87**

RECENZII DE CARTE - BOOK REVIEWS

Raluca GHENȚULESCU

Nistea, M. D. (coordonator), Moustafa, S. and Živojinović, S. (2024). *România mea și a ta. Limbă, cultură și civilizație românească*. București: ProUniversitaria. 103

Nicoleta ÎNSURĂȚELU

Biblioteca Județeană „I. N. Roman” Constanța. (2024). *Transhumanța - izvoare și mărturii*. Constanța: ExPonto. 106

ARTICOLE – ARTICLES

THE IMPORTANCE OF LEARNING BUSINESS ENGLISH IN TODAY'S BUSINESS ENVIRONMENT

Monica CONDRUZ-BACESCU

Abstract: The paper emphasizes the importance of learning business English in today's business environment. Employees who master English have a competitive advantage, being able to manage complex relationships and represent the company in a professional manner. Moreover, knowledge of English improves the ability to learn from various sources, from specialized literature to online courses, thus contributing to the continuous development of professional skills. Verbal and written communication is very important in business English. The best language learning applications are also mentioned in the paper. The conclusion of the paper is that learning English is a long-term commitment. It is also essential for success in today's global economy. By improving English skills, one can gain a competitive advantage, advance in career, and develop professionally.

Keywords: *business English; cultural aspects; verbal communication; written communication; learning applications*

Introduction

In the era of globalization, English has become the lingua franca of international communication. Whether we are talking about negotiations, partnerships or cross-border collaborations, the use of English facilitates interactions and ensures the clarity of messages. Multinationals, international organizations and even startups need a common medium of communication, and English plays this essential role.

Knowledge of English opens doors to new markets and opportunities for expansion. Companies that can communicate effectively in English "can expand their network of customers and partners, participate in international conferences and access valuable resources" (Gere, 2020: 32). In addition, employees who master English have a competitive advantage, being able to manage complex relationships and represent the company in a professional manner.

For individuals, the ability to communicate fluently in English can accelerate career advancement. It provides access to leadership roles, international projects and the opportunity to work in various parts of the world. Moreover, knowledge of English improves the ability to learn from various sources, from specialized literature to online courses, thus contributing to the continuous development of professional skills.

Knowledge of English is a necessity in today's society. We use English at work, when traveling, in understanding information or even when we simply want to develop professionally by learning one of the most spoken languages in the world. Nowadays, most adults want to learn general English (especially to cope with real-life situations), but also business English: when adults want to actively participate in business meetings and negotiations, they instantly realize that they need business English.

Business English certainly facilitates understanding cultural differences in different business environments, understanding and writing business correspondence correctly and, in general, focuses on situations characteristic of everyday professional activity. It is considered a special branch of general studies, due to the use of specialized vocabulary and jargon. A good understanding of the English language in general, as well as a deep knowledge of special forms, are necessary to successfully build a career in an international environment. "This knowledge is important for both written and oral forms of communication, such as e-mail, letters, phone calls, meetings, presentations and more" (Martin, 2008: 154).

Business English courses focus on skills that apply to the workplace, on special vocabulary that students might encounter during telephone conversations, negotiations, meetings and also on general topics that arise in international business relations. There are an estimated 1,000,000,000 English speakers worldwide. Many factors come into play in this regard, which is why learning English has seen an exponential growth in recent years, and it all boils down to English being the global language in business, politics, international relations, culture, and entertainment for many countries around the world.

Applying for jobs in a language other than the native language can be a very difficult task, requiring a good understanding of the prerequisites in that language. Not only does the content of a CV and cover letter differ, but so does the structure, terminology and writing style. In order to successfully apply for a job in another language, we need to be aware of all these differences. We should be aware of the key difference in the style and design used in English compared to our native language. In addition, we should be aware of the differences between US English and British English. In this article, we will explore why learning business English is important and how one can improve the language skills to succeed in the competitive world of business.

1. What is business English and how can we improve it?

Business English is one of the special forms of the English language, containing the language most suitable and used in international trade, economics and finance. In today's global economy, students not only want to improve their ability to read, write, listen and speak English fluently, but they also want to be able to communicate in a way that will be recognized and appreciated by their counterparts in the international arena.

Business textbooks and specialized teachers help not only learn the vocabulary, "but also understand the business concepts one is going through and then activate the language skills needed in this environment" (Livingstone, 2004: 14). Instead of family and friends, the business English textbook contains topics such as:

- global business culture or ethics;
- organizations' perspectives on business issues;
- opinions of managers from renowned companies on certain business issues.

As such, business English is commonly used in the workplace or in the business world for: business meetings, sales presentations, negotiations, the broad spectrum of business correspondence, business reports, executive summaries.

From this perspective, a business English course can be seen as a true training in which participants understand how all business functions are interconnected and thereby gain a broader perspective, even on the company they work for. In fact, there is no globally accepted definition of business English, but it tends to fall into three main categories:

- Vocabulary

Many of the words in English used in business are specialized and cannot be understood even by native English speakers who do not use them in the workplace. Thus, part of the study of business English is the study of vocabulary which can be: specialized or over-specialized depending on the activity or industry to which it is specific (banking, investment, import-export, oil, automotive, IT, etc.).

- Linguistic skills

Another aspect is the study and practice of the linguistic skills necessary to perform various functions, such as conducting a meeting, negotiating or making a presentation in English. During a business English course, one goes through and discuss case studies with his/her colleagues and one will have to do at least a stand-up business presentation that one will choose from a list that the trainer will provide, as well as "other activities such as interview simulations, negotiation, drawing up a business plan or launching a product with the strategic decisions related to this process" (Rosenburg, 2019: 13).

- Cultural aspects

In addition to the technicalities of the language, in business English courses one has the pleasure of learning about certain aspects of the business culture of renowned companies or about the differences in business culture in various countries. This way one will be equipped for any unforeseen situation that may arise in the relationship with business partners. Keep in mind that business English "can also be taught to native English speakers who, like non-native speakers, need to understand the business concepts behind certain words or expressions" (Carey, 2020: 81).

The pressure to speak English in the workplace continues to grow as more and more companies invest in the globalization of their teams. However, mastering a new language requires time and resources that many people – especially adults who are no longer in school – struggle to find. "In today's digital age, it is increasingly easy to find excellent resources to improve English" (Francois, 2021: 11). Business English focuses on the language and skills needed to communicate in the workplace. Here are some reasons why business English is important:

- Globalization

As businesses expand globally, they need employees who can communicate with customers, colleagues, and partners from different countries and cultures. English is often the common language used in international business transactions.

- Career advancement

If one wants to advance in career, one needs to be able to communicate effectively in English. This includes writing emails, giving presentations, negotiating offers, and attending meetings. Learning to do this in English will definitely improve the career prospects.

- Competitive Advantage

If one can communicate effectively in English, one has a competitive advantage over the colleagues who cannot. This can lead to more promotion opportunities, job offers, and higher salaries.

- Better Communication

Good communication is the key to success in any business. If one can communicate effectively in English, one can avoid miscommunication and build strong relationships with clients, colleagues, and partners.

2. How to Improve Business English

Improving business English does not have to be difficult. Here are certain tips to help improve the language skills:

- Read business articles and reports

Reading business articles and reports can help one improve the vocabulary and grammar, as well as the understanding of business concepts and trends. One can find a wide range of business publications online, such as *The Economist*, *Forbes*, and *Harvard Business Review*.

- Listen to business podcasts and webinars

Listening to business podcasts and webinars can help improve listening and comprehension skills, as well as the knowledge of industry-specific vocabulary and new business ideas and practices. One can learn English from many free business podcasts and webinars, such as TED Talks Business.

- Practice writing business emails and reports

Writing business emails and reports can help improve the writing skills, as well as the ability to communicate complex ideas and data clearly and concisely. One can use online resources to check grammar, spelling, and style.

- Attend business English classes and workshops

Taking business English classes and workshops can provide with specialized instruction and feedback from experienced teachers. One can find many language schools and training centers that offer business English classes.

- Practice speaking with native speakers

Speaking with native speakers can help improve fluency and pronunciation, as well as understanding of cultural nuances and idiomatic expressions. One can sign up for language exchange programs to find native speakers who are willing to practice their language skills.

- Use language learning applications

Language learning applications, such as Duolingo, Babbel, and Rosetta Stone, can help improve the language skills on the go. These applications offer interactive lessons, quizzes, and games to make learning English fun and engaging.

- Watch business videos

Watching business videos, such as TED Talks, can help improve listening and comprehension skills, as well as the knowledge of business concepts and trends. One can find many business videos online, such as on YouTube.

3. Verbal and written communication in business English

- Verbal Communication in Business English

Business English is characterized by a specific vocabulary, which includes terms such as: ROI (Return on Investment), benchmarking, synergy, core competencies, income, turnover, profit etc. Familiarity with these expressions is crucial to navigate business conversations effectively and to understand relevant documents and reports.

Business communication requires clarity and precision. Commonly used grammatical structures include conditional sentences ("If-then" statements), passive structures to emphasize action and ways to express probability and necessity. Mastering these structures helps to formulate concise and effective messages.

Business English emphasizes formality, precision and professionalism. Unlike general English, which can be more relaxed and informal, "business English requires a strategic approach to language to reflect seriousness and competence in a professional context" (Hafner and Miller, 2021: 56). It also involves a deep understanding of industry jargon.

Business presentations require a clear structuring of information, supported by precise and articulate language. Starting with a strong introduction, maintaining a logical flow of ideas, and ending with a concise summary are essential. Practicing speech and using visual aids can enhance the impact of the presentation.

In business meetings, it is important to use polite and formal language, to listen actively, and to contribute to relevant interventions. Punctuality, preparation, and the ability to articulate clear and well-argued points of view are key to success in such contexts. "Effective negotiation in English involves the use of persuasive, empathetic, and strategic language" (Lessig, 2021: 123). Persuasion techniques such as appealing to common interests, presenting mutual benefits, and handling objections tactfully are essential. The ability to remain calm and argue logically can determine the outcome of a negotiation.

Reading is an essential skill for learning English as it helps increase vocabulary, giving more confidence. Reading newspapers in English will not only increase the vocabulary, but will also improve grammar, writing and speaking skills. The good news is that English newspapers can be found anywhere in the world, and the articles are also available online, with the option to print them.

- Written Communication in Business English

Business emails should be clear, concise, and well-structured. It is essential to begin with a professional greeting, clearly state the purpose of the message, and end with a conclusion or requested action. Using a polite tone and avoiding excessive jargon are important to maintain professionalism.

Official reports and documents require close attention to detail and logical structuring. Headings and subheadings, tables, and graphs can help organize information. Clarity and precision are critical, and the use of appropriate formal and technical language is mandatory to convey credibility. A well-written CV in English should highlight the professional experience, skills, and achievements in a concise, easy-to-read manner. The cover letter should be personalized for each employer, emphasize the specific interest in the position, and reflect the ability to bring value to the company.

To improve business-specific vocabulary, practical exercises such as reading specialist articles, participating in thematic discussions and using language learning applications are essential. Repetition and application in real-life contexts help to consolidate knowledge. "Specialized courses and interactive workshops offer valuable opportunities to learn and practice business English" (Rowles and Brown, 2019: 94).

There are numerous online resources, including educational platforms, videos, podcasts and e-books, that can facilitate self-study. These resources allow for flexibility in the schedule and can be adapted to individual needs, helping to continuously improve Business English skills.

Writing is a skill that can help remember the words and phrases one learns throughout the day. Whether one decides to write a tweet on X or keep a daily, weekly or monthly journal, the benefit of this is that one will be able to practice writing sentences with a special focus on grammar, punctuation, spelling or vocabulary. More importantly, one will be able to analyze grammatical structure to write about past, present, or future events. Writing in English is seen as a necessary skill for success in today's global economy.

4. Trends and developments in business English

Learning a new language comes with challenges, including cultural and linguistic differences. To overcome these barriers, it is essential to consistently expose to the English language, interact with native speakers, and learn about diverse cultures and business customs. Pronunciation exercises, such as repeating and imitating native speakers, using speech recognition applications, and participating in conversation groups, can greatly improve fluency and pronunciation. Regular practice is the key to becoming more confident and articulate. "Confidence in using English in business contexts can be built through preparation, active participation in discussions, and ongoing feedback"

(Gilster, 2021: 47). Positive experiences and success in using English in various professional situations help build confidence.

Artificial intelligence is playing an increasingly important role in English learning, providing personalized learning solutions and real-time feedback. Educational AI-assisted learning platforms allow users to develop their language skills in an interactive and efficient way.

The future of English in the global business environment looks promising, with a continued demand for advanced language skills. As globalization advances, "English will remain an essential element of international communication, facilitating cooperation and innovation in various economic sectors" (Watson, 2018: 31).

5. The best language learning applications

A few decades ago, one would have had to carry around a pocket dictionary to help with simple translations. One can still do that today, but if one loses it or forgets to pack it, one would probably have a hard time talking to people who do not speak the language. Today, one can read books about the language one wants to learn, take online courses, watch videos on YouTube. However, one may not always be able to carry all those books, which makes it harder to learn wherever one is. "With a language learning application, one can quickly learn a few words, phrases, or sentences in another language right from the mobile device" (Young, 2013: 102). Unlike pocket dictionaries, these applications are easy to integrate into the routine wherever one is and can learn a foreign language without going to classes.

Here's a list of the best language learning applications that will help learn a new language without getting into the deep waters of grammar:

- *Duolingo*

Duolingo is a free and engaging language learning application that helps one learn a new language at his/her own pace. In fact, one study found that 34 hours of use on the application is the equivalent of a semester of university language classes, which proves how effective the application's bite-sized lessons are. With personalized lessons and exercises that adapt to the learning style, one can learn and review vocabulary with ease, get instant grades, and earn points for correct answers.

The reward system - such as virtual coins, level improvement and fluency scores is included in each lesson, which makes the application more enjoyable and motivates one to master words, phrases and grammar concepts. One can also review the lessons and practice the weak points at his/her own pace.

Some of the languages one can learn include French, English, Portuguese, Turkish, Chinese, Japanese, Spanish, Italian, Norwegian, Hebrew, Czech, Swahili, Greek, Polish, Russian and many more. The application also offers the option to learn Romanian.

- *Rosetta Stone*

Rosetta Stone is another free learning platform that has been helping people learn foreign languages for over two decades. Once one downloads the application, one can choose from 24 different languages or, if one prefers, one can stay focused with personalized learning based on his/her personal motivation.

The methods used in this application help one learn a foreign language intuitively, through images related to common phrases and get instant feedback to perfect pronunciation. The application also offers extensive learning features where one can access different types of exercises and can also download them to do everything offline. A phrasebook with basic words and words related to hotels, restaurants, and travel is available especially if one is traveling, but one can buy more phrasebooks related to emergencies, colors, shopping, and currencies. The application syncs the progress across all devices, so one can learn basic words or phrases wherever he/she is. Some of the languages available are French, English, Japanese, German, Arabic, Russian, Turkish, etc.

- *Memrise*

Memrise is a free language learning application that uses simplistic visual aids to guide through each lesson so one can easily remember what he/she is learning. The interface is attractive, simple, and easy to use, so one can practice more and build the vocabulary in a fun and easy way. Included are videos of native speakers saying each word one learns, plus an audio recording of the word or phrase, and at the end of each lesson is a quiz with short questions that test what one has learned and receive rewards in the form of points for correct answers.

There are over 100 languages one can learn, including French, German, Chinese, English, Spanish, Portuguese, Italian, Korean, Turkish, and Russian, among others.

- *Mondly*

Mondly is an easy-to-use language learning application that lets one learn in the native language so one can start speaking as fluently as possible in no time. It includes in-depth lessons on more than 20 topics in a real-world context, with engaging content for learners of all levels, all in a colorful design that makes learning fun. Plus, if one wants to practice the conversation skills, there's a speech recognition chatbot to guide, activities to help reinforce learning, quizzes and games, and a leaderboard to track the progress.

The first six lessons are free for a single language, but one can unlock more languages by upgrading to a paid subscription. Languages one can learn include English, Russian, Spanish, German, French, Greek, Japanese, Romanian, Hindi, Bulgarian, Croatian, Turkish, Polish, Hebrew, Afrikaans, Finnish, Czech, Swedish, Danish, and more.

- *Babbel*

Babbel is another subscription-based application that offers 14 different languages that one can learn by listening and repeating words and phrases, then taking short quizzes to test learning. Its bite-sized lessons last 10-15 minutes and are tailored for beginners and advanced learners, making it easy to practice on the go or if one has a short break in between classes. It also synchronises the progress across all the devices, so it's easy to pick up where one left off.

Speech recognition helps one gets the pronunciation right through real-life conversations, and a review manager helps one retains the information and build confidence in speaking a new language. One can also download lessons and learn offline. One only gets one free lesson, so if one needs full access to learning materials for any language, one will need to upgrade to a paid plan. Languages one can learn include French, English, Norwegian, German, Italian, Indonesian, Polish, Turkish, Brazilian Portuguese, Russian, Portuguese, Swedish, Dutch, and Danish.

- *HelloTalk*

HelloTalk takes a different approach to helping one learn a new language. Instead of giving words and phrases in pictures, it connects with native speakers of the language one chooses to learn. Basically, one can be a student and a teacher at the same time. This way one will learn not only vocabulary, but also the current language. The entire exchange is done through a kind of chat provided by Hello talk. In addition, the application offers tutorials that help one correct the conversations and is available for Android and iOS platforms. There are more than 20 million native speakers from whom one can learn over 150 different languages, including English, Spanish, Japanese, Arabic, Korean, French, German, Italian, Portuguese and many more.

- *Busuu*

Busuu boasts over 100 million users and offers foreign languages in complete lesson packages that include accent training and exercise reviews from native speakers. Tests are available to help know what level to start at, and there is a wide range of learning activities covering a large amount of content, along with exercises that help with pronunciation, dialogue, grammar, and writing.

Conclusions

Learning business English can be challenging. Having a teacher or mentor can give the friendly push one needs to stick to his/her study plans, do the homework, and one can always ask for feedback. It is important to remember that the best learning environments for working professionals are those that are structured and offer flexible class schedules. This is something to consider. Plus, the bonus of joining a learning community means one will have classmates to talk to. Classmates can also help one stay motivated and focused on completing the assignments.

Learning English is a long-term commitment, and one will have setbacks along the way, which is normal. Be patient, become part of a supportive learning community, and set goals. One needs to be consistent and motivated in developing this skill, and only then will the results come.

In conclusion, learning business English is essential for success in today's global economy. By improving the English skills, one can gain a competitive advantage, advance his/her career, and develop professionally.

Communicating effectively in English is essential for progress in the business world.

References

- Ati Studios. (2013). *Mondly* [language learning application]. ATi Studios A.P.P.S. Retrieved from <https://www.mondly.com>.
- von Ahn, L and Hacker, S. (2011). *Duolingo* [language learning application]. Retrieved from <https://www.duolingo.com>.
- Carey, K. (2020). *Creating the Future of Learning and the University of Everywhere*. London: Riverhead Books.
- Cooke, E., Whately, B and Detre, G. (2010). *Memrise* [language learning application]. Retrieved from <https://www.memrise.com>.
- Francois, N. (2021). *Elearning Now: How to Create Successful Elearning Courses and Teach Online Today*. London: Routledge.
- Gere, C. (2020). *Digital Culture*. London: Reaktion Books.
- Gilster, P. (2021). *Digital Literacy*. New York: Penguin Books.
- Hafner, C.A., Miller, L. and Kwai Fun Ng, C. (2016). Creativity and Digital Literacies in English for Specific Purposes. In C. Sancho Guinda and R. Breeze (eds.). *Essential Competencies for English-medium University Teaching* (pp. 111-123). Cham: Springer.
- Holl, T. et al. (2008). *Babbel* [language learning application]. Babbel GmbH. Retrieved from <https://go.babbel.com>.
- Lessig, L. (2021). *Free Culture. The Nature and Future of Creativity*. New York: Penguin Books.
- Livingstone, S. (2004). Media Literacy and the Challenge of New Information and Communication Technologies. *Communication Review*, 7(1), 3-14. 10.1080/10714420490280152.
- Martin, A. (2008). Digital Literacies and the "Digital Society". In C. Lankshear and M. Knoble (eds.). *Digital Literacies: Concepts, Policies, and Practices* (pp. 151-176). New York: Peter Lang.
- Niesner, B. and Hilti, A. (2008). *Busuu* [language learning application]. Busuu Ltd. Retrieved from <https://www.busuu.com>
- Ngai, Z. (2012). *Hello Talk* [language learning application]. HelloTalk Limited. Retrieved from <https://www.hellotalk.com>.
- Rosenburg, M. (2019). *Elearning: Strategies for Delivering Knowledge in the Digital Age*. London: McGraw Hill Education.
- Rowles, D. and Brown, T. (2017). *Building Digital Culture: A Practical Guide to Successful Digital Transformation*. London, New York: Kogan Page.
- Stoltzfus, A., Fairfield, J. and Stoltzfus, E. (1992). *Rosetta Stone* [language learning application]. Rosetta Stone, Ltd. Retrieved from <http://eu.rosettastone.com>
- Watson, R. (2018). *Future Minds: How the Digital Age Is Changing Our Minds, Why This Matters, and What We Can Do About It*. London: Nicholas Brealey Publishing.
- Young, R. J. (2013). *Beyond the MOOC Hype: A Guide to Higher Education's High Tech Disruption*. Washington, DC: The Chronicle of Higher Education.

About the author

Monica CONDRUZ-BACESCU, PhD, is an associate professor of Business Communication in English at the Bucharest University of Economic Studies, where she teaches Business English. She holds a Master degree and a PhD in economics and has taken part in many conferences and symposia with contributions on communication in business english, english literature and economics. She is the author of more than 80 articles and 7 books and co-author of 4 textbooks for students of Cybernetics.

E-mail: monica.bacescu@rei.ase.ro

IMPACTUL STEREOTIPURILOR CULTURALE ASUPRA SOCIETĂȚII

(THE IMPACT OF CULTURAL STEREOTYPES ON OUR SOCIETY)

Antonia DINU

Abstract: This paper aims to analyze the impact stereotypes have on cultural interactions. We analyze different types of stereotypes in different cultures, and we explore and review solutions to approach them. We discuss multiple types of stereotypes such as gender stereotypes, age stereotypes, class stereotypes, ethnic and racial stereotypes. We show how these stereotypes affect cultural interactions and how they shape people's thinking. We illustrate how these cultural stereotypes are manifested in different countries. The change must begin with us, the people, as we are the engine of our society and we cause problems to which we also hold the answers.

Keywords: *cultural stereotypes; cultural interactions; gender stereotypes; perception; solutions*

Introducere

Stereotipurile afectează societatea și conduc la crearea și răspândirea prejudecăților privind anumite culturi. În prima parte, lucrarea își propune să demonstreze importanța identității culturale pentru individ și comunități și să evidențieze faptul că este esențial să o respectăm și protejăm. În a doua parte, vom defini și exemplifica diferențele dintre generalizarea culturală și stereotipurile culturale. Ulterior, vom analiza mai multe tipuri de stereotipuri. Totodată, vom discuta impactul pe care acestea îl au asupra societății, iar în ultima parte vom explora soluții care să ne ajute în gestionarea stereotipurilor.

1. Importanța identității culturale

Cultura reprezintă un set de valori, obiceiuri, credințe, tradiții specifice unui grup de oameni sau care au fost transmise din generație în generație, în timp ce identitatea este modul în care un individ se raportează la propria persoană și modul în care se distinge prin unicitate de ceilalți. Prin urmare, putem defini identitatea culturală drept acea componentă intrinsecă fără de care nu putem exista ca membri ai unei societăți. Cultura ne oferă un sentiment de apartenență și ne ajută să ne construim personalitatea (Longchar, 2022: para. 2). Memoria ne ajută să transmitem mai departe cultura (Longchar, 2022: para. 3). Cultura este un factor esențial în dezvoltarea noastră ca oameni, întrucât ne definește identitatea și influențează modul în care ne raportăm la

diferite situații. Identitatea culturală este „apartenența la un grup social cu aceleași caracteristici intrinseci”¹ (Longchar, 2022: para. 6). Este modul în care o persoană se identifică cu o anumită națiune și este construită în timp prin tradiții, obiceiuri și valori transmise. Primul contact pe care îl avem cu elementele culturale este datorat părinților și bunicilor care ne împărtășesc din tradiții și obiceiuri, iar mai apoi noi continuăm să le păstrăm și devenim în cele din urmă parte din noi. Astfel, identitatea culturală este un mod prin care putem respecta și păstra istoria și un mod în care ne amintim de locul de care aparținem (Longchar, 2022: para. 8). Cultura ne ajută să nu ne uităm istoria și să aflăm informații despre strămoșii noștri și despre modul în care societatea a evoluat pentru a ajunge în acest punct din prezent. Să păstrăm istoria vie este un mod de a proteja societatea, întrucât „oamenii nu trăiesc pentru totdeauna, dar culturile lor da”² (Longchar, 2022: para. 11). Totodată, identitatea culturală este responsabilă pentru valorile noastre morale. Ca ființe umane, ne ghidăm după un anumit set de valori pentru a coexista în societate și este esențial să învățăm valorile specifice societății noastre, dar să învățăm să acceptăm și altele noi, specifice altor culturi, pentru a putea respecta nu doar cultura noastră, ci și o alta diferită. De asemenea, identitatea culturală ne insuflează disciplina – o valoare esențială după care ne ghidăm zi de zi, întrucât fiecare cultură are propriile reguli și norme care trebuie să fie respectate (Longchar, 2022: para. 13). Poate compasiunea este una dintre lecțiile cele mai importante pe care ne-o oferă cultura. Fiecare cultură este specială și trebuie respectată. Diversitatea culturală existentă ne învață că, pentru a coexista, e nevoie de respect și înțelegere pentru fiecare cultură. Nu în ultimul rând, ne revine rolul de a păstra integritatea culturii pentru ca viitoarele generații să aibă aceeași identitate culturală care ne-a format ca indivizi. Experiența acumulată stă la baza dezvoltării unei culturi (Longchar, 2022: para. 17). Deși identitatea culturală își are rădăcinile în tradiție, aceasta este influențată de numeroși factori precum globalizarea, migrațiile și progresul tehnologic. Prin urmare, dinamica identității culturale se dezvoltă și se schimbă în conformitate cu noile tendințe, deși păstrează esența culturii respective. Acest dinamism al culturii contribuie la farmecul și la bogăția acesteia. (Guzzanti, 2024: para. 4).

¹ Traducerea noastră (A way of belonging to a social group with the same intrinsic features).

² Traducerea noastră (Human beings do not live for eternity, but their cultures do).

2. Generalizarea culturală versus stereotipurile culturale

Deși identitatea culturală este un aspect esențial al unei culturi, oamenii tind adeseori să o perceapă greșit sau să uite complet de existența ei. Acest fenomen îl putem pune pe seama răspândirii stereotipurilor care „simplifică și generalizează identitatea culturală”³ (Guzzanti, 2024: para. 5). „Stereotipurile reduc diversitatea și complexitatea identității culturale la un set de caracteristici standard, fapt ce conduce la o înțelegere eronată a identității”⁴ (Guzzanti, 2024: para. 5). Stereotipurile sunt percepute ca fiind „prejudecăți referitoare la un grup care sunt folosite greșit pentru a descrie toate persoanele din grup”⁵ (Buchtel, 2014: para. 13).

În continuare, vom analiza diferențele dintre generalizarea culturală și stereotipurile culturale pentru a înțelege mai bine aceste două fenomene.

2.1 Generalizarea culturală

Este esențial să cunoaștem anumite tipare și detalii specifice fiecărei culturi pentru a avea o înțelegere de bază a acesteia, iar generalizarea culturală este elementul care ne ajută în acest sens (AFS Intercultural Programs, 2011: 2). Generalizarea culturală presupune „categorizarea membrilor aceluiași grup ca având caracteristici similare”⁶ (AFS Intercultural Programs, 2011: 2). Este important totuși să reținem că aceste generalizări sunt flexibile și „permit încorporarea de noi informații culturale”⁷ (AFS Intercultural Programs, 2011: 2). Avem anumite așteptări atunci când ne raportăm la persoane din alte culturi, iar aceasta contribuie la sporirea gradului de curiozitate față de o altă cultură și de conștientizare, ulterior ducând la ameliorarea relațiilor interculturale. Generalizările sunt un factor vital al comunicării interculturale, întrucât ne ajută să anticipăm și să acumulăm noi informații despre o anumită cultură, ajutându-ne să ne raportăm mai bine la ea. Un exemplu de generalizare culturală este „Oamenii din țara X au un stil indirect de comunicare”. Generalizările culturale nu interzic ideea conform căreia există diferențe între oameni și nu trebuie să fie aplicate fiecărui individ din acea cultură. Este normal și esențial ca fiecare om, deși aparține unui grup sau unei culturi, să aibă caracteristici individuale care îi alcătuiesc și protejează

³ Traducerea noastră (stereotypes, which oversimplify and generalise cultural identities).

⁴ Traducerea noastră (Stereotypes reduce the diversity and complexity of cultural identities to a set of fixed characteristics, leading to a distorted understanding of these identities).

⁵ Traducerea noastră (prejudiced perceptions of groups that are misused to describe all individuals within the group).

⁶ Traducerea noastră (categorizing members of the same group as having similar characteristics).

⁷ Traducerea noastră (allow for the incorporation of new cultural information).

identitatea culturală. Prin urmare, generalizările culturale nu trebuie confundate cu stereotipurile culturale (AFS Intercultural Programs, 2011: 2).

2.2 Stereotipuri culturale

„Generalizările culturale devin stereotipuri atunci când toți membrii unui grup sunt caracterizați ca având aceleași caracteristici”⁸ (AFS Intercultural Programs, 2011: 2).

Există mai multe tipuri de stereotipuri culturale: privind naționalitatea, religia, genul, etnia sau vârsta.

Totodată, stereotipurile pot fi atât pozitive, cât și negative. Cu toate acestea, stereotipurile au mai degrabă un caracter negativ spre deosebire de generalizări care sunt adesea pozitive. În contrast cu generalizările, stereotipurile nu sunt flexibile, nu acceptă noi informații și conduc adesea la prejudecăți și la discriminare intenționată sau neintenționată. În timp ce generalizările culturale reprezintă un prim pas în aflarea de informații despre o anumită cultură, stereotipurile reduc acea cultură la un set de informații cheie care nu dezvoltă diferențele dintre identitățile culturale ale oamenilor. Milton Bennett, autorul **modelului de dezvoltare a sensibilității interculturale**, susține că tratarea fiecărei persoane este esențială pentru a evita etichetarea eronată a oamenilor aparținând diverselor grupuri culturale (Bennett, 1998 citat de AFS Intercultural Programs, 2011: 3). Prin urmare, este esențial să evităm stereotipurile culturale prin înțelegerea generalizării culturale adecvate și recunoașterea erorilor produse de aceasta, astfel încât să pornim de la generalizare pentru a afla informații de bază despre o cultură, dar ulterior să ne construim propria opinie dezvoltând modelul propus cu ajutorul noilor informații.

3. Exemple de stereotipuri culturale

În această parte vom analiza mai multe stereotipuri culturale, printre care se numără stereotipurile de gen, vârstă, clasă, etnie și rasă. Este important să cunoaștem și să identificăm aceste stereotipuri pentru că înțelegerea lor stă la baza capacității noastre de a le schimba (Fiske, 2017: para. 55).

⁸ Traducerea noastră (Generalizations become stereotypes when all members of a group are categorized as having the same characteristics).

3.1 Stereotipuri de gen

Teoria ambivalentă a sexismului se bazează pe tensiunea dintre interdependența biologică obligatorie bărbat-femeie și dominanța universală a bărbatului în societate (Glick & Fiske, 1996: 492).

În funcție de gradul de cooperare a femeilor cu normele de gen, putem identifica două tipuri de sexism: sexismul ostil și sexismul benevol (Glick & Fiske, 1996: 491). Sexismul ostil reprezintă stereotipurile clasice împotriva femeilor și se adresează în mare parte femeilor care resping interdependența tradițională dintre bărbați și femei prin acțiuni precum concurența cu bărbații la locul de muncă. Sexismul ostil se adresează femeilor de carieră și feministelor și le denigrează în același timp (Glick et al., 1997 citat de Fiske, 2017: para. 11). Sexismul ostil dă naștere unor stereotipuri precum faptul că „femeile necooperante sunt competente, dar reci”⁹ (Eckes, 2002: 102). De cealaltă parte, sexismul benevol se referă la femeile care acceptă interdependența tradițională bărbat-femeie și se conformează rolurilor de gen prestabilite, de exemplu acestea se subordonează bărbaților la locul de muncă. Deși în aparență sexismul benevol pare inofensiv și pare că respectă și venerază femeia, de fapt acesta „subminează autonomia și realizările femeilor”¹⁰ (Dardenne et al., 2007: 772). Stereotipurile legate de sexismul benevol descriu femeile cooperative ca fiind „calde, dar incompetente”¹¹ (Fiske, 2017: 12).

Cele două tipuri de sexism îndeplinesc funcții complementare. Sexismul ostil pedepsește femeile care nu se supun interdependenței de gen, iar sexismul benevol recompensează femeile care i se supun (Fiske, 2017: 13). Conform stereotipurilor produse de sexismul ostil, femeile care nu respectă rolurile tradiționale sunt „geloase, viclene și egoiste”¹², în timp ce stereotipurile sexismului benevol descriu femeile ca fiind „tandre, calde, dulci și sensibile”¹³ (Fiske, 2017: 15). Totuși, „corelația sexismului ambivalent cu dezvoltarea de gen sugerează că această dinamică se poate schimba pe măsură ce dominația

⁹ Traducerea noastră (combination of low warmth and high competence).

¹⁰ Traducerea noastră (undermined women's performance).

¹¹ Traducerea noastră (warm but incompetent).

¹² Traducerea noastră (jealous, sly, selfish).

¹³ Traducerea noastră (tender, warm, sweet, sensitive).

masculină scade și dezvoltarea economică oferă oportunități atât bărbaților, cât și femeilor”¹⁴ (Fiske, 2017: 18).

3.2 Stereotipuri de vârstă

Dacă ne referim la stereotipurile legate de vârstă, tensiunile de interdependență se referă la controlul resurselor și la momentul în care persoanele în vârstă se dau la o parte pentru a face loc noii generații. Stereotipurile cu privire la persoanele în vârstă le limitează partajarea resurselor: Persoanele în vârstă care se conformează sunt lăudate, iar cele care nu se dau la o parte sunt depreciate (Fiske, 2017: para. 21). Domeniile resurselor contestate includ succesiunea organizată (averea familiei, vechimea în muncă, puterea politică), consumul comun (costurile asistenței medicale, subvențiile pentru pensionare) și identitatea generațională (muzică, stiluri). Tensiunile între generații apar în special în cazul persoanelor tinere (spre deosebire de cei de vârstă mijlocie sau mai în vârstă), întrucât cei tineri resimt cel mai mult nemulțumirea față de persoanele în vârstă care nu se conformează. De asemenea, tinerii recompensează cel mai mult vârstnicii care se supun (Fiske, 2017: 21). „Stereotipurile generale privind persoanele în vârstă descriu persoanele în vârstă ca fiind calde, dar incompetente”¹⁵ (Cuddy et al., 2005: 270). „Acest stereotip ambivalent seamănă cu al femeii care trebuie să se supună implicit bărbatului, întrucât ambele categorii sunt conduse de interdependența care subordonează un grup nevoilor celuilalt, cu o recompensă obligatorie condiționată de cooperare, toate în contextul asimetriei de statut”¹⁶ (Fiske, 2017: 22).

Persoanele în vârstă sunt admirate de către afro-americieni (Fiske et al., 2009 citat de Fiske, 2017: para. 23) și de amerindieni (Burkley et al., 2016: 211). „Contrar înțelepciunii populare conform căreia culturile orientale își venerază bătrânii, dar așa cum prevede teoria privind discriminarea de vârstă a tensiunilor resurselor, meta-analiza arată că persoanele în vârstă sunt

¹⁴ Traducerea noastră (Ambivalent sexism's correlation with gender development suggests that this dynamic can change as male dominance decreases and economic development offers opportunities to men and women alike).

¹⁵ Traducerea noastră (elderly people have been consistently stereotyped as high on warmth and low on competence).

¹⁶ Traducerea noastră (This ambivalent stereotype resembles the default female one, both driven by the prescriptions of interdependence that subordinate one group to the needs of the other, with some mandated reward contingent on cooperating, all in the context of status asymmetry).

depreciate pretutindeni și de către persoane de toate vârstele”¹⁷ (North & Fiske, 2015 citat de Fiske, 2017: para. 24).

„Persoanele în vârstă sunt cel mai puțin apreciate în culturile asiatice (în special în Asia de Est, comparativ cu Asia de Sud), față de culturile occidentale.”¹⁸ (Fiske, 2017: para. 24). „În Occident, bătrânii sunt cel mai depreciați în Europa non-anglofonă și cel mai puțin desconsiderați în Europa anglofonă și în alte regiuni occidentale anglofone”¹⁹ (Fiske, 2017: para. 24). Tensiunile legate de resurse sunt importante deoarece interdependența este prezentă între toate categoriile de vârstă (Fiske, 2017: para. 24).

Copiii sunt descriși ca fiind extrem de calzi și puțin competenți (Fiske, 2017: para. 25). În Canada, Anglia, Kenya, Noua Zeelandă și Suedia, tinerii sunt uneori considerați ca fiind mediocri și din punct de vedere al căldurii, dar și al competenței (Durante et al., 2017 citat de Fiske, 2017: para. 25). În Noua Zeelandă și în Statele Unite ale Americii, există mai multe categorii de tineri care sunt privite ca fiind negative (emo, goth etc). În locuri precum Irak, Pakistan sau Turcia, tinerii reprezintă cea mai mare speranță pentru viitor (Fiske, 2017: para. 25). „La fel cum este și cazul sexismului, discriminarea în funcție de vârstă este un stereotip aproape universal, cu variații culturale.”²⁰ (Fiske, 2017: para. 26).

3.3 Stereotipuri de clasă

Stereotipurile claselor sociale sunt previzibile și nu au variații culturale. (Fiske, 2017: para. 27). Pentru a evidenția modul în care societatea se raportează la diferitele clase sociale, vom analiza modul în care ne raportăm la oameni în funcție de gradul de căldură (cât de dispuși sunt oamenii la cooperare) și de gradul de competență (abilitățile oamenilor) (Fiske, 2017: para. 27). Cetățenii unei țări și clasa de mijloc sunt stereotipizați ca având un nivel ridicat al ambelor calități, spre deosebire de clasa persoanelor sărace (refugiați, imigranți fără documente și persoane fără adăpost), stereotipizate ca având un nivel scăzut al ambelor (Fiske, 2017: para. 27). „Inovația Stereotype

¹⁷ Traducerea noastră (Contrary to popular wisdom that Eastern cultures revere their elders, but as the ageist resource-tensions theory predicts, meta-analysis shows the derogation of elders everywhere and by perceivers of all ages).

¹⁸ Traducerea noastră (elders are most derogated in Asian cultures (especially East Asia, compared with South Asia).

¹⁹ Traducerea noastră (In the West, elders are most derogated in non-Anglophone Europe, least derogated in Anglophone Europe and other Anglophone Western regions).

²⁰ Traducerea noastră (Like sexism, ageism is a near-universal stereotype, with cultural variations).

Content Model (SCM) constă în combinațiile ambivalente.”²¹ (Fiske, 2017: para. 27). De exemplu, „persoanele bogate sunt stereotipizate ca fiind competente, dar reci, iar persoanele în vârstă sunt stereotipizate ca fiind calde, dar incompetente.”²² (Fiske, 2017: para. 27).

Aceleași două dimensiuni structurale sociale apar în cazul discriminării de clasă, la fel ca și în cazul discriminării de vârstă și de sex. Căldura derivă din interdependență (Fiske et al., 2002 citat de Fiske, 2017: para. 28). Dacă o persoană este percepută ca fiind cooperantă, atunci aceasta ar fi percepută ca fiind o persoană caldă, în schimb, o persoană care nu se conformează va fi percepută ca fiind opusul (Fiske et al., 2002 citat de Fiske, 2017: para. 28). „Oamenii din clasa de mijloc și persoanele în vârstă par calde pentru că sunt cooperante, dar oamenii fără adăpost și oamenii bogați iau resurse de la alții, deci nu par atât de calzi.”²³ (Fiske, 2017: para. 28). Modul în care percepem gradul de căldură al unei persoane pare să primeze în formarea unei opinii despre aceasta (Willis & Todorov, 2006 citat de Fiske, 2017: para. 28).

„Cealaltă dimensiune principală, competența stereotipă, rezultă din statut.”²⁴ (Fiske, 2017: para. 29). Oamenii pot fi clasificați în funcție de venit, avere, educație, prestigiu profesional sau titluri deținute (Fiske, 2017: para. 29). Dimensiunea statutului clasifică persoanele din clasa superioară ca fiind competente, iar pe cele din clasele inferioare ca fiind incompetente (Fiske, 2011 citat de Fiske, 2017: para. 29). Percepțiile conform cărora cei bogați sunt reci, dar competenți sunt omniprezente, precum și percepțiile conform cărora cei săraci sunt calzi, dar incompetenți (Durante et al., 2017 citat de Fiske, 2017: para. 29). Stereotipurile de clasă diferă uneori în funcție de cultură. În societățile marcate de inegalitate, „bogații și săracii sunt mai divizați, dar această inegalitate poate părea mai acceptabilă deoarece nu este vorba doar despre statut”²⁵ (Fiske, 2017: para. 32). Societățile mai echilibrate manifestă mai puțină ambivalență, înglobând persoanele sărace, clasa de mijloc și toți cetățenii în categoria persoanelor calde, competente și excluzând doar

²¹ Traducerea noastră (The Stereotype Content Model (SCM) innovation is the ambivalent combinations).

²² Traducerea noastră (Rich people for instance are stereotyped as competent but cold, and as noted, older people are stereotyped as warm but incompetent).

²³ Traducerea noastră (Middle-class and old people seem warm because they are cooperative, but homeless people and rich people take away resources from others, so they do not seem so warm).

²⁴ Traducerea noastră (The other main dimension, stereotypic competence, follows from status).

²⁵ Traducerea noastră (Rich and poor are more divided, but that inequality may seem more acceptable because it is not just about status).

solicitanții de azil, imigranții fără documente ca fiind parte a clasei marginalizate.

3.4 Stereotipuri etnice

Istoria fiecărei țări plasează grupuri etnice diferite în anumite stereotipuri, iar multe stereotipuri rasiale, etnice și religioase sunt accidente ale istoriei (Fiske, 2017: para. 36).

Folosindu-se de Indicele Păcii Globale, produs de Institutul pentru Economie și Pace, Durante et al. (2017) au măsurat pacea-conflictul relativ al fiecărei națiuni și au identificat două modalități de a obține unificarea identității naționale (Fiske, 2017: para. 38). Prima metodă se referă la țările pașnice și neutre, precum Elveția și țările scandinave, care sunt unificate prin „identități comune armonioase, care favorizează grupul intern și exclud persoanele din exterior, precum refugiații, nomazii și imigranții fără documente.”²⁶ (Fiske, 2017: para. 38). Cealaltă metodă pentru obținerea unității naționale este conflictul. În țările marcate de conflicte, cum ar fi cele din Orientul Mijlociu, grupurile se aliază și luptă împotriva altor grupuri pentru o cauză comună. „Aceste modele stereotipice reflectă conflictul, dar consolidează unitatea generală”²⁷ (Fiske, 2017: para. 39). Printre țările care se confruntă cu conflicte, dar în care este și pace, se numără Statele Unite și cele din America Latină, în care amestecul de populații indigene și de imigranți contribuie la diversitatea etnică. „În aceste regiuni, etniile și originile mixte pun la încercare relațiile dintre grupuri”²⁸ (Fiske, 2017: para. 40). „Cu toate acestea, în cazul unui conflict extern, țara se unifică, cum ar fi cazul unui război mondial sau al unui atac terorist major”²⁹ (Fiske, 2017: para. 40).

„Relația dintre pace și conflict este curbilinie: atât extremele păcii, cât și cele ale conflictului minimizează ambivalența, dar nivelurile intermediare prezintă ambivalență în cazul stereotipurilor”³⁰ (Fiske, 2017: para. 41). „Stereotipurile

²⁶ Traducerea noastră (unified by harmonious shared identities, favoring the in-group and excluding outsiders, such as refugees, nomads, and undocumented immigrants).

²⁷ Traducerea noastră (These stereotype patterns reflect conflict but enforce overall unity).

²⁸ Traducerea noastră (Mixed ethnicities and backgrounds challenge intergroup relations in these regions).

²⁹ Traducerea noastră (Nevertheless, if external conflict arises, the country unifies, as during a world war or major terror attack).

³⁰ Traducerea noastră (The ambivalence-peace/conflict relationship is curvilinear: both the extremes of peace and conflict minimize ambivalence, but the intermediate levels show ambivalence in stereotype content).

etnice și rasiale depind mai mult de momente istorice decât de modelele pe termen lung de interdependență și statut³¹ (Fiske, 2017: para. 41).

3.5 Stereotipuri rasiale

În continuare, vom analiza câteva stereotipuri rasiale în diferite părți ale lumii.

În SUA, Canada, Anglia, Iordania și Spania, asiaticii sunt în general stereotipizați ca fiind persoane reci, dar care sunt foarte competente (Bergsieker et al., 2012 citat de Fiske, 2017: para. 36). În Australia și Noua Zeelandă, sunt percepuți ca fiind neutri. „Autoevaluările asiaticilor sunt neutre, în concordanță cu normele culturale de modestie”³² (Fiske, 2017: para. 46). În general, în Italia, Iordania, Kenya, Mexic, Portugalia, Irlanda de Nord, Spania, partea germană a Elveției și SUA, persoanele de culoare par să fie stereotipizate ca fiind undeva la mijloc (moderat de calde și de competente). Cu toate acestea, în SUA regăsim subtipuri divergente de persoane de culoare sărace sau persoane de culoare cu un statut ridicat (Fiske et al., 2009 citat de Fiske, 2017: para. 47). Africa de Sud îi diferențiază pe africani (au un statut înalt) de străinii de culoare (au un statut scăzut). În Canada și Australia, populația indigenă este stereotipizată ca fiind puțin competentă, dar moderat de caldă în Peru sau foarte caldă în Mexic. (Fiske, 2017: para. 48). Albii, grupul dominant, este stereotipizat ca fiind extrem de competent și totodată foarte cald, fiind un grup puternic din punct de vedere istoric (Fiske, 2017: para. 50).

4. Impactul stereotipurilor asupra societății

Stereotipurile afectează modul în care ne raportăm și în care interacționăm cu ceilalți. Acestea ne influențează opiniile și comportamentul față de anumite grupuri culturale și conduc la discriminare și la crearea de divergențe între culturi (Guzzanti, 2024: para. 6). Stereotipurile, fie ele pozitive sau negative, au un impact esențial asupra societății și asupra legăturilor dintre oamenii ce aparțin mai multor culturi.

Vom analiza mai întâi impactul stereotipurilor pozitive asupra oamenilor. Stereotipurile pozitive se referă la „un grup social care prezintă acele trăsături

³¹ Traducerea noastră (Ethnic, race, and religious stereotypes depend on historical moments more than on long-term patterns of interdependence and status.).

³² Traducerea noastră (Asians' own self-ratings are neutral, consistent with cultural modesty norms).

stereotipice pozitive și benefice pentru ceilalți oameni dintr-o societate cu aceleași aspecte culturale”³³ (Suresh și Jaymund, 2022: 18).

Când vorbim despre stereotipuri negative precum: „oamenii săraci sunt leneși; asiaticii conduc prost; femeile de culoare sunt rele; judecarea personalității unei femei după vestimentație; persoanele în vârstă sunt uitute”³⁴ (Suresh și Jaymund, 2022: 19). Stereotipurile culturale negative sunt presupuneri eronate privind caracteristicile unei persoane și pot conduce la discriminare și la formarea de idei preconcepute. (Drew, 2023: para. 1). Aceste prejudecăți sunt extrem de dăunătoare, întrucât pot conduce la discriminări sociale.

În timp ce stereotipurile pozitive dezvoltă noi perspective și conduc la schimbare, stereotipurile negative au consecințe grave asupra oamenilor (Suresh și Jaymund, 2022: 19). A fost demonstrat că oamenii care se ghidează după stereotipuri negative evită în public conștient sau inconștient anumite grupuri de oameni în funcție de cultură, religie, culoare și rasă sau de gen (Tiayon, 2021: para. 1). Oamenii judecați prin prisma stereotipurilor prezintă anxietate și se confruntă cu o stimă de sine scăzută. Câteodată, persoanele care au fost extrem de afectate de etichetare suferă de sindromul de stres post-traumatic (Kids Help Phone, 2018). Aceste prejudecăți afectează modul în care oamenii gândesc sau își trăiesc viața, întrucât oamenilor le este frică să fie judecați și preferă să facă lucruri care respectă stereotipurile pentru a-și menține statutul în societate. Oamenii se tem să nu fie judecați și încearcă să obțină acceptare socială prin orice mijloace (Suresh și Jaymund, 2022: 20).

Stereotipurile afectează negativ sănătatea mintală a oamenilor și pot conduce la sentimente de marginalizare și alienare socială. Totodată, ele limitează potențialul și posibilitățile de dezvoltare ale unei persoane, întrucât aceasta este judecată pe baza stereotipurilor asociate identității sale culturale, în loc să fie evaluată pe baza competențelor sale (Guzzanti, 2024: 7). La nivel social, stereotipurile conduc de asemenea la inegalități, la un dezechilibru de putere între grupurile sociale și la o inegalitate de șanse privind accesul la educație și la oportunități de angajare (Guzzanti, 2024: para. 8). Nu în ultimul rând, stereotipurile îngreunează și chiar împiedică cooperarea interculturală și susțin ostilitatea față de anumite grupuri. Înțelegerea și asumarea stereotipurilor

³³ Traducerea noastră (a social group of people, who describes the admirable and beneficial factors of stereotypes in a positive way to the other people of a society with the same cultural aspects).

³⁴ Traducerea noastră (poor people are lazy people, Asian people are bad drivers, black women are not good at heart, judging a woman's character by their dressing style, as a person gets older they become more forgetful).

existente este un prim pas în crearea unei societăți echitabile și incluzive care promovează diversitatea culturală (Guzzanti, 2024: 9).

5. Soluții pentru combaterea stereotipurilor

În ultima parte a lucrării vom investiga soluții posibile pentru combaterea stereotipurilor.

În primul rând, primul pas către combaterea stereotipurilor este promovarea și celebrarea diversității culturale și a incluziunii. Acest lucru poate fi obținut prin colaborarea mai multor instituții la nivelul fiecărei țări și chiar la nivel local. Vom începe prin discutarea pașilor care ar putea fi realizați la nivel de educație. Instituțiile de învățământ primar și gimnazial ar trebui să ofere cursuri specializate în care le explică elevilor importanța respectului valorilor culturale diverse. Educația începe de la vârste fragede, iar cu cât familiarizăm mai din timp pe elevi cu acestea, cu atât ne putem asigura că devin adulții responsabili de care societatea are nevoie. Totodată, în cadrul liceelor ar putea fi organizate competiții de dezbateri în care liceenii abordează teme de interes (de exemplu, impactul stereotipurilor asupra societății). La nivelul instituțiilor de învățământ superior, universitățile ar putea include în programă cursuri opționale dedicate înțelegerii comunicării interculturale. La nivel cultural, comunitățile locale ar putea organiza festivaluri dedicate nu numai românilor, ci și minorităților din acea zonă pentru a încuraja cooperarea între culturi. Organizarea de evenimente diverse care susțin promovarea diferitelor culturi contribuie la înțelegerea fiecăreia și la reducerea prejudecăților. În al doilea rând, este esențial să susținem interacțiunile interculturale. Organizațiile internaționale pot organiza evenimente care să faciliteze comunicarea între membrii unor culturi diferite. De asemenea, promovarea programelor de tip Erasmus în rândul tinerilor și nu numai este benefică, întrucât aceștia au ocazia de a trăi și a studia într-o țară cu o cultură diferită și pot învăța mai ușor cum să respecte și să înțeleagă acea cultură. Totodată, companiile în care angajații fac parte din medii culturale diverse pot organiza sesiuni de formare pentru a elimina riscul apariției de prejudecăți la locul de muncă. De asemenea, media are un rol esențial în societate și poate fi un instrument important în combaterea stereotipurilor. Crearea unor campanii de promovare a incluziunii ar contribui la susținerea identității culturale și la difuzarea informațiilor esențiale pe care oamenii trebuie să le cunoască privind stereotipurile culturale și pericolul pe care îl reprezintă. Nu în ultimul rând, adoptarea unor politici incluzive reprezintă un pas important. Trebuie să ne asigurăm că angajații care provin

din medii culturale diferite și lucrează în diverse domenii sunt tratați corespunzător și sunt incluși și nediscriminați la locul de muncă.

În final, cel mai important pas în găsirea unor soluții este schimbarea mentalității oamenilor care poate încă nu înțeleg pe deplin importanța diversității culturale. Prin puterea exemplului, societatea poate progresa către o societate diversă și incluzivă care promovează valori precum egalitatea și lipsa discriminării.

Concluzii

Societatea în care trăim este profund afectată de aceste prejudecăți pe care tot noi oamenii le răspândim, prin urmare tot noi trebuie să le oprim. Prin înțelegerea importanței respectării și protejării identității culturale, prin conștientizarea diferenței dintre generalizările și stereotipurile culturale, prin identificarea principalelor stereotipuri cu care ne confruntăm, prin cunoașterea impactului pe care stereotipurile îl au asupra oamenilor și prin propunerea de soluții inovative, ne propunem ca această lucrare să contribuie la începutul schimbării.

Bibliografie

- AFS Intercultural Programs. (2011). Generalizations & Stereotypes. Consultat la adresa https://d22dvi4pfp3.cloudfront.net/wp-content/uploads/sites/27/2019/02/13111201/Generalizations_Stereotypesfor_AFS_Friends.pdf.
- Bennett, M. (1998). *Basic concepts of intercultural communication: Selected readings*. Intercultural Press.
- Bergsieker, H. B. et al. (2012). Stereotyping by omission: Eliminate the negative, accentuate the positive. *Journal of Personality and Social Psychology*, 102(6), 1214–1238. doi: 10.1037/a0027717.
- Buchtel, E. E. (2014). Cultural sensitivity or cultural stereotyping? Positive and negative effects of a cultural psychology class. *International Journal of Intercultural Relations*, 39, 40–52. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2013.09.003>.
- Burkley E. et al. (2016). Structure and content of Native American stereotypic subgroups: Not just (ig)noble. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 23(2), 209–219 doi: 10.1037/cdp0000100.
- Cuddy A. J. C. et al. (2005). This old stereotype: The pervasiveness and persistence of the elderly stereotype. *Journal of Social Issues*, 61, 265–283.
- Cuddy, A. J. C. et al. (2009). Stereotype content model across cultures: Towards universal similarities and some differences. *British Journal of Social Psychology*, 48, 1–33. doi: 10.1348.

- Dardenne, B. et al. (2007). Insidious dangers of benevolent sexism: Consequences for women's performance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 93(5), 764–779. doi: 10.1037/0022-3514.93.5.764.
- Drew, C., (2023). 11 Positive Stereotype Examples. *Helpful Professor*. Consultat la adresa <https://helpfulprofessor.com/positive-stereotype-examples/>.
- Drew, C., (2023). 15 Negative Stereotype Examples. *Helpful Professor*. Consultat la adresa <https://helpfulprofessor.com/negative-stereotype-examples/>.
- Durante, F. et al. (2017). Ambivalent stereotypes link to peace, conflict, and inequality across 38 nations. *PNAS: Proceedings of the National Academy of Sciences USA*, 114(4), 669–674, doi: 10.1073.
- Durante, F. et al. (2017). Poor but warm, rich but cold (and competent): Social classes in the stereotype content model. *Journal of Social Issues*, 73(1), 138–157.
- Eckes, T. (2002). Paternalistic and envious gender stereotypes: Testing predictions from the stereotype content model. *Sex Roles*, 47, 99–114.
- Fiske, S. T. (2002). A model of (often mixed) stereotype content: Competence and warmth respectively follow from perceived status and competition. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82, 878–902.
- Fiske, S. T. (2011). *Envy up, scorn down: How status divides us*. New York: Russell Sage Foundation.
- Fiske, S. T. (2017). Prejudices in Cultural Contexts: Shared Stereotypes (Gender, Age) Versus Variable Stereotypes (Race, Ethnicity, Religion). *Perspect Psychol Sci*, 12(5), 791–799. doi: 10.1177/1745691617708204.
- Fiske, S. T. et al. (2009). Images of Black Americans: Then, “them” and now, “Obama!”. *DuBois Review: Social Science Research on Race*, 6, 83–101. doi: 10.1017/S1742058X0909002X.
- Glick, P. et al. (1997). The two faces of Adam: Ambivalent sexism and polarized attitudes toward women. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 23(12), 1323–1334.
- Glick, P. și Fiske, S. T. (1996). The Ambivalent Sexism Inventory: Differentiating hostile and benevolent sexism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 491–512.
- Guzzanti, F. (2024). Breaking Down Stereotypes: Dispelling Myths About Cultural Identities. *Rock&Art*. Consultat la adresa <https://www.rockandart.org/dispelling-myths-about-cultural-identities/>.
- Kids Help Phone. (2018). Understanding stereotypes, prejudice and discrimination. *Kids Help Phone*. Consultat la adresa <https://kidshelpphone.ca/get-info/understanding-stereotypesprejudice-and-discrimination/>.
- Longchar, S. (2022). Cultural Identity: A Sense of Security and Self-Realization. *The Morung Express*. Consultat la adresa <https://www.morungexpress.com/cultural-identity-a-sense-of-security-and-self-realization>.
- North M. S. și Fiske, S. T. (2015). Modern attitudes toward older adults in the aging world: A cross-cultural meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 141(5), 993–1021. doi: 10.1037/a0039469.
- Suresh, B. și Jaymund, F. (2022). Culture Stereotypes and Its Impact in Shaping Public Opinion in the 21st Century. *Technoarete Transactions on Advances in Social Sciences and Humanities*, 2(3), 16–21. Consultat la adresa <https://technoaretepublication.org/socialsciences-humanities/article/culture-stereotypes.pdf>.

- Tiayon, S. B., (2021). How Do Stereotypes Shape Your Judgment? *Greater Good Magazine*. Consultat la adresa https://greatergood.berkeley.edu/article/item/how_do_stereotypes_shape_your_judgment.
- Vansina, J. (1985). *Oral Tradition as History*. James Currey Publishers.
- Willis, J. și Todorov, A. (2006). First impressions: Making up your mind after a 100-ms exposure to a face. *Psychological Science*, 17(7), 592–598. doi: 10.1111.

About the author

Antonia DINU is a second year Master student and associate teaching staff, Technical University of Civil Engineering Bucharest.

E-mail: antonia.dinu@utcb.ro

CREDINȚA ȘI RELIGIOZITATEA CA FORME DE MANIFESTARE ÎN CONTEXTUL SCHIMBĂRILOR PRODUSE DE URBANIZARE. EXEMPLE DIN LITERATURA AUSTRIACĂ DE LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL-XIX-LEA

(FAITH AND RELIGIOSITY AS FORMS OF MANIFESTATION IN THE
CONTEXT OF CHANGES PRODUCED BY INDUSTRIALIZATION.
EXAMPLES FROM AUSTRIAN LITERATURE FROM THE BEGINNING
OF THE 19TH CENTURY)

Ana DURA

Abstract: This paper aims at outlining a segment of the cultural and literary movement from the end of the 19th century that appeared as a consequence of the changes produced by the industrialization process. The struggle of society makes people idealize the rural universe and hyperbolize the harmfulness of the city. In this tumultuous context, faith and religiosity seem to be the anchors of society that can rebalance the meaning of life. Peter Rosegger was an author from Austria who lived between 1843 and 1918. He was an advocate for the improvement of peasants' life and highlighted the beauty of nature and the authenticity of village life.

Keywords: *Heimatliteratur; religiosity; bucolic village; industrialization; Austrian literature*

Introducere

Sfârșitul secolului al XIX-lea impune un ritm de dezvoltare alert, fapt ce determină o serie de reacții și schimbări în plan social și cultural. Neexistând o posibilitate reală de a încetini evoluția schimbărilor cauzate de procesul de modernizare, apar mișcări culturale și literare care reflectă dificultățile populației, zbuciumul interior al oamenilor simpli, dezrădăcinarea resimțită de cei care au încercat să se integreze în această nouă lume, precum și dorul față de tot ce nu mai părea a fi în concordanță cu preocupările societății. Se încearcă, așadar, o agățare de trecutul aparent senin prin respingerea elementelor de noutate și prin întoarcerea la valorile – preponderent din universul rural – considerate a fi autentice și sacre. Pentru a ilustra toate aceste aspecte am pornit de la explicarea contextului în care s-a format această nevoie de a evidenția satul idilic și am expus caracteristicile mișcării literare care a susținut acest demers. Relația omului cu Dumnezeu a fost exemplificată cu ajutorul a trei texte scrise de Peter Rosegger: *Erdsegen*, *Weltgift* și *Jakob der Letzte*.

1. Contextualizare

Perioada de dinaintea Primului Război Mondial este marcată la nivel global de schimbări ce zguduie vechea orânduire socială, ceea ce a declanșat și o serie de reacții de împotrivire și neadaptare. Într-un univers în care majoritatea populației este reprezentată de țărani, iar principala activitate este agricultura, reforme precum introducerea învățământului obligatoriu sau dezvoltarea capitalismului și a industriei creează premisele unei stări generale de revoltă, dezechilibru, neadaptare și dezrădăcinare în rândul păturii de jos a societății. Prin construirea și înmulțirea fabricilor se mută centrul de greutate dinspre mediul rural către cel urban, iar țăranimea va fi nevoită să intre în componența unei noi pături sociale – proletariatul – care, în ciuda bunăstării aparente promise de avantajele industrializării, va experimenta sărăcie, neadaptare, înstrăinare față de propria familie și față de locurile natale.

Odată cu înflorirea industriei și a economiei se schimbă dinamica societății: creșterea numărului de locuitori (de la 4,5 milioane în 1869 la 6,65 milioane în 1910) a determinat modernizarea agriculturii și sporirea producției; apariția fabricilor va însemna dezvoltarea relațiilor comerciale, dar și necesitatea unei noi pături sociale care să susțină cu forță de lucru industriei abia apărute sau încă nevalorificate.

Toate aceste mărci ale progresului au reprezentat, pe de altă parte, o serie de schimbări dificil de acceptat în rândul populației simple pentru care rânduilele și datinile strămoșești erau deosebit de importante. Frământările și angoasa celor săraci și umili au fost ilustrate în cultura și literatura europeană prin conturarea unui tablou urban apocaliptic care distruge cutumele transmise de străbuni și armonia existenței rurale. Idealizarea satului în care traiul este unul simplu, dar autentic, se opune agitației orașului în care țăranii se pierd în vicii și ispite, îndepărtându-se astfel de valorile umane și religioase. În plan social au existat mișcări (**Heimabewegung**, spre exemplu) care au încurajat părăsirea orașelor în favoarea satelor cu scopul de a experimenta un mod de viață ancestral și curat, în care dăinuie adevăratele valori umane. Critica la adresa industrializării și a transformărilor urbane reprezintă punctul de plecare al acestui curent care promovează respingerea elementelor modernității considerate adesea unelte diavolești menite să corupă sufletul pur al omului simplu. În plan cultural ia naștere o nouă mișcare literară – **Heimatliteratur** – în care sunt abordate teme ale vieții țăărănești și sunt evidențiate dificultățile ivite în urma confruntării cu semnele evoluției noului veac.

2. Caracteristicile literaturii de la sfârșitul secolului XIX

Termenul de **Heimatliteratur** are la bază conceptul de Heimat, a cărui definire poate întâmpina unele dificultăți în limba română. Hermann Bausinger încearcă explicarea acestui cuvânt amintind de răspunsul Sfântului Augustin la întrebarea: „Ce este timpul?": „Atât timp cât nu mă întreabă nimeni, am impresia că știu; dar dacă sunt întrebat și trebuie să explic, atunci nu mai știu” (Bausinger, 1984: 11). În dicționarul de limbă germană al fraților Grimm poate fi dovedită existența acestui cuvânt încă din secolul al XV-lea, iar, conform dicționarului etimologic, cuvântul Heimat provine din termenul „heimōti, -uoti”, care avea sensul de „proprietate, casă, curte”. Dificultatea de a oferi o definiție precisă provine din flexibilitatea sa conceptuală, din (re)adaptarea permanentă a sensului la contextul istoric. Una dintre aceste definiții îi aparține lui Joachim Heinrich Campe și se regăsește în *Dicționarul limbii germane* publicat în Braunschweig în 1808: sensul de bază al termenului **Heimat** se referă la locul nașterii sau țara în care te simți acasă (Campe, 1808). De-a lungul timpului acesta a fost îmbogățit cu o componentă emoțională (**Heimat** se identifică cu amintiri, cu ceea ce este matern sau familiar) și de aceea, semnificația lui s-a extins de la casa și curtea în care o persoană s-a născut și a copilărit și până la satul natal, regiunea de proveniență sau până la ideea religioasă de **Heimat** – cămin ceresc. În secolul al XVIII-lea **Heimat** devine centrul preocupărilor romantice pentru că absența unui Heimat stabil înseamnă pierderea identității, dor, dezechilibru, rătăcire (Haug, 1969: 13) Sensul termenului este atât de profund, încât se consideră că semnificația acestuia poate fi reprezentată în primul rând de amintiri, iar amintirile se pot transforma doar în Heimat. (Piepmeier, 1990: 101) În acest secol atât de zdruncinat de schimbările impuse de modernizare, Heimat devine un refugiu, un spațiu - fizic sau mental - în care oamenii se pot „retrage”, chiar dacă uneori doar prin intermediul amintirilor, pentru a se deconecta de zgomotul orașului.

În primele decenii ale secolului al XIX-lea își face tot mai simțită prezența un nou curent literar pe fondul acestor angoase din sfera socială care s-a manifestat la început timid prin diverse specii ale genului epic – povestiri sau nuvele cu tematică inspirată din viața țăranilor – specii care, în ciuda diferențelor de conținut sau structură, au drept punct comun teme de inspirație rurală în care este zugrăvită viața țăranilor cu bucuriile și dificultățile ei. Este evident faptul că publicul țintă al acestei literaturi despre țărani este reprezentat de păturile mai înstărite ale societății și astfel se explică intenția acestor scrieri de a trezi simpatia pentru țăranime și de a prezenta viața acesteia într-un spațiu lezat de noua dinamică a societății. Deseori titlurile

scrierilor care apar în această perioadă sunt însoțite de un subtitlu care subliniază veridicitatea faptelor relatate.¹ Prima etapă a acestei literaturi de inspirație rurală se desfășoară aproximativ între 1830 și 1860, urmând ca, după 1860 să se cristalizeze mai pregnant preocuparea de a evidenția frumosul universului rural. Principalii reprezentanți din spațiul austriac au fost Ludwig Anzengruber, Peter Rosegger, Franz Michael Felder, August Silberstein, Marie von Ebner-Eschenbach și Ludwig Ganghofer.

Heimatliteratur a înglobat toate acele specii ale genului epic care au militat pentru puritatea și autenticitatea mediului rural - fie prin idealizarea acestuia, fie printr-o puternică critică la adresa urbanizării și a industrializării - dar a însemnat, în același timp și o contrapondere conservatoare față de literatura decadentă vieneză, încercând astfel să promoveze o „literatură de provincie” care poate fi la fel de valoroasă ca și cea din marile saloane. Tema centrală este, așadar, opoziția sat/oraș prin care mediul urban e considerat drept un mediu deformant în care se pierd valorile umane fundamentale. Tot ce este nou – fie că ne referim la idei, comportamente, lucruri sau la mărci ale progresului (calea ferată, trenul, fabrica, ziarul) – este considerat a fi distructiv și este cu atât mai criticat, cu cât aceste elemente ale modernizării sunt adoptate de cei care joacă un rol important în comunitate.

3. Forme de expresie ale religiozității

Figura cea mai reprezentativă a religiozității este, de obicei, preotul, simbol al înțelepciunii și al cumpătății, sfătuitor important al oamenilor și liant al comunității. El constituie puntea dintre om și Dumnezeu prin modul de viață sacru, conform cu legile divine pe care le promovează. Tiparul **Heimatliteratur** presupune, printre altele, și contaminarea sufletelor inocente din raiul idilic rural cu „otrava”² din orașe. Modul negativ în care sunt percepute obiceiurile orășenești este ilustrat în literatură mai ales prin faptul că acestea au fost asimilate de către cei considerați a fi înțelepți sau chiar sfinți și lipsiți de păcate și vicii – așa cum era considerat preotul satului, spre exemplu.

¹ Spre exemplu: Peter Rosegger, *Jakob der Letzte. Eine Waldbauerngeschichte aus unseren Tagen* (traducerea noastră, *Jacob, cel de pe urmă. O poveste țărănească din zilele noastre*) sau *Die Försterbuben. Ein Roman aus den steirischen Alpen* (traducerea noastră, *Pădurarii. Un roman din Alpii Stiriei*).

² Peter Rosegger a publicat în 1903 un roman cu titlul *Weltgift* (traducerea noastră, *Otrava lumii*) în care expune degradarea (fizică, dar și morală) determinată de expansiunea fabricilor și a orașelor.

Satul este un univers închis, tradiționalist, păstrător de datini transmise din generație în generație și respectate cu rigurozitate. Printre aceste valori caracteristice mediului rural se numără și credința într-o divinitate atotputernică, adeziunea la o anumită religie și practicarea unor ritualuri creștine specifice. Biserica este de obicei așezată în centrul localității și reprezintă un important punct de reper. Ea constituie și locul de întâlnire al comunității, mai ales că în satele dintre munți există o biserică la câteva sate. Frecventarea acesteia este constantă, în ciuda distanțelor, care sunt uneori destul de mari. Când unul din personajele feminine (Barbel) din romanul *Erdsegen*³ începe să bănuiască că este însărcinată și refuză să meargă la biserică, mama îi reproșează că toată lumea a întrebat de ea și că a stârnit motiv de bârfă. Participarea la liturghia duminicală nu este doar o datorie, ci o regulă ce trebuie împlinită. Clopotele răsună în tot satul pentru a anunța diverse evenimente, ca de exemplu nunta, înmormântarea sau pur și simplu începerea liturghiei, la care participă toți locuitorii, ilustrând astfel apartenența și identitatea comunității. Unitatea lumii sătești, reprezentată de clădirea bisericii, este caracteristică doar mediului rural. Când vecinii lui Jakob Steinreuter, din romanul *Jakob der Letzte* scris de Peter Rosegger, încep să se mute la oraș, el se întreabă cum vor rezista aceștia fără să audă răsunetul clopotelor și se gândește la distanța pe care ei vor trebui să o parcurgă până în sat pentru a le putea auzi.

În nici unul dintre textele abordate nu apare imaginea concretă a efectuării serviciului religios, însă sunt menționate diverse elemente care indică îndeplinirea datoriilor creștinești. În romanele scriitorului austriac personajele dau dovadă de credință; ele se încredințează Domnului și primesc cu seninătate situații dificile de viață. O experiență negativă este mai ușor de acceptat gândind că aceasta este voința lui Dumnezeu. De altfel, aceasta este și urarea pe care și-o fac oamenii din Altenmoos când se despart pentru o anumită perioadă de timp (spre exemplu, când pleacă Friedel la armată sau când Angerl se mută în oraș cu soțul ei): de a avea parte de ocrotire divină. Rugăciunea este o acțiune care se săvârșește cu conștiinciozitate, atât în *Erdsegen*, cât și în *Jakob der Letzte*. Ea se desfășoară fie în familie, fiind condusă de capul acesteia, fie în comunitate, prilej cu care se adună mai mulți oameni. În casa țăranului din Hoisendorf rugăciunea rozariului are caracter

³ Romanul roseggerian *Erdsegen* (traducerea noastră, *Binecuvântarea pământului*) subliniază ideea că Dumnezeu revarsă darurile cerești prin roadele pământului și că țăranul, atunci când își lucrează câmpul, este, de fapt, un colaborator al Divinității în lucrarea de mântuire. Comuniunea dintre om și Dumnezeu este una puternică și poate fi experimentată nu doar în cadrul celebrărilor religioase din biserică, ci în orice loc.

obligatoriu și se face în fiecare seară înainte de culcare. Aceasta poate fi realizată și individual, fiind un punct de sprijin pentru cei în suferință. Când trag clopotele pentru a vesti moartea Mariei Steinreuter, țăranii de pe câmp se opresc din muncă și rostesc un Tatăl nostru pentru liniștea sufletului răposat. Jakob se retrage în rugăciune atât în momentele de încercare, cât și când simte nevoia reconectării la Divinitate. Capela Sfântului Iacob din Altenmoos este frecventată de către țăranii mai mult iarna, când le este imposibil să parcurgă distanța până la Sandeben.

În ceea ce privește sărbătorile religioase prezente în cele două texte menționate, romanul *Erdsegen* conține precizarea unei singure comemorări cu caracter liturgic cinstită de către locuitorii satului: Miercurea Cenușii, prima zi a postului dinaintea sărbătorii Paștelui din ritul romano-catolic. Tânărul Trauttendorfer descrie ritualul de impunere al cenușii pe frunte cu o oarecare curiozitate și uimire, fiindu-i total străin de obișnuințele vieții sale din Viena. Țăranii din Hoisendorf nu au o biserică unde să se adune; ei își trăiesc credința în locuința proprie, ca și cum ar fi într-un lăcaș de cult, împlinirea ritualului menționat revenindu-i stăpânului casei, și nu preotului. În *Jakob der Letzte* sărbătorile religioase sunt mărci ale trecerii timpului: acțiunea romanului începe în ziua de Rusalii, se menționează apoi alte sărbători precum Trupul și Sângele Domnului, Paștele, sărbătoarea Sfântului Iacob, sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, creionând astfel o plasare destul de vagă pe axa cronologică.

Deși sunt descrise diverse aspecte din viața religioasă, figura preotului nu apare aproape deloc în conținutul romanului. Tinerii se căsătoresc la biserică, însă nu se amintește nimic despre prezența vreunui membru al clerului sau despre ritualul căsătoriei. Detaliile cu privire la desfășurarea înmormântării se referă la datinile comunității din Altenmoos, la cântările care se aud cu acest prilej, la modul în care se trag clopotele și ilustrează comuniunea omului cu Dumnezeu, în afara bisericii, în natură. Figura preotului apare după jumătatea romanului, a doua zi după înmormântare, când acesta îl vizitează pe Jakob pentru a-i adresa un cuvânt de încurajare. El se dovedește a fi de partea țăranilor, înțelegând situația cu care ei se confruntă, însă este de părere că datoria omului este să-și creeze cele mai bune condiții de viață, în funcție de situația în care se regăsește. Parohul din Sandeben încearcă să îl convingă pe Steinreuter să părăsească pădurea și să se ferească din calea animalelor sălbatice și a vânătorilor. În vremurile în care se petrece acțiunea romanului preotul era aproape singura persoană din sat care știa să citească, motiv pentru care era considerat un sfătuitor înțelept. Adesea se ocupa de educația copiilor, fapt menționat în volumul de amintiri al autorului, *Mein Weltleben*.

Acesta povestește cum, pentru el, dar și pentru ceilalți copii, contactul cu limba germană literară le-a fost mijlocit în copilărie de către biserică, prin participarea la liturghie și învățarea rugăciunilor.

Nefiind la fel de încorsetat în tradiții ca enoriașii săi, clericul dă dovadă de deschidere față de elementele civilizatoare ale modernității, chiar cu prețul dobândirii unor vicii. Cu prilejul vizitei de după înmormântare, Jakob află că preotul fumează și se simte stânjenit de această realitate, căci pentru el fumatul era un obicei nefamiliar. Pentru a ieși din încurcătură fără să fie nevoit să recunoască că nu fumează, el îi spune vizitatorului său că este obișnuit doar cu pipa și că nu se împacă cu țigările aduse din străinătate. Imaginea preotului care fumează cu o așa naturalețe șochează și scandalizează nu doar un țăran de la 1900, ci orice cititor care cunoaște rigorile de formare ale clerului catolic.

Religiozitatea sătenilor este uneori dusă la extrem prin credințele lor cu privire la inovațiile procesului de modernizare, mai ales la cele din domeniul transporturilor. În povestirea „Als ich das erstemal auf dem Dampfwagen saß”⁴, Peter Rosegger zugrăvește un tablou de-a dreptul grotesc în care creionează impresiile și trăirile pe care le-a experimentat în copilărie, împreună cu nașul său, atunci când a văzut prima dată locomotiva cu abur, acea „lucrare diavolească” care se apropia pe „un vierme negru”, învăluită fiind de un fum negru și gros. În ochii lor, trenul părea un „monstru” aducător de moarte care trăgea în spate un „șir de căsuțe”, scoțând un șuierat asurzitor. Curiozitatea pentru această „dihanie” l-a determinat pe nașul copilului să își facă curaj să urce în tren chiar dacă, în opinia lui, asta era un păcat destul de grav.

Autorul tratează cu simpatie asemenea întâmplări născute din naivitate subliniind astfel rolul și importanța Divinității în societatea rurală de la începutul secolului al XIX-lea. Preocuparea pentru țăranime, ilustrarea modului ei de viață cu dificultățile, bucuriile și valorile ei, reprezintă reacții la problematicile epocii și ale ambientului cultural de la întretăierea celor două veacuri.

Concluzii

Constituind expresia cea mai fidelă a epocii, literatura traduce în limbaj literar preocupările unei lumi aflate în schimbare cu scopul de a sensibiliza și de a îmbunătăți societatea prin intermediul literaturii. În zbuciumul modernizării, imboldul de întoarcere la o Divinitate protectoare și atotputernică a constituit o „îndulcire” a schimbărilor provocate de noul veac. Religiozitatea – ilustrată

⁴ Traducerea noastră, „Când am fost prima dată cu trenul”. Textul se regăsește în volumul de amintiri *Als ich noch der Waldbauernbub war*.

uneori în mod exagerat – a constituit un mod de a înfățișa, pe de o parte, frumusețea intimității relației dintre om, Dumnezeu și natură, și, pe de altă parte, de a exemplifica intensitatea schimbărilor resimțite de oamenii simpli. Tranziția spre urbanizare se oglindește chiar și în cele mai puțin vizibile aspecte ale cotidianului.

Bibliografie

- Bausinger, H. (1980). Heimat und Identität. In Konrad, K. *Heimat und Identität, Probleme regionaler Kultur* (pp. 9-24). Neumünster: Wachholtz.
- Bausinger, H. (1984). Auf dem Wege zu einem neuen, aktiven Heimatverständnis. In Wehling, H.G. *Heimat, heute* (pp. 11-27). Stuttgart/Berlin/Köln/Mainz: Kolhammer.
- Bergmann, K. (1970). *Agrarromantik und Großstadtfeindschaft*. Meisenheim am Glan: Anton Hein.
- Fisch, J. (2002). *Europa zwischen Wachstum und Gleichheit 1850-1914. Handbuch der Geschichte Europas* (vol. 8). Stuttgart: Eugen Ulmer.
- Haug, J. (1969). *Heimatkunde und Volkskunde*. Tübingen: Tübinger Vereinig.
- Hartung, W. (1991). *Konservative Zivilisationskritik und regionale Identität. Am Beispiel der niedersächsischen Heimatbewegung 1895 bis 1919*. Hannover: Hahnsche Buchhandlung.
- Heimat. (1915). In Kluge, F. *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache*.
- Heimat. (1808). In Campe, J. H. *Wörterbuch der deutschen Sprache*. Braunschweig.
- Heimatliteratur. (1930). In Schweikle, G. și I. *Metzler Literatur Lexikon. Begriffe und Definitionen*. Stuttgart: J. B. Metzlersche Verlagsbuchhandlung.
- Grimm, J. u. W. *Deutsches Wörterbuch*. Leipzig: Hirzel.
- Klueting, E. (1991). *Antimodernismus und Reform. Beiträge zur Geschichte der deutschen Heimatbewegung*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft.
- Orlowski, H. (1993). *Heimat und Heimatliteratur in Vergangenheit und Gegenwart*. Poznan: Poznan Verlag.
- Piepmeier, R. (1990). Philosophische Aspekte der Heimatsbegriffs. In *Heimat, Analysen, Themen, Perspektiven*. Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung.
- Roszbacher, K. (1940). *Heimatkunstbewegung und Heimatroman. Zu einer Literatursoziologie der Jahrhundertwende*, Stuttgart: Ernst Klett.
- Rosegger, P. *Als ich noch der Waldbauernbub war. Jugendgeschichten aus der Waldheimat*. Leipzig: Stackmann.
- Rosegger, P. (1924). *Weltgift*. Leipzig: Stackmann.
- Rosegger, P. (1924). *Erdsegen. Vertrauliche Sonntagsbriefe eines Bauernknechtes*. Leipzig: Stackmann.
- Rosegger, P. (1924). *Jakob der Letzte*. Leipzig: Stackmann.
- Stroud, D. G. (1986). *The sacred journey: the religious function of nature motifs in selected works by Peter Rosegger*. Stuttgart: Akademischer Verlag.

About the author

Ana DURA is an Associate professor, Ph.D., at the „Alexandru Ioan Cuza” University, Iași.

E-mail: ana.danculesei@gmail.com

INFLUENȚA LUI HEINRICH HEINE ASUPRA LIRICII POETILOR ROMÂNI SĂMĂNĂTORIȘTI ȘI SIMBOLIȘTI (HEINRICH HEINE'S INFLUENCE ON THE LYRICS OF THE ROMANIAN SEEDING POETS AND SYMBOLIST ONES)

Mihaela HRISTEA

Abstract. On one side Șt. O. Iosif and Maria Cunțan, two representative Romanian poets, stood out primarily through their successful interpretations of Heinean love lyrics. From the work of the German poet, Șt. O. Iosif translated from the love lyrics, which suited his special sensitivity. In many of his poems can be found influences from Heine's verses and Romanian folklore. Maria Cunțan stands out for her original way of rendering the tenderness of feminine feelings, sadness and loneliness. She takes, in general, very few elements from the Heinean lyrics, which she often processes and assimilates in her poetic creation. On the other side the four symbolist poets, Cincinat Pavelescu, Barbu Nemțeanu, Georgescu Oreste and Ion Minulescu wrote verses with a refreshing tone, some of them with romantic reminiscences, still keeping slight influences from the Heinean lyrics, which had become a fashion among the Romanian writers of the 19th century.

Keywords: *fashion; influences; love lyrics; processes; romantic reminiscences*

Introducere

Prin aria tematică a operei sale, prin evocarea satului, naturii, folclorului, istoriei naționale, prin modul de construcție a imaginii poetice, ca și prin respectul față de forma clasică a versului, Șt. O. Iosif se menține pe linia tradiționalistă a poeziei românești. Cu toate acestea, se simt influențele poeziei noi în opera sa, în special cele simboliste.

Lirica Mariei Cunțan se remarcă prin modul original de redare a duioșiei sentimentelor feminine, a tristeții și singurătății. În multe dintre versurile sale se recunoaște influența lui George Coșbuc, iar în romanțele „Pe sub fereastră” și „La castelul dintre brazi”, aceea a lui Mihai Eminescu. Poeziile reprezentative care au consacrat-o sunt „Cântece de leagăn” și „Doina firelor de tort”. Unele dintre poemele sale prezintă oarecare tonalități din lirica heiniană, la care se adaugă o notă muzicală proprie și influențe din folclorul românesc, cultivate în stil sămănătorist.

Constatăm că în versurile poetilor simbolști Cincinat Pavelescu, Barbu Nemțeanu, Georgescu Oreste și Ion Minulescu imaginile și motivele preluate din lirica heiniană sunt asimilate, îmbinate cu diverse elemente, simboliste sau realiste, astfel încât sunt destul de dificil de identificat.

Derivat din romantism, simbolismul, care se manifestă pregnant în poemele lor, stabilește pe lângă corespondențele senzoriale și o legătură între poet și

lumea contemplației sale. Limbajul poeziei simboliste nu mai este explicit, ci lasă loc sugestiei, fiind încărcat de multe figuri de stil și o notă de pronunțată muzicalitate.

1. Influența liricii lui Heine asupra poezilor sămănătoriști

Șt. O. Iosif și Maria Cunțan, doi poeți sămănătoriști reprezentativi, s-au remarcat în primul rând prin tălmăcirile lor reușite din lirica de dragoste heiniană. Șt. O. Iosif a fost considerat cel mai bun traducător al versurilor lui Heine de până la Primul Război Mondial, iar până în prezent nici un alt traducător nu a reușit să echivaleze cu rezonanțe atât de apropiate de original versurile heiniene.

1.1 Șt. O. Iosif

În lirica lui Șt. O. Iosif observăm pe lângă poemele inspirate din viața satului românesc, din faptele strămoșești și un vizibil filon de esență romantică. În afara folclorului nostru și a tradiției autohtone, unele dintre poemele cu accent baladesc ale poetului vădesc formația germană a autorului. Substanța lirică a cântecului de cătanie ardelenesc și construcția schemei rimelor, care amintește de poezia lui Heine, alături de o notă de ironie, toate acestea se contopesc în poezia sa „Eroul de la Königgrätz”.

În „Harpistul”, sentimentului de tristețe poetul îl adaugă și pe acela al dezrădăcinării, subliniindu-și prin aceasta propria înstrăinare: „Nici cei ce n-au purtat blestemul / Iubirei fără de noroc, / Cei ce uitați de lumea întreagă, / Orfani de orice ființă dragă, / N-au rătăcit din loc în loc...” (Iosif, 1981: 45).

În „Ielele” întâlnim tentația misterelor și a superstiției populare. Iosif preia motivul din poezia lui Goethe acordându-i tonalitate folclorică românească.

Sub semnul romantismului stau, de asemenea, poemele baladești și istoriile despre iubiri nefericite evocate într-un cadru medieval autohton. Privind vestigiile trecutului, Șt. O. Iosif încearcă voluptatea visului, plăcerea retragerii într-un feudalism cavaleresc al baladei vechi germanice, un exemplu în acest sens fiind „Clopotele din Nürnberg”.

Poemele sale cu influențe romantice au, în general, o coloratură occidentală, germanică, excepție făcând doar o suită de sonete care fixează imagini și portrete din feudalismul de pe meleagurile noastre: „Cronicarii”, „Boierii”, „Domnița”, „Răzmerița”, „Curtea Veche” și altele.

Având trăsături romantice, Iosif a cultivat cu virtuozitate sonetul, încătușându-și sentimentele, ca și Heine în sonetele sale, în canoanele aspre ale formei fixe.

Uneori, însă, în ciuda realizării formale a acestor poeme, el nu reușește să redea pe de-a-ntregul intensitatea trăirii și tensiunea lirică. Iosif este atras de cântecul de lume în care surprinde tratări romantice ale istoriei și realizează numeroase prelucrări baladești ale acesteia.

În versurile sale se disting pe alocuri grădini pustii, parcuri, ploi interminabile, cețuri și nori sub apăsarea cărora se adâncește pesimismul. Decepția erotică este redată de tabloul florilor veștede, frumuseți efemere uitate într-un parc, pe o bancă solitară: „Ieri am găsit pe banca solitară / Din parc un biet mănunchi de flori trecute... / Sărmane flori! Ce mâini necunoscute / V-au strâns la piept și-apoi vă aruncară?” (Iosif, 1981: 82).

Interpretarea istoriei în poezia lui Iosif are, în general, o rezonanță tragică, fiind un ecou al Școlii Ardelene.

În poemul „Câmpul libertății” sunt evocate evenimentele revoluției de la 1848 din Transilvania, Câmpia Libertății fiind simbolul luptei ardelenilor pentru libertate social-politică și națională. Poezia reflectă și ideea unității tuturor românilor. Toată viața, poetul s-a simțit un dezrădăcinat, deplângându-și destinul înstrăinării în poezii ca „O rază”, „Învins”, „Harpistul”, „Romanța”, „Mergeam în întuneric” și altele.

În lirica lui Șt. O. Iosif remarcăm și o serie de valențe tipic simboliste. Elementele de recuzită și estetică simbolistă nu se concretizează în poeme întregi, ci sunt prezente în structura unor versuri sau strofe din: „Salcâmul”, „În parc”, „De urât”, „Nürnberg”, „Grădina morții”, „Răzlețe”, „Strofe”, „Noapte de mai”, „Toamnă”, „Înserare”, „Se-ntorc iar zilele noroase” etc. Obsesia toamnei sau a nopții apăsătoare constituie un cadru predilect al liricii lui Șt. O. Iosif. În aceste poezii apar și parcurile și grădinile, colțuri de natură în mijlocul mediului citadin, în care se presimt teme expresioniștilor de metropolă.

În versurile lui Șt. O. Iosif sunt prezente, în general, atât ecouri ale romantismului german, cât și ale simbolismului francez. În ciuda acestor reminiscențe simboliste, Iosif rămâne un poet tradiționalist, deoarece liricii sale îi lipsesc elementele de criză, de erupție a sentimentelor.

O parte rezistentă a liricii lui Iosif o constituie pastelurile. Poetul surprinde în „Icoane din Carpați” scene și situații din viața satului românesc. Codrul și muntele exercită o atracție deosebită asupra poetului. Remarcabilă în acest sens este „Doina”, în care apare imaginea unui grup de haiduci care coboară la o cârciumă, apoi dispariția lor în pădure. În ciclul *Pasteluri* întâlnim, însă, o serie de poezii în care natura este foarte puțin reprezentată sau chiar absentă.

Aceste versuri surprind seceta apăsătoare, un convoi de țigani, un târg etc. Șt. O. Iosif exprimă în poemele sale, în special, însingurarea, izolarea, neliniștea și melancolia.

Poeziile de dragoste ale lui Șt. O. Iosif cuprind noi acorduri elegiace, un exemplu în acest sens este poemul „Mi-e dor de-un vis...”: „Te chem și zi, și noapte, dar / Tu nu-mi auzi în veci chemarea... / Și nu-i mai fioroasă marea / În zbuciumarea ei ca marea / Decât a mea jale, chinul meu amar!”(Iosif, 1903: 179).

Iosif rămâne astfel un autentic poet și un reprezentant de seamă al liricii noastre de la începutul secolului al XX-lea. În anii tinereții poetul s-a apropiat de mișcarea socialistă, fapt semnalat și de creația lui. În volumul *Versuri* remarcăm versuri care dovedesc că suferința oamenilor atinge în mod deosebit sufletul poetului, cum sunt „Târziu”, „Artiștii”, „Goana”, „Surorile” etc. Interesul său față de copiii obligați să-și câștige singuri existența și față de femeile muncitoare se înscrie în aria preocupărilor mai largi, manifestate la răscruce de veacuri și datorate mișcării muncitorești. Din aceste poezii răzbate dragostea de viață, solidaritatea lui cu mulțimea și compasiunea pentru oamenii care suferă.

În următorul volum, *Patriarhale*, timbrul poeziilor sale se schimbă, fiind evocat în special sentimentul dezrădăcinării și al inadaptării („Îndurare”, „Zădărnice”, „Învins”). Ca reprezentant de seamă al literaturii sămănătoriste, Șt. O. Iosif a idilizat satul, considerându-l baza virtuților poporului și a sugerat că orașul este sursa tuturor viciilor. Acest tom conține, de asemenea, versuri care exprimă nostalgia pentru trecut. Constatăm doar în trei dintre acestea influențe din modelul heinian, respectiv „Baladă”, „Cu genele plecate” și „Vremuri apuse”.

Din opera poetului german, Șt. O. Iosif a tradus din lirica de dragoste, care se potrivea cu sensibilitatea lui deosebită. Influența lui Heine asupra versurilor sale e uneori covârșitoare în poeme ca „Învinsul”, „Pe deal” sau „Credințe”. Aceste reminiscențe se recunosc în resemnarea și melancolia lui Șt. O. Iosif, în prezența luminii palide de lună, în izolarea romantică și în înstrăinarea poetului.

În „Ideal” întâlnim ironia romantică, specifică poeziei lui Heine. Autorul realizează ironic portretul burghezului „burtă-verde”: „Îmi place să mă satur bine / Pe urmă - descheindu-mi vesta - / Să mă așez, lângă fereastră, / Într-un hotel să-mi fac siesta; / Să-mi sun în buzunare banii, / Să beau ciubuc, să sorb cafea, / Privind de sus la toți golanii / Ce trec pe sub fereastra mea...”(Iosif, 1981: 30).

Volumul *Cântece* conține, în special, poezii de dragoste. Iosif își exprimă aici adorația supremă pentru femeia dragă în „Domnișoarei”, „Aceleiași”, de asemenea, dragostea nefericită în „Vremuri apuse”, „Năframa” și „Baladă” sau iubirea pe care a crezut-o fericirea absolută în „Reînviere”. În general, versurile din acest volum nu reușesc, însă, să comunice profunzimea sentimentului. În „Cântec” constatăm influențe eminesciene, dar și stihuri de dragoste care amintesc de unii poeți minori cum este Gheorghe din Moldova.

Începând din 1903 poetul a cântat o singură iubire, aceea pentru iubita care-i va deveni soție, apoi îl va trăda și umili, căsătorindu-se cu D. Anghel, colegul său de breaslă. Nu numai în *Cântece*, ci și în poeziile erotice anterioare, poetul își cântă iubirea; el nu cântă femeia adorată, ci sentimentul pe care aceasta i-l inspiră. Șt. O. Iosif nu descrie ca alți poeți chipul iubitei, ci evocă un contur vag al figurii acesteia, scoțându-i în evidență mai ales părul împodobit cu flori, ochii adânci și pașii ușori. „O, zboară iar...” se aseamănă cu cea a lui Heine cu titlul „Ușor îmi trece prin suflet” („Leise zieht durch mein Gemüt”): „O, zboară iar pe drum de seară, / Trist cântec, pân-la casa Liei, / La casa-n veci iubitei zboară / Și tainic la ferești adie-i. / Adie-i la ferești și spune-i / Stăpânei dulci și-n veci iubite / Povestea-ntunecată-a unei / Sărmane inime zdrobite” (Iosif, 1903: 177). Dorința de răzbunare îi rămâne străină poetului, fiindu-i rezervată, în continuare, suferința: „Să-i spui că nici să o blesteme, / Nici ură n-ar putea să-i poarte, / Ci plânge, sângere și geme / Și o s-o cheme pân-la moarte” (Iosif, 1903: 178).

Iosif a scris multe poeme de dragoste, surprinzând mai ales perioada tragică a despărțirii, care reflectă sfârșitul iubirii sale pentru Natalia Negru. Poemele sale erotice se încadrează în post-eminescianismul de la confluența de veacuri, din care s-a născut romanța.

În multe dintre versurile sale se întâlnesc influențe din lied-urile lui Heine și din folclorul românesc. Astfel de poezii sunt „Domnu profesor”, „Rămas bun”, „De urât”, „Baladă”, „Icoane din Carpați”, „În bal”, „Cântece” etc. „Cântec” relevă fericirea celor doi îndrăgostiți într-o lume deprimantă pentru autor: „Dă-mi ochii, dă-mi surâsul / Și cazi-mi dulce-n brață... / O, vino de mă-nvață / Cât prețuiește visul: / Doar pentru el ne darăm / Noi unul altui, dragă... / N-aș vrea, pe-o lume-ntreagă, / Ca și pe el să-l sfărăm!” (Iosif, 1981: 133). Cuplul se simte izolat în fața lumii: „Doar tu altar îmi ești, și-mi ești icoană, / Și dragostea mi-e sfântă și curată / Ca floarea neatinsă-a primăverii, / Ca și iubirea fără de prihană, / Scăldată într-a raiului lumină, / Ce-o preamăreau în zilele vechi truverii” (Iosif, 1981: 134). Natura amplifică sentimentele

îndrăgostiților: „Mergeam printre grădini, și toate-n floare, / Și ne țineam de mână amândoi - / Al firii templu-n zi de sărbătoare / Părea deschis anume pentru noi, / Și pentru noi cânta, sus, ciocârlia / Și orice fir de iarbă ne vorbea / Și ne sporea tot pasul bucuria / Iubirii noastre care ne orbea” (Iosif, 1903: 148).

În „Răzlețe”, sentimentul iubirii este întunecat de viziuni sumbre: „De aceea lasă-n clipele aceste / Să uit ce-a fost și ce va fi odată, / Și să visăm privind cum înserează / Până s-o stinge cea din urmă rază, / Până ce umbra nopții-ntunecată / Ne-acoperi, cu-ncetul, fără veste....” (Iosif, 1981: 148). Iosif relevă în același poem trecerea timpului care estompează sentimentele: „Or trece anii.... / Și-odinioară, poate, / Vei răscoli prin vechi hârtii, copilă, / În taina odăiței parfumate, / Vei stoarce-atunci o lacrimă de milă / Citind un nume pe un colț de filă / Într-un caiet de cântece uitate...”. În „Răzlețe” întâlnim și comparația femeii cu o floare, cu un crin: „Tu ești un crin ce crește pe câmpie / Și poți să stai de strajă-n rai, la poartă. / Pe mine însă un blestem mă poartă / Ca pe o frunză dusă-n vijelie....” (Iosif, 1903: 141).

În „Trec nopțile” autorul evocă cu tristețe tot ceea ce este efemer: „Vezi tu, mi-e milă / De-atâta farmec, milă și de tine, / Ca și de tot ce e frumos pe lume / Și efemer ca nopțile senine” (Iosif, 1903: 172).

În „Noaptea” poetul schițează chipul iubitei, asemănător cu cel din balada „Loreley”. Imaginea femeii este sugerată astfel: „În noaptea-nchiselor pleoape, / Când somnul vine de mă fură, / Rănai în gândul meu aproape / Ca luna palidă prin zgură, / Și fața albă ți-e ferită / În blond privaz de plete mari / De gene lungi e-acoperită / Oglinda ochilor tăi clari” (Iosif, 1903: 178).

În „Mandolinate”, Iosif relevă, ca și Heine, despărțirea de femeia iubită „S-au despărțit; / Și ea s-a dus / Spre răsărit, / El - spre apus...” (Iosif, 1965: 132). Despărțirea de femeia iubită este prezentă în „Te duci”: „Te duci - și ca o umbră rătăcită / Te voi dori în zilele pustii, / Te voi striga în nopțile târzii, / Și-n veci voi plânge vârsta fericită / Când nu știam ce-nseamnă a iubi!” (Iosif, 1965: 108).

Destrămarea cuplului apare și în „Sonet”: „Departate sunt de tine, așa departe, / În noaptea-aceasta tristă și senină, / Și inima mi se-nfioară, plină / De gânduri negre, presimțiri de moarte. / Ea-mi spune că și tu, fără hodină, / Plângi chinuită de muștrări deșarte, / Dar graniță de veci azi ne desparte, / Străin îți sunt, și mie, tu, străină!” (Iosif, 1965: 192). Această poezie amintește de ce a lui Heine, intitulată „De când draga m-a lăsat” („Seit die Liebste war entfernt”) (Heine, 1976: 86). Sentimentul de înstrăinare, dus la extrem, îl întâlnim și în

„Strofe”: „Și ne privim uimiți ca doi / Străini ce n-au nimic a-și cere, / Și fiecare merge-apoi / Să plângă singur, în tăcere...” (Iosif, 1965: 162). Elegiile sale „Asemeni unui trandafir”, „Cântec”, „Cum te-am iubit”, „Și nu mă vei lăsa?” sunt poezii sentimentale, care evocă iubirea pierdută.

În „Nepăsare” femeia dragă este comparată cu o icoană, ca în poemul lui Heine „Icoană din vremuri străvechi” („Manch Bild vergessener Zeiten”): „Și dragostea mi-e sfântă și curată / Ca floarea neatinsă-a primăverei, / Ca și iubirea fără de prihană, / Scăldată într-a raiului lumină, / Ce-o preamăreau în zile vechi truverii” (Iosif, 1903: 146).

Din „Dojană” transpare, în mod deosebit, sentimentul de dragoste: „Era un cer albastru-ntr-o vacanță, / Iar noi mergeam ca doi copii drăguți... / Și ochii-ți plini de tainică speranță, / Și-obraji-ți albi spuneau: Nu ne săruți? // Mergeam printre grădini, și toate-n floare, / Și ne țineam de mână amândoi - / Al firii templu-n zi de sărbătoare / Părea deschis anume pentru noi.” (Iosif, 1903: 148). Poetul remarcă nepăsarea femeii iubite în „Te duci”: „Te duci, și cum zâmbești nepăsătoare, / M-abat din cale și mă simt murind... / Pierdut spre tine brațele-mi întind / Ca-n urma unei viziuni fugare,- / Dar nu mai pot în ele să te prind” (Iosif, 1903: 165).

În „Trec nopțile” observăm două motive specific romantice, respectiv luna și stelele: „Trec nopțile, trec nopțile senine, / Și zilele senine trec și ele, / Și după o zi senină vine / O noapte mai senină decât cele / care au trecut, cu spuza ei de stele / Și vraja veșnic nouă-a lunii pline...” (Iosif, 1903: 172).

În „Stelele” întâlnim o invocație similară celei din „Luceafărul” lui Eminescu: „Trăind vremelnice pe pământ, / Ești prea departe ori de stele, / Dar, sufleto, nu-i un cuvânt / Să nu mai năzuiești spre ele... / Știi tu ce spun neconținut / Cu licărirea lor senină, / Când cauți trist și ostenit / Din noaptea globului de tină? / O, lasă lumea de noroi / Și orice patimi te frământă, / Te-avântă, sufleto, spre noi, / Încrede-te în noi, - și cântă!” (Iosif, 1903: 189).

În „Poveste”, autorul deplânge soarta poetului, în general, ca și Heine în poezia „Mi-ai dat sfaturi și bune învățături” („Gaben mir Rat und gute Lehren”): „Așa copii obijduți / În lumea noastră sunt poezii, / Încătușați și chinuți / De vraja blestemat-a vieții // Ei plâng de drag, ei plâng de dor, / Și cearcă în zadar uitare, / Sporind cu lacrimile lor/ Comoara de mărgăritare!” (Iosif, 1981: 37).

„Cu mine...” amintește prin versurile: „- De unde vii așa târziu, / Așa pierit și alb la față, / De pari întors dintr-un sicriu, / Din lumea celor duși din viață?” (Iosif, 1981: 170) de poemul lui Heine în care iubita își cheamă din mormânt

bărbatul drag, respectiv „Noaptea s-a lăsat pe ochii-mi” („Nacht lag auf meinem Augen”) din *Intermezzo liric* (Heine, 1976: 100).

În „Domnița” întâlnim cadrul romantic și natura care reflectă sentimentele omului: „Se plimbă prin grădina mănăstirii / Domnița, albă-n rasă cenușie / Amurgu-și cerne umbra-i viorie, / Lung sună toaca-n toiul tânguiri / Șoptesc încet prin flori de iasomie / Și parcă vor s-o mângâie zefirii, / Se scutură pe straturi trandafirii / și crinii mor, dar ea nu vrea să știe” (Iosif, 1981: 85).

Poemul „În ochii tăi...” prin versurile: „În ochii tăi adânci, de-mi pare / Că ei cuprind pământ și cer, / Eu nu știu cum se face, dar e / Atât tulburător mister” (Iosif, 1981: 97) amintește de poemul heinian „Când mă uit în ochii tăi” („Wenn ich in deinen Augen seh”) (Heine, 1976: 73).

„Cu fruntea-n mâna albă...” evocă frumusețea unei femei, un chip asemănător cu cel din balada „Loreley”: „Cu fruntea-n mâna albă rezemată, / Cânta frumoasa fată la fereastră, / Cânta de dor, / Și glasu-i dulce și tremurător / Se înălța în liniștea albastră / A luminoasei nopți de vară... / Căci era noapte adâncă, albă, clară / Și trist cânta copila, fermecată / De liniște și de singurătate... / Și singură se asculta cântând, / Și nu sfârșea un cântec jumătate, / Că altul îi venea mereu în gând. / Și nu știa nici ea de unde vin / Aceste triste cântece uitate...” (Iosif, 1903: 83).

În „Clopotele din Nürnberg” apare „domul” din poezia lui Heine: „Și cum rămăsesem visând, / Un clopot începe să sune / Așa duios și de blând / De parcă o rugă ar spune... / El sună, și alte-i răspund, / Cântând ca argintul de clare, / Și-odată s-aude, din fund / Și clopotul domului mare!” (Iosif, 1965: 10).

„Către lună” prezintă imaginea romantică a astrului nopții: „Spune crăiasă a nopților și / Candelă a nopților line! / Torță de-argint ce spânzură-n cer / Tristă și palidă liră, / Taină a nopții, vrajă, mister, / Cântec în somn ce suspină! / Tu ce ningi floare de argint pe alei / Și argintoase prin ramuri, / Faci ca să picure ploi și scânteii / Pui poleială pe geamuri” (Iosif, 1903: 148).

Poezia „Cu genele plecate” relevă într-un cadru romantic specific românesc, în atmosfera plină de mister a unui castel autohton drama unei domnițe forțate să trăiască alături de un soț tiran. Imaginea bărbatului aspru care vine de la vânătoare amintește prin următoarele versuri de crudul rege Belsazar (Heine, 1976: 53), ucis de proprii slujitori: „Însă când bărbatul mândru / Vine de la vânătoare / Pașii grei și glasu-i aspru / Lung vuiesc prin coridoare... / Toți, înfiorați aleargă / De porunci să țină seamă / Umiliți i se închină, / Galbeni,

tremurând de teamă. / Vai de-acei ce-i stau în cale / Când sprânceană i se ncruntă, / În sălbatica-i privire / Sângere pedeapsa crudă..." (Iosif, 1981: 56.) Domnița tristă, cu privirea pierdută, îl așteaptă resemnată, într-o aparentă liniște, înfruntându-l: „Numai doamna, numai dânsa / Liniștită îl așteaptă, // (...) Numai ei, când îl zărește, / Inima nu i se bate, / Și de-a pururi nu ridică / Genele ei lungi, plecate..." (Iosif, 1976: 32).

În „Baladă”, Iosif scoate în evidență iubirea și frumusețea primăverii ca și Heine în „În minunata lună Mai” („Im wunderschönen Monat Mai”) (Heine, 1976: 72): „Prin crângul străbătut de lună, / De primăvară înflorit, / (...) O, nu te-ncrede-n jurăminte / Și nu iubi în luna mai!” (Iosif, 1981: 35). Tot în această poezie întâlnim o imagine similară cu aceea a autorului german, respectiv cea a îndrăgostitului care rățăcește fără nici o țință din „În dimineața luminoasă de vară” („Am leuchtenden Sommermorgen”): „Doar am iubit și eu ca tine / În mai, și n-am avut noroc! / Privește și ia seama bine / Cum rățăcesc din loc în loc (...)” (Iosif, 1981: 36).

Poemul „Vremuri apuse” se aseamănă, de asemenea, cu cel heinian prin peisajul romantic și prezența îndrăgostitului rățăcitor: „În parcul vechiului castel, / Pe-aleea solitară, / Un tânăr prinț rățăcitor / Se plimbă trist și visător / În fiecare seară” (Iosif, 1981: 41), dar și cu „Luceafărul” lui Mihai Eminescu, prin adresarea, care amintește de chemarea Cătălinei către cel mai mare astru al nopții: „Se plimbă visător și trist / Și cu durere îngână: / — De ce nu vrei să te ivești / Din ceața vechilor povești, / Să-mi faci un semn de mână?” (Iosif, 1981: 42).

Prin aria tematică a operei sale, prin evocarea satului, naturii, folclorului, istoriei naționale, prin modul de construcție a imaginii poetice, ca și prin respectul față de forma clasică a versului, Iosif se menține pe linia tradiționalistă a poeziei românești. Cu toate acestea, se simt influențele poeziei noi în opera sa, în special cele simboliste.

1.2 Maria Cunțan

Lirica Marei Cunțan se remarcă prin preponderența sentimentelor feminine, a tristeții și singurătății. În multe dintre versurile sale se recunoaște influența lui George Coșbuc, iar în romanțele „Pe sub fereastră” și „La castelul dintre brazi”, aceea a lui Mihai Eminescu. Poeziile reprezentative care au consacrat-o sunt „Cântece de leagăn” și „Doina firelor de tort”. Unele dintre poemele sale prezintă oarecare tonalități din lirica heiniană, la care se adaugă o notă muzicală proprie și influențe din folclorul românesc, cultivate în stil sămănătorist.

Remarcabile sunt poemele în care sunt evocate suferințele de dragoste în stilul liricii lui Heine: „Ascult”, „Amurg” și „Pe sub fereastră”. Stihurile ultimului poem menționat sunt, parcă, copiate din „Din lacrimile mele curg” („Aus meinen Tränen sprießen”) din *Intermezzo liric*: „Pe sub fereastră curge-un râu: / Tot lacrimi de-ale mele” (Cunțan, 1901: 8).

Peisajul romantic din poezia heiniană îl recunoaștem cu ușoare variațiuni în „Seara”, „Pe lac”, „Iubire”, „Apus”, „Sfârșit”.

„Primăvara” aduce un elogiu anotimpului iubirii, păstrând foarte fine reminiscențe din poezia lui Heine „În minunata lună mai” („Im wunderschönen Monat Mai”).

„Apus” evocă frumusețea teiului înflorit: „Prin teiu-ngălbenit de atâta floare, / Pe margini de prăpastie plecat; / Cele din urmă raze de la soare / C-o palidă lucire mai străbat” (Cunțan, 1901: 113).

„Bradul” preia imaginea pinului singuratic, care suportă vicistitudinile naturii din „Un molid stă singuratic” („Ein Fichtenbaum steht einsam”), în mod deosebit, în prima strofă: „Pe gânduri cad / Și ploaia cerne / În picuri mari... / Mă uit la brad / Cum vântu-i bate / Cetine rari” (Cunțan, 1901: 67).

Maria Cunțan preia, în general, foarte puține elemente din lirica heiniană, pe care deseori le prelucrează și asimilează în creația sa poetică.

2. Influența liricii lui Heine asupra poeților simbolști

Cei patru poeți, Cincinat Pavelescu, Barbu Nemțeanu, Georgescu Oreste și Ion Minulescu au fost cei care au colaborat în special la revista *Literatorul*, publicându-și pe lângă versurile lor cu tentă înnoitoare și unele cu reminiscențe romantice, păstrând încă ușoare influențe din lirica heiniană, aceea care făcuse o modă în rândul scriitorilor din secolul al XIX-lea.

2.1 Cincinat Pavelescu

Pavelescu s-a format ca scriitor în cercul *Literatorului*, sub îndrumarea lui Al. Macedonski, care, intuindu-i talentul, l-a sprijinit și l-a îndrumat să-și găsească stilul propriu. Încă de la începutul creației sale se remarcă prin dorința de perfecțiune a formei și muzicalității creației lor poetice. Pavelescu este un romantic, un visător, dar, în același timp, un om care analizează și observă viața socială a epocii sale. Poetul abordează atât versurile lungi, cât și pe cele scurte, cantilene, elegii, legende, dar își încearcă talentul și în forma fixă: sonetul și rondelul. În lirica sa suferă mai multe influențe, în special, pe cele ale lui Eminescu și Macedonski. În literatura română s-a impus mai ales ca

poet și epigramist, vocația sa în acest domeniu punându-i în umbră activitatea de memorialist, publicist și autor de corespondențe.

În poemele sale recunoaștem multe reminiscențe romantice, mai ales, în evocarea trecerii de la adolescență la maturitate („În vis”), a peisajului romantic („Castelul solitar”), a atmosferei de poveste („Poezie”), a elementelor genului cavaleresc, în care trubadurii cântă serenade la balcoanele domnițelor. În unele versuri remarcăm prezența unei muzicalități deosebite: un amestec între rezonanțele de madrigal vechi, lied heinian și muzică orientală, creându-se astfel o muzicalitate a versurilor, asemănătoare cu aceea a poeziei simboliste. Impresionantă este și o corespondență a culorilor pe fondul romantic al poemului, cum se întâmplă în „Poezie”: „Cunosc o poveste măiastră / E scrisă cu aur din stele / Cu-albastru din visele mele / Cu farmec din noaptea albastră” (Pavelescu, 1911: 75). Peisajul romantic este similar cu cel zugrăvit adesea de poetul german, spre exemplu, în „Pastel rustic”: „Peste lacul poleit / De amurgul ce pălește / Legănându-se plutește / Barca liniștit” (Pavelescu, 1911: 195).

Poetul evocă, în general, despărțirea de iubită, în poeme precum „Cantilenă”, „Eu sunt un haos”, „Sunt lângă tine”, „Se roagă cartea...” și altele. În multe dintre aceste poeme surprindem frânturi de imagini din lirica heiniană. Astfel în „Se roagă cartea” este prezentă jalea, dorul din poemul „Din lacrimile mele curg” („Aus meinen Tränen sprießen”) din *Intermezzo liric*, iar în „Sunt lângă tine” recunoaștem o secvență asemănătoare cu cea din poemele „Don Ramiro” și „În visul nopții m-am privit” („Im nächtigen Traum hab ich mich selbst geschaut”): „Sunt lângă tine, te iubesc / Și văd cum altul te sărută / Și-n loc să țiip, eu vă zâmbesc / C-o bucurie prefăcută... // Ca și cămila sunt, ce poartă / Pe largi pustiuri africane / Apa întregii caravane: / Și ea de sete pică moartă” (Pavelescu, 1911: 88).

În „Eu sunt un haos” și „Farniente” se observă influențe din „În dimineața luminoasă de vară” („Am leuchtenden Sommermorgen”) din *Intermezzo liric*, în special prin prezența îndrăgostitului rătăcitor. În „Farniente” pe lângă această secvență întâlnim și pe cea din poemul „Așază-ți, iubito, mânuța pe inima mea” („Leg Liebchen, leg's Händchen aufs Herze mein”): „Am fost și sunt un biet smintit / Care visează chiar mergând / Eu niciodată n-am muncit / Noaptea nu dorm și ziua casc” (Pavelescu, 1911: 65).

Multe din poeziile sale evocă singurătatea, moartea, sugerând o atmosferă sumbră pesimistă cum sunt următoarele: „Seară turbure”, „Impresii de toamnă”, „Panteism”, „Corbii”, „Târziu, când vei dormi...” și „Ultima vorbă”.

Renunțata și mult apreciată sa poezie „Corbii” evocă o secvență din imaginea îndrăgostitului îmbrăcat în frac negru care vine la nunta iubitei din „În visul nopții m-am privit” din *Imagini din vis*.

În multe din versurile sale recunoaștem elogiul heinian adus femeii iubite, comparate cu o floare: „Deschideți inima de floare / Când mângâierile-i te ating, / Și fericirii trecătoare / Zâmbește lung!” (Pavelescu, 1911: 66).

În „Catilenă” și „Târziu, când vei dormi” remarcăm tema despărțirii de femeia dragă în stilul poeziei heiniene. Moartea apare, ca și la poetul german, ca un tărâm al împlinirii iubirii celor doi îndrăgostiți: „Iubirea mea e moartă / Și-n păr cu-n trandafir, / Încet, încet, o poartă, / Un dric spre cimitir // (...) Adânc mormânt îi sapă / Gropar, pentru sicriu, / Ca doi în el să-ncapă: / O moartă și un viu.” (Pavelescu, 1911: 86).

Multe dintre versurile lui Cincinat Pavelescu transmit totuși și dragostea de viață a poetului care a fost un temperamental și un optimist. „Primăvara” este expresia optimismului autorului în acord cu natura. Pastelul, ușor reflexiv, conține multe tonuri de bucurie și lumină.

În „Dor de altă viață”, Pavelescu găsește rezolvarea situației sociale a artistului într-o „renaștere viitoare”, fiind convins că acesta are o menire superioară pe care o compară cu cea din poemul „Pescuitorul de perle”. Trecând de la romanța și legenda romantică la versul cu accente sociale, poetul a încercat să devină cât mai original, desăvârșindu-și stilul propriu.

În ceea ce privește lirica erotică, aceasta este scrisă aproape în stilul trubadurilor. Cincinat Pavelescu a scris versuri ușoare în care sunt elogiați ochii domnițelor, frumusețea chipului lor și accesoriile de îmbrăcăminte feminină. În acest context, poetul exprimă sentimentele gingașe, melancolia și dorul. Poemelor sale le lipsește puterea de evocare a trăirii, specifică marilor poeți, care reușesc să transmită tensiunea erupțiilor erotice, furtunile iubirii ca pe niște adevărate crize existențiale. „Cântec de primăvară” este reprezentativă pentru lirica sa erotică, sintetizând trăirea și arta sa poetică.

Multe din versurile sale au fost cunoscute și răspândite în special ca romanțe. Un astfel de poem este și „Intimă”, care prezintă primii fiori ai dragostei, iar cea intitulată „Serenadă” rememorează sentimentele de dragoste trăite de îndrăgostit. Poetul a scris și cantilene, în care relevă sentimentul de iubire în aproape toate stadiile sale de manifestare, dar s-a remarcat, în special prin romanțele sale nostalgice. Poezia sa se evidențiază prin eleganța în forma prozodică, rara finețe expresivă și delicatețea sentimentelor evocate.

În unele dintre poemele sale, Cincinat Pavelescu este meditativ și abordează în acest sens șabloanele specifice poeziei la modă în epocă. Din punct de vedere artistic poetul cultivă o schemă metrică echilibrată, armonioasă, fără disonanțe supărătoare. Tonul predilect al liricii sale este cel de serenadă, romanță și cantilenă, deschizând însă și largi perspective în cultivarea sonorității, incantației muzicale și observației subtile. Ca valoare literară, opera sa sintetizează atât elemente din poeziile sentimentale cum sunt cele ale lui Conachi, dar îmbină și tradiția poeziei românești a epocii cu stilul modern al versului, concept de sorginte simbolistă. Din această simbioză reiese, de altfel, și succesul poetului în epocă. Notorietatea i-a adus-o însă romanța pe care a conceput-o astfel încât aceasta a cunoscut sub pana lui punctul culminant și o bogată răspândire.

2.2 Barbu Nemțeanu

Nemțeanu s-a remarcat în literatura română în special ca poet deosebit de sensibil, talentat traducător și publicist. Poemele sale au suferit o pronunțată influență simbolistă. Nemțeanu, ca și Bacovia, face parte dintre poeții care urăsc realitatea în care se simt ca niște condamnații în temniță. Deși detestă această situație apăsătoare și vor să scape din realitatea sufocantă a societății, găsesc în cele din urmă în singurătate un mijloc de refugiu și apărare. O parte din versurile lui Nemțeanu denotă un pesimism copleșitor, prevestitor al morții timpurii a autorului. Dar în mod total contradictoriu, la acest poet român întâlnim și poezii în care predomină o atmosferă luminoasă, deosebită de cea a lui Bacovia.

Volumul de poezii *Stropi de soare* conține imagini optimiste care prefigurează lirica sa simbolistă. Prin acest contrast, între lumină și întuneric, autorul evită singurătatea, izolarea și melancolia și, astfel, dă o notă de speranță stihurilor sale. De fapt, această tehnică a contrastului este cultivată în multe din poeziile sale.

În „Poveste” apar elemente de revoltă socială care dezvăluie diferențele sociale din orașul său natal. Din cauza situației create de nepăsarea lumii burgheze, Nemțeanu se consideră un învins social, de aceea omul este evocat în poeziile sale ca un inadaptat. Cea mai interesantă parte a creației lui Nemțeanu o constituie poemele care dovedesc ușoare reminiscențe ale modelului heinian.

În „Don Juan”, lirismul capătă mai multă profunzime, iar sentimentul de dragoste este evocat cu o intensitate deosebită. În alte poeme, însă, confesiunea estompează sentimentele, de exemplu în: „Stanțe pentru Ema”, „Scrisorile”, „Ce ascunde tăcerea”, „Scrisoare netrimisă” etc.

Natura simpatizează cu trăirile îndrăgostitului în versurile autorului. Peisajul este uneori apăsător, ca în „Toamna în tren”, în schimb, în „Cântec” și „Priveliști dunărene” acesta este viu colorat, dând poemelor o notă de profund optimism. Pastelul „Amurg patetic” are un fundal policromatic, pe care se gravează tabloul realist al amurgului.

Poetul este atras, de asemenea, și de lumea în miniatură. În poezia sa de acest tip, „Trenul Crasna-Huși” autorul realizează o parodie din care transpare o lume care duce o viață apăsătoare în orașele de provincie.

Umorul apare frecvent în versurile lui Nemțeanu, contrastând oarecum cu lirica sa de dragoste în care totul pare înconjurat de duioșie, nostalgie și sentimentalism. Lirica sa erotică se distinge prin evocarea unor sentimente puternice și complexe.

Ușoare ecouri heiniene remarcăm în stihurile în care este evocată indiferența femeii dragi („Iubitei, care nu-mi cetește versurile”), iubirea neîmpărtășită și nemărturisită („Ce ascunde tăcerea”), dezamăgirea și suferințele din dragoste („Fire de păianjen”, „Don Juan”, „Scrisorile”) despărțirea („Stropi de soare”, „Scrisoare”, „Cântec”, „Ispită”), soarta grea a poetului („Povești”), iubirea transpusă în vis („Priveliști dunărene”) moartea („Toamna”) și altele. În poemul „La munte” remarcăm influențe din balada „Don Ramiro” în revelarea căsătoriei femeii iubite cu un alt bărbat; „Și-atât!...Și ce departe ești acum / Cu-alesul tău spre-altar ești poate-n drum” (Nemțeanu, 1915: 89).

În „Ce ascunde tăcerea” recunoaștem ușoare frânturi din imaginea îndrăgostiților din poemele lui Heine, care nu-și trădează unul altuia sentimentele de dragoste.

În „Mattinata” se aduce elogiul frumuseții anotimpului în care natura reînvie ca în poemul „În preafrumoasa lună Mai” („Im wunderschönen Monat Mai”).

Secvența evocată în „Cântec” este cea a bărbatului care rătăcește în căutarea dragostei pierdute, ca în poemul „În dimineața luminoasă de vară” („Am leuchtenden Sommermorgen”) din *Intermezzo liric*.

În „Priveliști dunărene” surprindem și figura iubitei într-o plută ușoară pe apă, diferită totuși de cea cunoscută din versurile lui Heine în care cuplul își trăiește visul de iubire alunecând într-o barcă pe lac.

Spre deosebire de jocul frivol, care apare în unele poezii erotice la Heine, sentimentul evocat de Nemțeanu este unul puternic, încărcat de pasiune:

„Parfumul tău îmi năvălește-n sânge... / Și sângele în inima mea cântă / (...) Și robul tău te-așteaptă și te-adoră” (Nemțeanu, 1915: 8).

Natura prezentă în versurile autorului nu mai este ocrotitoare, ca în lirica heiniană, ci, sub furia unei furtuni devastatoare, ea se dezlănțuie amenințător: „Cum viscolește-n pieptu-mi desnădejdea! / Cum se-ncovoie tot ce năzuia! / Pădure ce-și îndoaie toți copacii, / Izbiți de uragan” (Nemțeanu, 1926: 47).

Viața trăită în vis este tema multor poeme ale lui Nemțeanu. În „Poveste”, trecutul apare într-o imagine romantică, în antiteză cu prezentul întunecat. La Nemțeanu, visul este un element de transfer, de transfigurare a lumii vechi într-una nouă, în care locul „plutei” este luat de „negre cargoboturi”, o imagine a societății în schimbare, într-o epocă de libertate și progres, epoca socialistă, în viziunea autorului.

Chipul femeii cu plete blonde, asemănătoare cu cea din țările nordice este prezent în „Don Juan”.

Poezia „Cântec” prezintă acorduri simboliste în îmbinarea elementelor: „calde mirodenii”, „trandafirii”, „jale tăinuită”, „floarea veștedă”, „o zi de toamnă” etc. „Toamna” evocă imaginea grădinii pustii, în care se simte apropierea morții, ca și în multe poeme din *Romancero*.

Lirismul heinian îl întâlnim în special în volumul *Stropi de soare*, în care recunoaștem accente din „Noi ne-am avut bine” („Wir haben viel füreinander gefühlt”), „În preafrumoasa lună mai” („Im wunderschönen Monat Mai”) etc.

Poetul român a știut să îmbine în creația sa elementele preluate din lirica heiniană, astfel încât modelul german din care s-a inspirat nu este ușor de recunoscut în poemele sale.

2.3 Ion Minulescu

Minulescu s-a impus în literatura română prin volumul *Romante pentru mai târziu*. Apariția acestor versuri a adus în lirica românească o formulă nouă în care se stabilește o legătura între poet și lumea contemplației sale. Poetul sugerează esența universului prin metafore și simboluri sugestive din punct de vedere olfactiv și sonor, astfel încât romanța sa rămâne mereu muzicală și deschisă, lăsând loc interpretărilor. Noutatea poemelor sale constă în expresia subtilă, refrenurile și repetițiile care crează noile sale tonalități. Elementele simboliste din lirica sa au modernizat reminiscențele sentimentalismului romantic al epocii.

Se pare că Minulescu nu a cunoscut poezia heiniană în original, ci prin intermediul versurilor lui Apollinaire, în special, al poemului intitulat „Loreley”, din care voi reda câteva versuri în versiunea lui Mihai Beniuc: „Era la Bacharach o mare vrăjitoare, / Spuneau de ea că cine o vede-acela moare. / (...) «O, voi călări, lăsați să mă sui pe acel multe/ De unde mi se uită cetatea-n apa-adâncă, // Să mai mă văd o dată în apa curgătoare / Înainte de-a mă pierde-ntre văduve-fecioare» // . Sus, vântul despletise frumosu-i păr bălai / Strigară cavalerii: «Hai, Loreley, hai, hai!» (...) / «Dar jos pe Rin o luntre se-apropie și vine, / Iubitul meu mă cheamă și vine către mine. // Mi-i inima de ceară, iubitele, hai, vin / Și ea s-upleacă-atuncea și a căzut în Rin” (Apollinaire, 1963: 57).

Remarcăm câteva ecouri heiniene la Minulescu, respectiv reminiscențe din balada „Loreley” în poezia „Celei care pleacă” în versurile: „Un cântec trist, cel cântă - ades pescarii / Când pleacă-n larg și nu se mai întorc / Și-a fost refrenul unor triolette / Cu care alt-dată un poet din Nord, / Pe malurile albului fiord, / Cerșea iubirea blondelor cochete...” (Ion Minulescu, 2000: 35-36).

Pe fondul unei elegii se scurge și cântecul matelotului, care sugerează destinul omului în lume. Particularitatea liricii autorului constă în arta limbajului, care nu mai are simpla funcție de comunicare, ci rolul de a actualiza, de a rememora trăirile poetice. Prin intermediul metaforei și simbolurilor subtile care sugerează imagini acustice, vizuale și senzoriale, poetul facilitează intuirea și descifrarea esenței universului liricii sale.

2.4 Georgescu Oreste

Georgescu Oreste, care a fost și un tălmăcitor destul de bun al liricii lui Heine, a suferit și ușoare influențe ale modelului heinian în propria creație poetică. Poemele cu pronunțate accente romantice preluate din versurile autorului german sunt: „Dar unde este mândra ta iubită”, „Te-am văzut”, „Întâia sărutare”, „Despărțire”, „Lacul”, „Singurătate” și „Pe țarm”. Poezia „Întâia sărutare” preia concepția panteistă asupra iubirii: „Să ne iubim acolo / Ca niște zei păgâni, / Pe-o lume de mărgenuri / Noi doi să fim stăpâni...” (Oreste, 1907-1909: 12). Constatăm că în versurile acestor poeți simbolști imaginile și motivele preluate din lirica heiniană sunt asimilate, îmbinate cu diverse elemente, simboliste sau realiste, astfel încât sunt destul de dificil de identificat.

Derivat din romantism, simbolismul, care se manifestă pregnant în poemele lor stabilește pe lângă corespondențele senzoriale și o legătură între poet și lumea contemplației sale. Limbajul poeziei simboliste nu mai este explicit, ci

lasă loc sugestiei, fiind încărcat de multe figuri de stil și o notă de pronunțată muzicalitate.

Concluzii

Odată cu poezii simbolisti se încheie și prima etapă de receptare a operei lui Heine în literatura română, fenomenul denumit heinism apunând și lăsând loc unei noi perioade caracterizate printr-o amplexare mai mică a interesului manifestat față de poetul german. Este de remarcat și faptul că locul romantismului era luat în acea vreme de curentele noi, în special de simbolism și de o literatură mult diferită, cu accente mult mai dramatice, în care realismul se îmbină cu tragismul personajului pus în fața unor situații de criză psihologică profundă.

Atmosfera sumbră a perioadei dintre cele două Războaie Mondiale din România a contribuit, de altfel, la o restrângere a preocupării pentru reabilitarea imaginii marelui scriitor german și pentru popularizarea operei sale. Creația sa va fi receptată și transmisă în acest interval mai mult pentru realizarea unei caracterizări generale a figurii sale, respectiv pentru evidențierea trasăturii definitorii a personalității sale de poet reprezentativ romantic german.

Bibliografie

- Apollinaire, G. (1963). *Poeme* (traducere de Mihai Beniuc). București: Editura Tineretului.
- Cunțan, M. (1901). *Poezii*. Orăștie: Institut Tipografic, Societate pe acțiuni.
- Heine, H. (1972). *Werke und Briefe in zehn Bänden*. Berlin und Weimar: Aufbau – Verlag.
- Iosif, Șt. O. (1903). *Poezii originale și tălmăciri*. București: Editura Minerva.
- Iosif, Șt. O. (1965). *Versuri originale și tălmăciri*. București: Editura Minerva.
- Iosif, Șt. O. (1981) *Versuri*. București: Piața Scînteii 1.
- Minulescu, I. (2000). *Poezii*. București: Editura Biodova.
- Nemțeanu, B. (1915). *Stropi de soare*. București: Atelierele Societății Anonime Poporul.
- Nemțeanu, B. (1926) *Poezii*. București: Editura literară a Școalelor.
- Oreste, G. (1907-1909). *În umbra iubirii. Poezii*. București: Tipografia și legătoria Gr. Iliescu.
- Pavelescu, C. (1911). *Poezii*. București: Editura Minerva.

About the author

Mihaela HRISTEA is a Lecturer, Ph.D., Christian University „Dimitrie Cantemir”, Bucharest.

E-mail: mihaela.hristea@ucdc.ro

ON THE TERMINOLOGY OF CIVIL ENGINEERING: "MATERIAL" AND "STRUCTURE". A LEXICAL APPROACH

Roxana JOIȚA

Abstract: The lexical units used in the terminology of civil engineering (TCE) evince the specific linguistic demeanour of terms regarding the ratio common lexicon (CL)/specialized lexicon (SL). The terms "material" and "structure" have a high recurrence and frequency in TCE. They generate a large series of taxonomies on noun patterns ($N+Adj/N_1+prep.+N_2/N+Adj_1+Adj_2/N_1+prep.+N_2+Adj/N_1+prep.+N_2+prep.+N_3$) and the ratio determinee/determinant follows the internal restrictions of word order and unitary meaning. The pivotal term and the adjuncts can be analyzed as simple and complex immediate forming elements: [material izolator refractar]/[material] [izolator refractar]/[material izolator] [refractar]. From the perspective unique term/binary term, i.e. $[A(a_1+a_2)] + B$ and $A + [B(b_1+b_2)]$, "material" and "structure" form various lexical units. The classes of distribution are based on primary and secondary lexical elements that generate conceptual subcategories in a specific lexical paradigm.

Keywords: *material; structure; word order; noun patterns; classes of distribution*

Introduction

According to the typology of Romanian terminologies (see Angela Bidu-Vrăncianu, 2000, 2007, 2010), TCE is a **closed code**¹. The inherent technical character of the reference domain - the domain of civil engineering (DCE) – conditions and reduces the prevalence of T_2 (the language of **common speakers**) compared to T_1 (the language of **specialists**)².

Our article focuses on the analysis of two basic lexical units – "material" and "structure" - that evince the particularities of TCE regarding the ratio common lexicon (CL)/specialized lexicon (SL)³. We have chosen these two terms according to the criteria of high frequency and recurrence in the excerpted

¹As a consequence of "determinologization" (Gaudin, 2003: 151)/"secularization of sciences" (Rastier, 1995: 45), in TCE the migration of the lexical units goes from the specialized lexicon (SL) to the common lexicon (CL). Therewith, the synonymy is unfrequent, the antonymy manifests especially in collocations, and the taxonomies (highly supposed by the specialized languages) based on hyperonymy and hyponymy have an important prevalence.

²According to M.T. Cabré, there are two levels of **terminology**: T_1 - **internal terminology**, used by the specialists in the scientific communication, and T_2 - **external terminology**, used by common speakers, who are not specialists, in the common communication (Cabré, 1998: 32).

³We have noticed that in TCE the CL/SL ratio is not stable - i.e. common speakers get the meaning of the lexical units specific to DCE, but on different stages, according to their profession and to the social and cultural category they belong to.

corpus (see **Sources**), and according to their productivity in generating taxonomies. In TCE “material” and “structure” develop a various series of complex lexical units which are formed on the pattern **pivotal term/adjuncts**. These lexical units are subdued to the constraint of word order and to the restriction of the unitary meaning of the whole. We have focused not on establishing the differences between T_1 and T_2 ⁴, but on identifying the general lexical features of TCE, according to T_1 . We have used the Romanian dictionary *Dicționarul explicativ ilustrat al limbii române* (*DEXI*)⁵ and the terminological dictionaries *Dicționarul tehnic* (*DT*) and *Dicționarul etimologic de termeni științifici* (*DETS*). For the definitions of the linguistic concepts, we have used *Dicționarul de științe ale limbii* (*DSL*).

1.The terminology of civil engineering. Common lexicon and specialized lexicon

TCE has some particularities from the perspective **word/term**, i.e. common lexicon/specialized lexicon: common speakers identify the meaning of the lexical units specific to DCE, but at different levels regarding the rigour and precision of the definitions. In these conditions, the discourse of **scientific vulgarization** interferes – the main means of extending SL beyond the communication of specialists, towards CL in contexts of common communication/ “principala modalitate de extindere a lexicului specializat dincolo de comunicarea dintre specialiști, în direcția lexicului comun” (Stoichițoiu, Ichim, 2023: 268). Within the taxonomies they generate, the lexical units update their specialized meaning or they semantically specialize in TCE, due to the conceptual and semantic interference of DCE with other technical-scientific fields such as mathematics, physics, chemistry, geology etc. The specialized language is an important part of the general lexicon (GL). Its most relevant particularities are revealed especially as a consequence of opposing it to the common language. Therefore, the extension of the terms beyond the specialized communication determines a type of approximation of

⁴Angela Bidu-Vrănceanu (2007) mentions the interference CL/SL in terminologies: **the internal terminology** (T_1) and **the external terminology** (T_2). The latter has not as purpose the description of terms as conventional facts as it happens in the former, but the description of terms as natural facts (in a similar way as it occurs to the words within CL). As a consequence, there is an opposition between **prescriptive/normative** (characteristic of T_1) and **descriptive** (characteristic of T_2) dimensions of the **terminology**. From this perspective, the typology of the lexicographical entries in the dictionaries is illustrative (encyclopedia dictionaries vs. terminological dictionaries).

⁵We have chosen *DEXI*, not *DEX*, as the former is more strict in making the distinction **word/term**.

the conceptual and semantic values. This phenomenon occurs differently according to the prevalence of **closed code** features, specific to a given terminology. That is why, the non scientific texts where the specialized lexical units appear and the contexts where they occur have an essential role in the extension of SL towards CL (Bidu-Vrăncianu, 2010: 11).

M.T. Cabré notices that the specialised communication is a completely different form of communication, taking into consideration that the scientific knowledge is not homogeneous nor separated from the general knowledge. Thus, the difference GL – SL/CL (lexical unit of the general language – common lexical unit, i.e. word/specialized lexical unit, i.e. term) is hard to identify, due to the interference of domains, to the lexical dynamics (as a result of the various different concepts that are used) and their frequency in use (see Cabré, 2000a, Cabré, 2000b).

The general analysis of the language specific to DCE is not subdued to all these issues regarding the ratio GL/CL/SL, as TCE has an obvious technical character. In this case, the interference T_1 and T_2 is not relevant for our study, as we have been focusing on the language of the specialists used in the professional discourse.

2. "Material" and "structure". Lexical features in TCE

"Material" and "structure" evince the specific general features of the lexical units in TCE and their specialized meaning within the language used in the reference domain (according to their lexical and semantic behaviour, and to their entries in dictionaries). "Material" appears in *DEXI* with the terminological definition under II.2., joined by the subject label "(constr.)" suggesting the specialised meaning. The etymology is French ("matériel"⁶) and Latin ("materialis"). *DT* mentions "material" with its specific technical meaning in an autonomous lexicographical article preceded by the subject label "(Tehn.)". In *DEXI* "structure" has an extensive definition that includes under the 2, 3 and 5 the description of the specialized scientific and technical meaning, preceded by the semantic label "Spec.". *DT* defines "structure" as a term used in technical fields. The French ("structure") and Latin ("structura") etymology appears for "structure" as well. Thus, the lexicographical entries of both "material" and "structure" mention the French and Latin etymology and the subject label (constr., tehn.)

⁶The French influence evinces in the scientific terminologies where most of the terms have French origin or multiple etymology (Hristea, 1984: 59).

2.1. Word order patterns

The taxonomies generated by "material" and "structure" follow the general trend specific to the hard core terms in TCE of developing denotative collocations⁷ (see Joița, 2024b). We have noticed the prevalence of the patterns noun (N) + adjective (Adj) and noun (N) + preposition (prep.) + noun (N).

These complex lexical formations emphasize the status of specialized language corresponding to TCE. The taxonomies generated by "material" and "structure" in the examples below show the prevalence of the hypernymy⁸ in TCE.

2.1.1. Common noun patterns

Noun (N) + Adjective (Adj)

In the excerpted corpus we have identified the following complex lexical units made up on this pattern: "material anorganic" (Șerban, 1998: 13), "material asociat" (Șerban, 1998: 10), "material carbonic" (Șerban, 1998: 105), "material carborundic" (Șerban, 1998: 105), "material ceramic" (Șerban, 1998: 97), "material combustibil" (Șerban, 1998: 15), "material compact" (Șerban, 1998: 11), "material compozit" (Șerban, 1998: 9), "material fuzibil" (Șerban, 1998: 15), "material granular" (Șerban, 1998: 35), "material hidroizolator" (Șerban, 1998: 10), "material inert" (Șerban, 1998: 35), "material izolator" (Cotea, 1971: 13), "material izotrop" (Șerban, 1998: 15), "material mineral" (Cotea, 1971: 115), "material necombustibil"⁹ (Șerban, 1998: 15), "material organic" (Șerban, 1998: 15), "material poros" (Cotea, 1971: 20), "material pulverulent" (Șerban, 1998: 42), "material refractar" (Șerban, 1998: 15), "material saturat" (Șerban, 1998: 13), "material solid" (Șerban, 1998: 11), "material termoizolator" (Cotea, 1971: 167), "material unitar" (Cotea, 1971: 42), "material uscat" (Cotea, 1971: 12), "material zirconic" (Cotea, 1971: 105)/ "structură circulară" (Stoica, 2014: 97), "structură dreptunghiulară" (Stoica, 2014: 97), "structură elastică" (Stoica, 2014: 61), "structură fizică" (Stoica, 2014: 10), "structură inițială" (Stoica, 2014: 443), "structură învecinată" (Stoica, 2014: 441), "structură mixtă" (Stoica, 2014: 61), "structură pătrată" (Stoica, 2014: 97), "structură redundantă" (Postelnicu, 2008: 9), "structură

⁷In TCE, the collocation as a typology of linguistic unit conceptually placed between minimal unit and sentence (*DSL*: 485) implies at least two forming lexical elements, with individual semantic and grammatical information, and a stable position within the phrasal structure.

⁸The hypernymy is highly supposed by the terminologies classified as **closed codes**. The prevalence of this type of semantic relation in TCE is an argument for its status of SL.

⁹This term is included in the category of TCE derivatives with prefixes of negative and privative meaning (such as **nearmat** < **beton nearmat**) (see Joița, 2024a).

rigidă” (Stoica, 2014: 61), “structură semirigidă” (Stoica, 2014: 61), “structură verticală” (Postelnicu, 2008: 65).

Noun (N) + Preposition (prep.) + Noun (N)

This category includes the following lexical formations: “material de ardere” (Cotea, 1971: 15), “material de construcție” (Șerban, 1998: 9), “material de legătură” (idem: 64), “material din polimeri” (Șerban, 1998: 149), “material din sticlă” (Șerban, 1998: 106)/ “structură din beton” (Stoica, 2014: 97), “structură pe cadre” (Rusu, 2015: 6), “structură de fundare” (Postelnicu, 2008: 55), “structură de fundație” (Stoica, 2014: 47), “structură de rezistență” (Șerban, 1998: 6), “structură de susținere” (Postelnicu, 2008: 60), “structură de zidărie”/ “structură pe zidărie” (Rusu, 2015: 16).

The sequences Adj/prep.+N indicate different characteristics related to the substance, form, origin and use of the generic “material” and “structure”.

2.1.2. Specific individual noun patterns

In the selected corpus we have also identified some lexical formations following the pattern noun+adjective+adjective made up on “material”, but not on “structure”.

Within these lexical formations (N+Adj₁+Adj₂) the elements Adj₁+Adj₂ are subordinated to N and they are stable in order to keep the unitary meaning: “material compozit dispers” (Șerban, 1998: 9), “material compozit integrat” (Cotea, 1971: 9), “material granular afânat” (Șerban, 1998: 12), “material granular îndesat” (Șerban, 1998: 12), “material izolator obișnuit” (Cotea, 1971: 13), “material izolator refractar” (ibidem), “material izolator semirefractar” (Cotea, 1971: 13), “material mineral fibros” (Cotea, 1971: 14), “material refractar silico-aluminos” (Șerban, 1998: 99).

Similarly, we have identified a series of lexical units formed only on “structure”, following the patterns noun+preposition+noun+adjective and noun+preposition+noun+preposition+noun: a) N₁+prep.+N₂+Adj - “structură de zidărie portantă” (Rusu, 2015: 16), “structură de fundare directă” (Postelnicu, 2008: 55), “structură fără stâlp central” (Stoica, 2014: 441) – and b) N₁+prep.+N₂+prep.+N₃ – “structură de rezistență din beton” (Stoica, 2014: 6), “structură de rezistență din lemn” (Stoica, 2014: 6), “structură de rezistență din metal” (Stoica, 2014: 6). We have noticed that the lexical elements of the units included in the former subcategory (N₁+prep.+N₂+Adj) are in a ratio of internal subordination, i.e. the pattern is [N] [(prep.+N)+(Adj.)], while the

elements included in the latter one ($N_1 + \text{prep.} + N_2 + \text{prep.} + N_3$) are not. The sequences $(\text{prep.} + N_2)_1$ and $(\text{prep.} + N_3)_2$ could change their position without affecting the unitary meaning: "structură de rezistență din beton" = [structură] [(de rezistență)₁(din beton)₂] = [structură] [(din beton)₂(de rezistență)₁], "structură de rezistență din lemn" = [structură] [(de rezistență)₁(din lemn)₂] = [structură] [(din lemn)₂(de rezistență)₁], "structură de rezistență din metal" = [structură] [(de rezistență)₁(din metal)₂] = [structură] [(din metal)₂(de rezistență)₁].

The phenomenon of generating various lexical formations on common and on different patterns as well emphasize the status of "material" and "structure" as **hard core terms** in TCE: they reveal the general features of the terms used in the field of DCE and, in the same time, they keep their specific terminological individuality.

We consider that an exhaustive linguistic investigation might clarify and argue the heterogeneous lexical behaviour of "material" and "structure" from this perspective.

2.2. Determinee and determinant. Pivotal term/adjuncts

In TCE, the ratio **determinee/determinant** follows a series of internal restrictions¹⁰ to keep the semantic core. Overall, the multiple adjuncts modify the pivotal term. The entire lexical formation can be analyzed in **simple** and in **complex immediate forming lexical element**: [material izolator refractar]/[material] [izolator refractar]/ [material izolator] [refractar].

Besides the recurrence of the primary forming lexical element in generating taxonomies, TCE shows one of the particularities of the compound words in Romanian: the recurrence of the secondary forming lexical element with a qualifying value¹¹.

In the selected corpus, we have identified a series of lexical units where "material" and "structure" are pivotal terms (simple and complex).

2.2.1. Pivotal term - simple lexical units

In TCE, the simple lexical units admit adjectival adjuncts: "material anorganic" (Șerban, 1998: 13), "material asociat" (Șerban, 1998: 10), "material carbonic" (Șerban, 1998: 105), "material carborundic" (Șerban, 1998: 105), "material

¹⁰In TCE the juxtaposition (which is a typological phenomenon specific to Romance languages – Dimitrescu, 1994: 144) is not possible, as the ratio **determinee/determinant** is invariable in order to keep the specialized meaning unalterable.

¹¹See Dimitrescu, 1994.

ceramic" (Șerban, 1998: 97), "material combustibil" (Șerban, 1998: 15), "material compact" (Șerban, 1998: 11), "material compozit" (Șerban, 1998: 9), "material fuzibil" (Șerban, 1998: 15), "material granular" (Șerban, 1998: 35), "material hidroizolator" (Șerban, 1998: 10), "material inert" (Șerban, 1998: 35), "material izolator" (Cotea, 1971: 13), "material izotrop" (Șerban, 1998: 15), "material mineral" (Cotea, 1971: 115), "material necombustibil" (Șerban, 1998: 15), "material organic" (Șerban, 1998: 15), "material poros" (Cotea, 1971: 20), "material pulverulent" (Șerban, 1998: 42), "material refractar" (Șerban, 1998: 15), "material saturat" (Șerban, 1998: 13), "material solid" (Șerban, 1998: 11), "material termoizolator" (Cotea, 1971: 167), "material unitar" (Șerban, 1998: 42), "material uscat" (Șerban, 1998: 12), "material zirconic" (Șerban, 1998: 105)/ "structură circulară" (Stoica, 2014: 97), "structură dreptunghiulară" (Stoica, 2014: 97), "structură elastică" (Stoica, 2014: 61), "structură fizică" (Stoica, 2014: 10), "structură inițială" (Stoica, 2014: 443), "structură învecinată" (Stoica, 2014: 441), "structură mixtă" (Stoica, 2014: 61), "structură pătrată" (Stoica, 2014: 97), "structură redundantă" (Postelnicu, 2008: 9), "structură rigidă" (Stoica, 2014: 61), "structură semirigidă" (ibidem), "structură verticală" (Postelnicu, 2008: 65).

2.2.2. Pivotal term - complex lexical units

The category of complex lexical units, identified in the selected corpus, where "material" and "structure" are pivotal terms include the following lexical formations: "material compozit dispers și armat" (Șerban, 1998: 10), "material compozit format prin aglomerare" (Șerban, 1998: 70), "material compozit format prin cimentare" (Șerban, 1998: 70), "material compozit integrat structural" (Șerban, 1998: 10), "material granular afânat" (Șerban, 1998: 12), "material granular îndesat" (Șerban, 1998: 12), "material izolator obișnuit" (Cotea, 1971: 13), "material izolator refractar" (Cotea, 1971: 13), "material izolator semirefractar" (Cotea, 1971: 13)/ "structură de rezistență din beton" (Stoica, 2014: 6), "structură de rezistență din lemn" (Stoica, 2014: 6), "structură de rezistență din metal" (Stoica, 2014: 6), "structură de rezistență mixtă" (Stoica, 2014: 6).

From the perspective unique term – binary term, i.e. $[A (a_1 + a_2)] + B$ and $A + [B (b_1 + b_2)]$, we mention the following lexical formations made up on "material" and "structure":

$[A (a_1 + a_2)] + B$ - "material compozit dispers" (Șerban, 1998: 9), where "material" and "compozit" function as a_1 and a_2 , and **dispers** – as B; "material compozit integrat" (Șerban, 1998: 9), where "material" and "compozit"

function as a_1 and a_2 , and "integrat" – as B; "material granular afânat" (Șerban, 1998: 12), where "material" and "granular" function as a_1 and a_2 , and "afânat" – as B; "material granular îndesat" (Șerban, 1998: 12), where "material" and "granular" function as a_1 and a_2 , and "îndesat" – as B; "material izolator obișnuit" (Cotea, 1971: 13), where "material" and "izolator" function as a_1 and a_2 , and "obișnuit" – as B; "material izolator refractar" (Cotea, 1971: 13), where "material" and "izolator" function as a_1 and a_2 , and "refractar" – as B; "material izolator semirefractar" (Cotea, 1971: 13), where "material" and "izolator" function as a_1 and a_2 , and "semirefractar" – as B; "material mineral fibros" (Cotea, 1971: 14), where "material" and "mineral" function as a_1 and a_2 , and "fibros" – as B; "material refractar silico-aluminos" (Șerban, 1998: 99), where "material" and "refractar" function as a_1 and a_2 , and "silico-aluminos" – as B; "structură de rezistență mixtă" (Stoica, 2014: 6), where "structură" and "de rezistență" function as a_1 and a_2 , and "mixtă" – as B; "structură de rezistență din beton" (Stoica, 2014: 6), where "structură" and "de rezistență" function as a_1 and a_2 , and "din beton" – as B; "structură de rezistență din lemn" (Stoica, 2014: 6), where "structură" and "de rezistență" function as a_1 and a_2 , and "din lemn" – as B; "structură de rezistență din metal" (Stoica, 2014: 6), where "structură" and "de rezistență" function as a_1 and a_2 , and "din metal" – as B.

$A + [B (b_1 + b_2)]$ - "material format prin aglomerare" (Șerban, 1998: 70), where "material" functions as A, and "format" and "prin aglomerare" as b_1 and b_2 ; "material format prin cimentare" (Șerban, 1998: 70), where "material" is A, and "format" and "prin cimentare" are b_1 and b_2 ; "structură de fundare directă" (Postelnicu, 2008: 55), where "structură" occupies the position A, and "de fundare" and "directă" – the positions b_1 and b_2 ; "structură de zidărie portantă" (Rusu, 2015: 16), where "structură" functions as A, and "de zidărie" and "portantă" - as b_1 and b_2 ; "structură fără stâlp central" (Stoica, 2014: 443), where "structură" functions as A, and "fără stâlp" and "central" - as b_1 and b_2 ; "structură pe cadre din beton" (Stoica, 2014: 443), where "structură" functions as A, and "pe cadre" and "din beton" - as b_1 and b_2 .

The validity of this type of analysis is also given by marking the morphological and syntactic relations within the binary lexical structure: the forepositioning of the preposition within the sequence N+N (i.e. $N_1 + \text{prep.} + N_2$) and the grammatical agreement in gender within the sequence N+Adj.

The high frequency and the recurrence of "material" and "structure" in a large number of different complex lexical units, made up on various morphological patterns, evince their status of "hard core terms" in TCE. André Phal mentions

these phenomena as being proper to the highly specialized languages by reasons of "internal coherence" and "necessity" (Phal, 1969: 76).

2.3. Classes of distribution

In TCE, the classes of distribution on the criterion of primary and secondary element, within lexical units formed on "material" and "structure", have the occurrences below:

a) **primary lexical element:** "material anorganic" (Șerban, 1998: 13), "material asociat" (Șerban, 1998: 10), "material carbonic" (Șerban, 1998: 105), "material carborundic" (Șerban, 1998: 105), "material ceramic" (Șerban, 1998: 97), "material combustibil" (Șerban, 1998: 15), "material compact" (Șerban, 1998: 11), "material compozit" (Șerban, 1998: 9), "material fuzibil" (Șerban, 1998: 15), "material granular" (Șerban, 1998: 35), "material hidroizolator" (Șerban, 1998: 10), "material inert" (Șerban, 1998: 35), "material izolator" (Șerban, 1998: 13), "material izotrop" (Șerban, 1998: 15), "material mineral" (Cotea, 1971: 115), "material necombustibil" (Șerban, 1998: 15), "material organic" (Șerban, 1998: 15), "material poros" (Cotea, 1971: 20), "material pulverulent" (Șerban, 1998: 42), "material refractar" (Șerban, 1998: 15), "material saturat" (Șerban, 1998: 13), "material solid" (Șerban, 1998: 11), "material termoizolator" (Cotea, 1971: 167), "material unitar" (Șerban, 1998: 42), "material uscat" (Șerban, 1998: 12), "material zirconic" (Șerban, 1998: 105)/ "structură circulară" (Stoica, 2014: 97), "structură dreptunghiulară" (Stoica, 2014: 97), "structură elastică" (Stoica, 2014: 61), "structură fizică" (Șerban, 1998: 10), "structură inițială" (Stoica, 2014: 443), "structură învecinată" (Stoica, 2014: 441), "structură mixtă" (Stoica, 2014: 61), "structură pătrată" (Stoica, 2014: 97), "structură redundantă" (Postelnicu, 2008: 9), "structură rigidă" (Stoica, 2014: 61), "structură semirigidă" (Stoica, 2014: 61), "structură verticală" (Postelnicu, 2008: 65).

b) **secondary lexical element:** "comportarea materialului" (Șerban, 1998: 12), "conductivitatea materialului" (Șerban, 1998: 15), "densitatea materialului" (Șerban, 1998: 15), "ecruisarea¹² materialului" (Șerban, 1998: 115), "gelativitatea materialului" (Șerban 1998: 14), "inflamabilitatea materialului" (Șerban, 1998: 15), "încercarea materialului" (Șerban, 1998: 27),

¹²"Ecruiare" is the pair word of "ecruisaj" (*DETS*: 162), the noun with French etymology (Fr. "écruisage") that determined, by regressive derivation, the verbal form "a ecrui" (> "ecruisare"). "Ecruiare" (cf. "ecruisare") is used more frequently, as the French **-age** (**-aj** in Romanian) is, according to Dubois, 1966, a suffix specific to the technical terms (see Joița 2024a).

"permeabilitatea materialului" (Șerban, 1998: 13), "refractoritatea materialului" (Șerban 1998: 15), "ruperea materialului" (Șerban, 1998: 13), "stabilitatea materialului" (Șerban, 1998: 12), "structura materialului" (Șerban, 1998: 16)// "calculul structurii" (Postelnicu, 2008: 74), "constituent structural" (Șerban, 1998: 119), "element structural" (Rusu, 2015: 6), "ductibilitatea structurii" (Postelnicu, 2008: 107), "model structural" (Stoica, 2014: 41), "modelarea structurii" (Postelnicu, 2008: 74), "perete structural" (Cotea, 1971: 235), "rezistență structurală" (Proca, 1999: 10), "siguranța structurii" (Proca, 1999: 10), "stabilitatea structurii" (Proca, 1999: 10).

As a general feature, within the binary lexical unit the primary element generates different conceptual subcategories and the secondary element modifies the primary element, by including it into a certain lexical paradigm ("material"/ "structure").

Conclusions

In TCE "material" and "structure" generate different series of complex lexical units which are formed on the common patterns N+Adj ("material carborundic", "structură redundantă") and N₁+prep.+N₂ ("material de ardere", "structură de fundație"). Individually, they generate lexical units on N+Adj₁+Adj₂ ("material compozit dispers", "material mineral fibros"), N₁+prep.+N₂+Adj ("structură de zidărie portantă", "structură fără stâlp central") and N₁+prep.+ N₂+prep.+N₃ ("structură de rezistență din beton", "structură de rezistență din lemn"). The taxonomies generated by "material" and "structure" follow the general trend specific to the **hard core terms** in TCE of developing denotative collocations. The simple and complex lexical units admit adjectival adjuncts ("material anorganic", "material compozit dispers și armat", "structură semirigidă", "structură de rezistență din beton"). The sequences Adj/prep.+N indicate different characteristics related to the substance, form, origin and use of the generic "material" and "structure". From the perspective unique term – binary term, the type [A (a₁ + a₂)] + B has been identified in lexical formations such as "material izolator semirefractar", where "material" and "izolator" function as a₁ and a₂, and "semirefractar" – as B/ "structură de rezistență mixtă", where "structură" and "de rezistență" function as a₁ and a₂, and **mixtă** – as B. The type A + [B (b₁ + b₂)] is evinced by "material format prin cimentare", where "material" is A, and **format** and **prin cimentare** are b₁ and b₂/ "structură de fundare directă", where "structură" occupies the position A, and **de fundare** and **directă** – the positions b₁ and b₂. The validity of this type of analysis is also given by marking the

morphological and syntactic relations within the binary lexical structure: the forepositioning of the preposition within the sequence N+N (i.e. N₁+prep.+N₂) and the grammatical agreement in gender within the sequence N +Adj. The classes of distribution are made up on primary/secondary element, where the former is the core unit and the latter functions as a modifier ("material compozit", "material fuzibil", "material izotrop", "structură redundantă", "structură rigidă", "structură semirigidă", "încercarea materialului", "perete structural").

References

- Andrei, N. (1987). *Dicționar etimologic de termeni științifici*. București: Editura Științifică și Enciclopedică.
- Bidu-Vrănceanu, A. (coord.) (2010). *Lexic comun, lexic specializat*. București: Editura Universității din București.
- Bidu-Vrănceanu, A. (2007). *Lexicul specializat în mișcare. De la dicționare la texte*. București: Editura Universității din București.
- Bidu-Vrănceanu, A. (coord.) (2010). *Terminologie și terminologii*, București: Editura Universității din București, 2010.
- Bidu-Vrănceanu, A. et al. (2001). *Dicționar de științe ale limbii*, București: Editura Nemira.
- Bunescu, P. et al. (1953). *Dicționar tehnic*. București: Editura Tehnică.
- Cabré, M. T. (1998). *Terminology: theory, methods and applications*. Philadelphia: Benjamin North America.
- Cabré, M. T. (2000a). Elements for Theory of Terminology: Towards an Alternative. *Terminology*, 6, 35-57.
- Cabré, M. T. (2000b). Terminologie et linguistique: La théorie des portes. *Terminologies Nouvelles* 21, 10-15.
- Cotea, I. and Dimitriu-Vîlcea, E. (1971). *Materiale termo și fonoizolatoare în construcții*. București: Editura Tehnică.
- Dima, E. (coord.) (2007). *Dicționar explicativ ilustrat al limbii române*. Iași: Editura Arc&Gunivas, 2007.
- Dimitrescu, F. (1994). *Dinamica lexicului românesc*. București: Editura Logos.
- Dubois, J. (1966). Structures lexicales et langues techniques. *Cahiers de Lexicologie*, 9, 104-112.
- Gaudin, F. (2003). *Socioterminologie. Une approche sociolinguistique de la terminologie*. Bruxelles: De Boeck & Larcier.
- Hristea, Th. (coord.) (1984). *Sinteze de limba română* (ediția a III-a). București: Editura Albatros.
- Joița, R. (2024a). Aspects of Word Formation in the Romanian Terminology of Civil engineering. In *Studii și cercetări de onomastică și lexicologie*, 1-2. Craiova: Editura Universitaria (in print).
- Joița, R. (2024b). Terminological Collocations in the Specialized Language of Civil engineering. In *Lucrările Simpozionului Internațional de Lingvistică, ediția a*

- IX-a*. București: Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan-Alexandru Rosetti”, Academia Română (in print).
- Postelnicu, T., Țilimpea, F. and Zamfirescu, D. (2008). *Structuri de beton armat pentru cladiri etajate*. București: Editura MATRIX ROM.
- Proca, G. (1999). *Construcții*. București: Editura MATRIX ROM.
- Rastier, F. (1995). Le terme: entre ontologie et linguistique. *Banque des mots*, 7, 35-65.
- Rusu, Gh. C., Lulea, M. D. and Olaru, C. (2015). *Proiectarea construcțiilor*. București: Editura MATRIX ROM.
- Șerban, I. (1998). *Materiale de construcție*. București: Editura MATRIX ROM.
- Stoichițoiu Ichim, A. (2023). Lexicul pandemiei din perspectiva relației terminologie internă (T₁) versus terminologie externă (T₂). In Bălășoiu, C.; Ene, C.; Nedelcu, I.; Toma, A. (ed.). *Lingvistică sincronică, diacronică și tipologică* (213-222). București: Editura Universității București
- Stoica, D. (2014). *Construcții civile. Probleme și soluții moderne*. București: Editura MATRIX ROM.

About the author

Roxana Joița Ph.D., associated teaching staff at the Technical University of Civil Engineering Bucharest, Romania.

E-mail: roxana.joita@utcb.ro

DECODING THE INTRICACIES OF SPECIALIZED TRANSLATION

Sarab MOUSTAFA

Abstract: Translation is present worldwide, and without it nowadays in the modern era, it is quite challenging to manage life without it. Translation tackles gaps between languages. In addition, specialized translation deals with challenges and difficulties in rendering the appropriate meaning in the target language. This type of translation is rich with specific terms and terminology that are different from those of the general language. Specialized translation needs a set of skills and expertise that go beyond language knowledge. Translation theories and methods, such as those proposed by Vinay and Darbelnet, help overcome the challenges and difficulties during specialized translation. Translating text from the German language, which has complex and long sentences, presents problems that go beyond grammar. Successful translation in this field needs a balance between languages, technological tools, and humans.

Keywords: *technical translation; specialized terminology; translation methods; linguistic challenges; translation technology*

Introduction

Translation is a crucial part of communication. Its importance can be seen in its ability to bridge language and cultural gaps. In this very rich field, specialized translation holds a significant place and plays a vital role in fields such as science, medicine, law, etc. Specialized translation ensures that information is translated correctly without the danger of being misunderstood or hurting someone.

However, it is not all honey and milk; specialized translation has a lot of challenges. Translation in this field often faces specific jargon and complex concepts. Specialized translation requires not only an understanding of the specialized language but also a deep understanding of the subject. Translation theories and methods given by Vinay and Darbelnet provide a framework for addressing these challenges. In this paper, we will show how methods such as transposition, modulation, equivalence, adaptation, etc. help in overcoming these challenges.

A key aspect in specialized translation is understanding the difference between "term" and "terminology". A term is defined as a single word or phrase and has a specific meaning, while terminology is defined as a group of terms that are used in a specific field. With this type of translation, tools like Computer-Assisted Translation (CAT) and Machine Translation (MT) can be useful because they improve efficiency and consistency. Technology can have

advantages and disadvantages, but for specialized translation, the human translator's experience and expertise remain indispensable.

A particular challenge is translating specialized texts from the German language. The German language has a very complex grammatical structure and rigid syntax, which can complicate the translation process. For example, long sentences in the German language require careful segmentation and restructuring in the target language.

In this paper, we will see that specialized translation is not easy. It has many challenges and requires not only language knowledge but also expertise in the subject. Specialized translation necessitates a balance between comprehension and skill.

1. Translation

1.1 What is translation?

When it comes to the word "translation", it can mean many things.

The term "translation", which is used to describe the process of converting in writing a text from one language (source language) into another language (target language) - whereby the product of the conversion, the translation, must fulfil certain equivalence requirements - must first be distinguished from other uses of the word translation (Koller and Henjum, 2020: 91).

Translation is not only the transmission of information linguistically but also culturally. Translation involves transferring a document, a text, a sentence, or even a word into another language. The target text must be fluent, and the message must be translated as accurately as possible into the target language. Translators must therefore ensure that the text they translate is easy for readers to understand. There are several types of translations: specialized translations, i.e., which is part of this work; literary translations; legal translations; business translations, etc.

Translation is a text processing and verbalization process that transfers a source language text into a target language text that is as equivalent as possible and requires an understanding of the content and style of the source text. Therefore, translation is a structured process comprising two main phases: a comprehension phase, in which the translator analyses the source language text in terms of meaning and style, and a linguistic reconstruction phase, in which the translator reproduces the analyzed source language text in terms of

content and style, taking into account as far as possible aspects of communicative equivalence (Koller and Henjum, 2020: 106).

1.2 The importance of translation

Translation opens doors to a new world. It is very important in many areas of our lives and our society. Translation is important for people who do not speak another language; it facilitates communication and understanding between people from different countries, and people can exchange ideas or experiences.

When someone moves to another country, they also need a translator to translate diplomas, birth certificates, marriage certificates, etc. Another importance of translation is that we can watch movies, listen to music, and read books in different languages. In this way, we can access information and resources from all over the world.

Translations are essential in the business sector because nowadays there are many international companies in every country that need a translator for every language.

Also, in the medical field, it is very important for every hospital to have at least one translator who can help the patient who does not speak the language of the country they are in. This reduces stress, anxiety, and communication difficulties between the two speakers.

Therefore, the translator should be as familiar as possible with the source language because they are not only translating what is being said but also two different thoughts and two different cultures while preserving the original intention and meaning.

1.3 The importance of technical/specialized translation

Technical translations transfer specialized texts from one language into another, and the translator must ensure that he or she maintains specific terms and the original meaning. These can be user manuals, technical documents, maintenance manuals, popularization articles, scientific papers, brochures, etc.

A technical mistranslation, especially in a medical document or a user manual, can cause errors, product defects, or even legal problems, which highlights the importance of accurate and knowledgeable translations. For this reason, to translate such a technical text, the translator must be specialized in the respective field, such as IT, engineering, medicine, etc., because the specialized translator must always be up to date, adapting translations from a

cultural point of view to ensure that the message is translated correctly and there are no mistakes in the interpretation. If any cultural mistake happens, it can affect the target audience, so the specialized translator must not only know the language but also understand the terms of the corresponding domain.

2. Specialized language and specialized terminology

2.1 Specialized vs. common language

Common language refers to the type of language that individuals use in their daily lives, free dialect variations or technical terminology. It is easily comprehensible for everyone. This is the language employed when conversing with friends, family, or in casual settings. It contrasts with the type of language found in books, articles, lectures, and similar formats.

Specialized language pertains to terminology used within a specific profession or area of expertise. It differs from everyday language due to its specific vocabulary. This type of language is often understood only by experts in that particular field, as it adheres to strict conventions that aren't widely known and are rather limited. However, there can be no specialized language that does not depend on common language.

Specialized language must use many elements of common language. A specialized text does not consist exclusively of technical words. Specialized language consists of vocabulary specific to a specialized field, e.g., technology, linguistics, astronomy, mathematics, medicine, etc.

Specialized language is clearer and easier to understand because the sentences in a specialized text are shorter, i.e., short and concise, without unnecessary detail, and the information is easy to understand.

2.2 The relationship between common and specialized language

Drawing a parallel between a general language text and a specialized text, Cabré (1999: 73) identifies three groups of lexemes: 1. lexical items belonging to the general language; 2. special lexical items, belonging to a border zone between the general language and the specialized languages; and 3. lexical items specific to specialized texts.

The common lexicon consists of the totality of words and combinations of words that are commonly used, while the specialized lexicon consists of words that are related to a specific activity, a scientific professional field, and is used by a group of speakers within a social, professional, cultural field of existence. (Pitar, 2009: 31).

In addition to specialized words in a specialized domain, there is also a group of words that is common to everyday language:

In the common zone between the two registers, there is a permanent migration of words. On the one hand, words from the common language become specialized in a particular domain; on the other hand, words from the specialized domains are more and more taken over by the common language. (Pitar, 2009: 32).

Here we have some examples of the words that have migrated from everyday English into specialized technical contexts, gaining specific meanings:

- a. "Balance"
Common language: A state of equilibrium (e.g., keeping a work-life balance).
Specialized language: The difference between credits and debits in accounting (e.g., account balance);
- b. "Profit"
Common language: A benefit or advantage (e.g., What's the profit in doing this?).
Specialized language: The financial gain made after deducting expenses from revenue (e.g., net profit);
- c. "Crisis"
Common language: A difficult or unstable situation (e.g., a financial crisis).
Specialized language: A turning point in a medical condition, often indicating improvement or decline (e.g., a hypertensive crisis);
- d. "Pulse"
Common language: A rhythm or beat (e.g., the pulse of the music was strong).
Specialized language: The rhythmic expansion of arteries due to heartbeat (e.g., measuring the pulse rate).

Here we have some examples of words that have migrated from specialized English into common contexts while gaining metaphorical or extended interpretations:

- a. "Coma"
Specialized language: A prolonged state of unconsciousness.
Common language: Used metaphorically to describe a state of inactivity or disconnection (e.g., I was in a food coma after Thanksgiving dinner);
- b. "Hack"
Specialized language: Unauthorized access to a computer system.
Common language: Refers to clever shortcuts or solutions (e.g., Here's a hack to making cooking easier).

The transformation of specialized terms into a common language is quite constant, which shows how our knowledge develops. This transformation helps simplify terms and makes communication easier to understand. Nevertheless, sometimes this transformation can have a disadvantage when a term is not used correctly and can lead to an error or misunderstanding of the term.

2.3 Special features of specialized languages

Vocabularies are divided into two parts: specialized vocabulary and general vocabulary. The specialized vocabulary is used by specialists to communicate and understand each other easily. In contrast, general vocabulary contains words that are generally known.

Sources of specialized vocabulary:

- The borrowing of a word from another language, especially Latin and Greek (for linguistics, medicine, geometry, etc.). There are words that do not change form, and there are words that change form.
- Metaphorization of technical words: they come from the words of the general language and are given a new meaning. The structure stays the same, but their function shifts.
- Transposing proper names: a technical word gets the name of the inventor.
- Word formation plays an important role in technical language. It is the formation of new words by compounding, derivation, conversion, and abbreviation.

2.4 The difference between term and terminology

Terminology is a science that deals with specialized terms from various fields of study. Terminology can be formulated in a dictionary or glossary. The term belongs to a specialized language and to a terminology. A term can be a word, a group of words, an acronym, or an abbreviation that conveys a particular meaning within a certain context. A term has various characteristics, such as:

- domain specificity;
- conceptuality;
- accuracy;
- clarity;
- concision.

3. Specialized translation

3.1 The challenges of specialized translation

When we talk about specialized translation, we think of it as the opposite of simple language, with respect for the aspect between cultures. As we mentioned above, specialized translation is not only knowledge of languages but also a deep understanding of the subject matter.

When translating a specialized text, we often face challenges in using the right technical terms. This is the greatest difficulty because each field, whether it is medical, technical, legal, etc., has a specific language that cannot be translated directly. Therefore, translators must be very careful to identify the necessary equivalence because a term may have several equivalents. These terms may vary according to legislation, area, etc., and if the translator cannot find a direct equivalence in the target language for the term, then adaptation or paraphrasing is necessary.

In addition to the difficulty I have already mentioned, there is another issue, namely neologisms. Given that we live in a rapidly evolving world, new terms keep appearing, especially in the field of technology. As translators, we are quite often confronted with new terms that are not yet presented in the target language. Therefore, translators need to consult with a specialist in the field to understand them correctly.

3.2 The benefits of specialized translation

The primary advantage of specialized translation is its ability to provide various solution for challenges that arise in specific fields such as law and medicine. From this perspective, it can be concluded that the value of specialized

translation lies in its capacity to address communication barriers in diverse areas. Through specialized translation, we can achieve precise transfers from one language to another, ensuring that no crucial details are omitted.

Considering these essential aspects, it is evident that specialized translation, in contrast to general translation, offers numerous advantages. For instance, general translation is often reliant on context and may lead to misinterpretation, whereas specialized translation maintains clarity, accuracy, and precision. As technology advances, the advantages of this type of translation will only grow stronger. From my point of view, the benefits of specialized translation enhance global professional communication across various domains, and as previously mentioned, progress in technology will create new prospects and foster robust business relationships worldwide. Therefore, the conclusion to draw is that to maximize the advantages of specialized translation, it is necessary to invest in specialized translation services and encourage innovation.

4. Approaches and techniques in translation theory

4.1 Translation theories and methods

„Translation theory could also gain profile in the sense of an interdisciplinary integration of different methods. Instead of a field theory, the fruitful utilization of different linguistic approaches to translation could take place.” (Stolze, 2008: 157).

The translation methods can be divided into two groups:

- **Literal translation methods:** borrowing, calque, word-for-word translation
- **Non-literal translation methods:** transposition, modulation, equivalence, adaptation

4.2 Translation methods of Vinay and Darbelnet

In the book *Comparative Stylistics of French and English: A Methodology for Translation* by Jean-Paul Vinay and Jean Darbelnet, seven translation methods and procedures are presented.

Jean-Paul Vinay and Jean Darbelnet are French linguists. In 1958, they published *Stylistique comparée du français et de l'anglais* and developed a computerized metalanguage based on linguistic strings. They were the first to propose two types of translation, which are considered to be the best approach to translation and cover seven categories.

Contrastive linguistics compares languages at all levels of the language system. *Stylistique comparée...* describes the possible translation procedures in a language pair in relation to words and syntagms. They form the rules of a translation technique. These micro-stylistic categories are still used today in foreign language didactics, error analysis, and translation criticism. It is not general but language pair-specific translation problems that are explicitly discussed (Stolze, 2008: 69).

Here are the seven translation methods:

- a. **Borrowing.** If there is no equivalent for a term from the source language into the target language, the translator must take the term directly from a language and incorporate it into another without translation. For example: the English word "computer" - in Spanish "computadora", "laptop" - in German "Laptop", and "email" - in French "email". These terms are borrowed because they have no equivalent in most languages.
- b. **Calque.** The translation of a recognized phrase in order to preserve its meaning. This translation process consists of imitating the structure of words or sentences from another language. For example, the English phrase: "raining cats and dogs" in French is "pleuvoir des cordes" and in Romanian "plouă cu găleata". So, this method demonstrates that it expresses the same meaning but in the target language, it uses a different idiom.
- c. **Word-for-word translation.** Translating a syntactic structure from the source language into the target language using a corresponding syntactic structure. For example, "to break the ice" in Romanian is "a sparge gheața". This method keeps the original order of words and the structure, but sometimes it might not express the intended figurative meaning in the target culture.
- d. **Transposition.** The change of grammatical values from the source language into the target language, e.g., transforming a verb into a noun, a noun into a verb, an adjective into a noun, or a plural word into a singular word or vice versa, while preserving the

meaning of the source and target texts. For example, "he is very lucky" in Romanian is "el are mult noroc". In English "lucky" is an adjective but in Romanian "noroc" is a noun. Another example, "the food tastes good" in Romanian is "mâncarea este gustoasă". The verb "tastes" in Romanian is the adjective "gustoasă".

- e. **Modulation.** Changes the point of view or perspective in a translation. For example, "you are not wrong" in German is "du hast recht". So, the negative "not wrong" was replaced with the positive "recht". Another example, "the school is not far away" in Romanian is "școala este aproape".
- f. **Equivalence.** Replacing a situation with standardized greetings, proverbs, or other expressions. For example, "the early bird catches the worm" in Romanian is "cine se trezește de dimineață departe ajunge".
- g. **Adaptation.** The conversion of a colloquial word into the target language with the same meaning. Adaptation occurs when the word is not familiar or does not fit well in the target culture. For example, "High school" in French is "lycée". "He weighs 120 pounds" in Romanian is "el cântărește 55 de kilograme".

5. Advantages and disadvantages of using technology to translate a specialized text

Technology can be a very useful tool for translating specialized text, but we need to be careful how we use it. If we want the translation to be accurate and maintain the context, we cannot trust technology 100%; the translation needs to be reviewed and modified by human translators.

In the next table, we will see some advantages and disadvantages of the use of technology:

Advantages	Disadvantages
Time-saving - machine translation is very useful when we have a large volume to translate. A text can be translated by a translation machine in a few minutes, whereas if it is translated by a human translator, it may take a long time. Also, if we have an urgent document to translate,	The risk of making mistakes - when translating a text with machine translation, particularly a specialized text, the risk of making mistakes is quite high, such as terminology mistakes where a term could have several meanings or comprehension mistakes, because a machine sometimes

we may not find a translator available at the time, whereas machine translation is always available to us.	does not understand the context and therefore may change the meaning of the source text and give a translation that is not related to the respective text.
Save money - when we translate a text using translation software, we usually don't pay anything because we find many free software programs, whereas if we translate with a human translator, then a document would never be free. Especially when it is an urgent translation, this translation may have an additional cost.	Lack of cultural adaptation - even if using technology reduces costs, on the other hand, it has a big disadvantage that can be dangerous. When using translation software, misinterpretation may occur because it does not take into account cultural or stylistic subtleties. This software always tends to translate literally without giving the equivalence of an expression, which can change the meaning of the text. If it is a technical text that includes units of measurement, some of the machine translators cannot do the necessary conversion; they just translate and keep the original format.
Saving terms in the database – when translating a text using a translation software such as Trados or MemoQ, these software help create a glossary of terms in domains such as medicine, engineering, law, etc. Also, this makes the translator's work easier.	Limited free trial - by using translation software such as Trados or MemoQ we only have free access for the first month and then people have to pay for the respective software.

Table 1. Advantages and disadvantages of machine translation

6. Difficulties in translating a specialized text in the German language

When translating a specialized text in German, we face some difficulties such as terminology, translation of compound words, and long sentences. Long German words are difficult to translate because we cannot find them as such in a dictionary, and they have different grammatical functions in Romanian or English.

Here, we can see one of the major problems we might encounter in a German text, namely lengthy sentences. They can be somewhat hard to grasp since, in German, the verb occupies the second position in the sentence. Furthermore, if a sentence includes two verbs, such as a modal verb along with a regular verb, the modal verb will assume the second position while the regular verb is positioned at the end. However, in English or Romanian, two

verbs are always next to each other. Sometimes we can separate the sentence to be clearer, or we can change the word order in the sentence.

Source text	Target text Romanian	Target text English
An diese Steckverbindung können Sie einen PC oder Router anschießen , um Therapieinformationen auf eine sichere Website hochzuladen , so dass Therapieinformationen von einem Remote - Computer aus geprüft oder eine Ferndiagnose und -reparatur am Gerät vorgenommen werden können .	Puteti conecta un PC sau un router la acest conector pentru a încărca informații despre terapie pe un site web securizat, astfel încât informațiile despre terapie să fie verificate de un computer de la distanță sau să se poată efectua diagnosticarea și repararea de la distanță pe dispozitiv.	You can connect a PC or router to this connector to upload therapy information to a secure website so that therapy information can be checked from a remote computer or remote diagnosis and repair can be carried out on the device.
Den Alarm „Niedriger inspiratorischer Spitzendruck“ nicht zu niedrig einstellen , da das System sonst eventuell größere Leckagen im Schlauchsystem bzw. Die Trennung vom Patienten nicht erkennt .	Nu setați o valoare prea scăzută pentru alarma „presiune maximă scăzută la inspirație“, deoarece, altfel, sistemul ar putea să nu detecteze scurgeri majore în sistemul de tuburi sau chiar deconectarea de la pacient.	Do not set the “Low peak inspiratory pressure” alarm too low; otherwise, the system may not recognize major leaks in the tubing system or separation from the patient.
Unverzüglich eine andere Stromquelle bereitstellen , wenn die Alarmmeldung „Batteriefastleer“ angezeigt wird . Der vollständige Ausfall der Stromversorgung und der Abbruch der Therapie steht unmittelbar bevor .	Când apare mesajul de alarmă „Bateria este aproape descărcată“, puneți la dispoziție, fără întârziere, o altă sursă de alimentare cu curent electric. Întreruperea completă a alimentării cu curent electric și oprirea terapiei sunt iminente.	Provide another power source immediately if the alarm message “Battery almost empty” is displayed . The complete failure of the power supply and the cancellation of therapy are imminent.

Table 2. Sentences with verbs in the last position in the sentence

Conclusion

In conclusion, translation represents a very powerful tool for dealing with language barriers and cultural differences. Specialized translation is a specific field of translation that requires good communication skills and strong expertise in the subject in order to prevent misunderstandings and serious

consequences. Yet, the challenges of specialized translation are common and quite significant.

In order to overcome these challenges, we need to have a good knowledge not only of the differences between terms and terminology but also a deep understanding of those terms and terminology. For specialized translation, it is very important to have expertise and experience in the field. The methods given in the text by Vinay and Darbelnet are essential for success.

Tools such as CAT and MT can help with efficiency and consistency, but they also have limits. Despite state-of-the-art technology, human translators are still irreplaceable in specialized/technical fields, for their ability to address contextual and conceptual differences and problems.

In conclusion, specialized translation presupposes a complex approach requiring multidisciplinary skills, from linguistic and cultural awareness to computer literacy.

References

- Cabré, M.T. (1999). *Terminology. Theory, methods and applications*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Koller, W. & Henjum, K.B. (2020). *Einführung in die Übersetzungswissenschaft* (8th ed.). Tübingen, Germany: Narr Francke Attempto Verlag.
- Pitar, M. (2009). *Manual de terminologie și terminografie*. Timișoara, Romania: Editura Mirton.
- Stolze, R. (2008). *Übersetzungstheorien. Eine Einführung*. Tübingen: Gunter Narr Verlag.

About the author

Sarab Moustafa is an MA student, Technical University of Civil Engineering Bucharest, Romania.

E-mail: sarab.moustafa@student.utcb.ro

THE ROLE OF TRANSLATORS AND INTERPRETERS IN FACILITATING INTERCULTURAL COMMUNICATION IN THE COURTS OF ROMANIA, MONTENEGRO AND THE UK

Stefan ŽIVOJINOVIĆ

*but he supposes he knows something when
he does not know, while I, just as I do not
know, do not even suppose that I do. (Plato's
Apology of Socrates*

Abstract: Translators and interpreters play a very important role in facilitating intercultural communication in the courts of Romania, Montenegro, and the UK. Without them, intercultural communication in the courts in multicultural societies such as Romania, Montenegro and the UK would be significantly hindered. Their work ensures that all linguistic and cultural barriers are overcome. This paper discusses their specific role and unique challenges they face on a daily basis, such as legal terminology, cultural differences, etc. By comparing their role in Romania, Montenegro, and the UK, we will see how much their cultural knowledge and linguistic expertise help in overcoming cultural differences. The findings in this paper will lead to a better understanding of their role and will emphasize the need for improving their position in courts.

Keywords: *translators; interpreters; intercultural communication; legal language; court translating/interpreting*

Introduction

This paper aims to explain the role of translators and interpreters in facilitating intercultural communication within the courts of Romania, Montenegro, and the UK. It is first necessary to understand the general concept of intercultural communication and its purpose. However, this is only the starting point. To truly comprehend the role of translators and interpreters in intercultural communication, it is also essential to explore the nature of legal language and how it impacts translators and interpreters within the context of legal intercultural communication.

The primary objective of this paper is to demonstrate the interrelation between intercultural communication and the fields of translation and interpretation. It will hopefully lead to a better understanding of intercultural communication, translators' and interpreters' contribution, and the specific roles they play.

To fully grasp the nature of the role translators and interpreters play in the intercultural communication of courts in Romania, Montenegro, and the UK, we must first identify the relevant characteristics mentioned above. Translators and interpreters play a crucial role in overcoming language barriers, whether through oral or written translation and interpretation. They also facilitate intercultural communication in courts by enabling effective communication in cases involving foreigners and minorities. It is important to note that their profession often goes unnoticed and undervalued, despite being indispensable to resolving certain cases.

1. Intercultural communication

1.1 The purpose of intercultural communication

Intercultural communication originates from simple, everyday communication. Therefore, the core element of intercultural communication is "communication" itself. According to Asemah, Nwammuo, and Nkwam-Uwaoma (2022: 1), "communication implies sharing, interaction, dialogue, and understanding." Sampson et al. (2022: 185) define intercultural communication as "communication between people with different cultural identities."

Based on these definitions, intercultural communication can be understood as the process through which individuals from different cultural backgrounds share information and ideas. The purposes of intercultural communication are numerous, but for the scope of this paper, two key purposes are highlighted:

- a. identify the challenges that may arise in intercultural communication;
- b. facilitate more effective communication.

These two purposes were chosen as they align with the focus of this paper: the role of translators and interpreters in intercultural communication within legal contexts.

1.2 The legal framework surrounding intercultural communication

While intercultural communication can take many forms, this paper focuses specifically on intercultural communication within the legal system. Intercultural legal communication refers to the exchange of information within legal systems in different countries. The legal framework surrounding intercultural communication involves understanding how various legal systems function, as each country has unique laws, regulations, and practices.

According to Asemah et al. (2024: 24), legal systems “set boundaries and provide legal frameworks within which communication practices operate.” This highlights the importance of understanding the legal system under which intercultural communication occurs.

2. Intercultural legal communication

2.1 Legal language

Intercultural legal communication relies heavily on legal language, which varies from country to country. To understand the role of translators and interpreters in legal intercultural communication, it is necessary to first understand legal language, as their work depends on it. Janulevičienė and Rackevičienė (2012: 164) state: “Effective intercultural communication requires sufficient language skills and also extensive knowledge of the cultures involved, which encompass official social behavior norms, enshrined in the corresponding legal systems.”

Legal language is often complex and formal, featuring Latin terms, technical jargon, and specialized terminology. This complexity underscores the importance of intercultural legal communication, as it significantly impacts foreigners and minorities navigating legal systems.

As Goźdz-Roszkowski (2011: 98) notes, “law is inseparable from language. Legal provisions and norms are expressed through language, and both legal concepts and procedures can only be understood and accessed via linguistic means.”

2.2 Legal language in the courts of Romania, Montenegro, and the UK

To understand the role of translators and interpreters in intercultural communication within the courts of Romania, Montenegro, and the UK, it is necessary to examine the legal language used in these jurisdictions.

As Glogar (2023: 1081-1082) observes, “many legal theorists and linguists have addressed the notion of legal language from different perspectives. Our law is a law of words. There can be no doubt about their accuracy.”

The following table will provide examples of legal language used in the courts of Romania, Montenegro, and the UK.

UK	
Context:	A witness from a non-English-speaking country is testifying in a court case, and a translator is interpreting the witness's testimony.
Situation:	The witness is explaining that in his country there is no equivalent for the legal term "subpoena".
Example:	Witness: In my country, if I am asked to testify, it's not obligatory for me to do it; the court cannot order me to do that. If I choose to testify then I do that out of respect for the elder. Interpreter: The witness is saying that in their culture, if he wants to testify, he will do that voluntarily without a formal legal order. Judge: I understand, but explain to him that in our legal system, if he receives a subpoena, that means that he is obligated to testify.
Romania	
Context:	A non-Romanian speaker is asked if he understands his rights in a legal proceeding.
Situation:	The judge asks the witness if he understands his right to have legal representation.
Example:	Judge: Do you understand your right to have legal representation, and if you cannot afford a lawyer, then we will appoint the public defender to you? Witness: In my country, I don't need a lawyer, because the family and community will help me. Interpreter: The witness is saying that in his country, he doesn't need a lawyer because his family and community will provide support. Judge: I understand, but explain to him that in our legal system he needs a lawyer, and if he can't afford one, then we will appoint one for him.
Montenegro	
Context:	A witness from a rural minority uses an informal term to explain a legal concept.
Situation:	The witness wants to say "imprisoned" but uses the term "being held by the community".
Example:	Witness: My cousin was held by the elders for his actions, but he was not in prison. He was just kept by them until the matter was settled. Interpreter: The witness is saying that his cousin was held by the elders, but he was not imprisoned in the legal sense, it was just a community-held sanction. Judge: I understand, but explain to him that in our legal system we don't use a traditional form of detention, instead we use "imprisonment", a formal legal procedure that is handled by the state.

Table 1. Intercultural legal communication

In the previous table, I highlighted all legal terms that were used in legal intercultural communication in courts. At a closer look, we can see that legal language also includes some words from regular language such as: held, actions, matter, etc. This shows that sometimes even some regular words can have legal meaning, but that depends on the context in which they are used. Also, in this table, we noticed that interpreters play a very important role in the explanation of the legal language. More about their role will be discussed further in this paper.

3. Translators and interpreters: key facilitators of intercultural communication

3.1 The role of translators and interpreters in intercultural communication

The role of translators and interpreters in intercultural communication, in general, is to act as mediators between individuals who come from different cultures and speak different languages. Based on this, we agree that "Translation and interpretation has always been central to intercultural communication. Lack of knowledge of another culture may cause confusion, misunderstanding or even offense during communication process" (Köksal and Yürük, 2020: 327).

In order to understand their role in intercultural translation in the courts, first we need to know what their role is in general. **Translators** are people who translate written documents, while **interpreters** are people who interpret spoken communication.

3.2 The role of translators and interpreters in intercultural communication in courts

The two most important situations when a court translator/interpreter is necessary are:

- translate legal documents;
- interpret during testimony or examination in a way that legal terminology can be understood, etc.

Interpreters are continuously bombarded with questions by defendants and prisoners, such as do you think I need a solicitor? How should I plead? What sentence do you think I will get, because you must have seen similar cases to mine? The list is endless. To send interpreters on their own to the cells undermines their position in the legal proceedings. It exposes them to improper requests for assistance

which they must rebut in the absence of any official representative of the very legal proceedings in which they are meant to interpret.
(Wagner and Cheng, 2011: 222)

The situation is similar in the case of translators. They are exposed to large specialized legal terminology and jargon in both languages. Therefore, sometimes translators face problems in translating documents accurately. As Janulevičienė and Rackevičienė (2012: 165) point out, legal translation requires both a cognitive and a communicative approach, involving knowledge of the source and target legal systems, as well as evaluating the audience and the purpose of the translated text.

In the following table, we will see some examples of the most common challenges that appear during legal intercultural communication in courts, and starting from that we can also assess the role of the translators and interpreters.

Problem:	Language barriers
Description:	The defendant has difficulty understanding legal terminology (written and oral) and court proceedings because of the language barrier.
Role of the translator/interpreter:	They need to translate/interpret all the legal terminology (written and oral) in order to help the defendant understand legal charges.

Problem:	Idiomatic expressions
Description:	The defendant has difficulty understanding non-legal terminology (written and oral), such as idioms that have no direct equivalent.
Role of the translator/interpreter:	They need to translate/interpret idioms (written and oral) properly. For example, the phrase "cutting a deal" needs to be explained in a way where the defendant will understand that the meaning is figurative rather than literal.

Problem:	Cultural difference
Description:	The defendant has difficulty understanding some of the gesture styles due to cultural norms.
Role of the interpreter:	They need to interpret these gestures in a proper way. For example, a defendant is avoiding eye contact as a sign of respect, but in court, this gesture is considered dishonesty.

Problem:	Emotional nuances
Description:	The defendant has difficulty understanding the tone, emotion, or intent behind spoken words.
Role of the interpreter:	They need to interpret these things properly. Example: a sarcastic remark by a lawyer if it's translated literally, can lead to confusion.

Problem:	Conflicting legal systems
Description:	The defendant has difficulty understanding how the legal system works.
Role of the interpreter:	They need to interpret the legal system properly. Example: a defendant does not understand the concept of a jury trial.

Problem:	Ambiguities in speaking
Description:	The defendant has difficulty understanding something because the words (written and oral) aren't clear.
Role of the translator/interpreter:	They need to translate/interpret everything with clarity. Example: a poorly translated statement can cause confusion about the timeline of events.

Table 2. Examples of legal problems

3.3 The role of translators and interpreters in intercultural communication in the courts of Romania, Montenegro, and the UK

Before we examine the exact role of translators and interpreters in intercultural communication in the courts of Romania, Montenegro, and the UK, we need to acknowledge that "in some situations a translation is simply not possible and the only thing left is to explain in either language what that word stands for" (Medrea, 2010: 162).

During intercultural communication in the courts of Romania, Montenegro, and the UK, court translators and interpreters play a very important role because they ensure that foreigners can participate in and understand the court proceedings and the legal language. Before we discuss further about their role, it needs to be stressed out that in Romania and Montenegro, sworn translators exist, while in the UK, that is not the case.

As Vigier-Moreno points out (2010: 241-242), the English Common Law system does not recognize sworn translators, meaning that a translator's self-certification typically suffices in such contexts. Based on this, we could argue that in the UK the role of translators and interpreters in intercultural communication in courts is not so important.

Solicitors do not seem to pay much attention to translation and interpreting and usually commission these services to agencies or anyone they believe has a good command of foreign languages, while in civil law hearings they hire interpreters who may or may not be registered with the NRPSI¹. (Vigier-Moreno, 2010: 230)

Romania and Montenegro have a more systematic approach to this matter. They have sworn translators who obtain their certification based on an exam, and their work needs to be approved by a government institution, while this is not the case in the UK.

In the next few tables, we illustrate translators/interpreters' role in the intercultural communication in the courts of Romania, Montenegro, and the UK, during legal communication. We will start with some of the simple, most common legal phrases that are unique and are used in intercultural legal communication in all three countries.

Romania	Montenegro	UK
Toată lumea să se ridice!	Svi ustanite!	All rise!
Liniste în sala de judecată!	Red u sudnici!	Order in the court!
Vă rog să vă spuneți numele pentru înregistrare.	Molim vas, recite svoje ime za zapisnik.	Please state your name for the record.
Jurați să spuneți adevărul, doar adevărul și nimic altceva decât adevărul?	Da li se zaklinjete da ćete govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine?	Do you swear to tell the truth, the whole truth, and nothing but the truth?
Obiectez!	Prigovor!	Objection!
Respins!	Odbija se!	Overruled!
Acceptat!	Prihvata se!	Sustained!
Chemați următorul martor!	Pozovite sledećeg svedoka!	Call the next witness!
Am terminat prezentarea cazului.	Završio sam izlaganje.	I rest my case.
Vinovat/Nevinovat!	Kriv/Nevin!	Guilty/Not guilty!
Cerere aprobată/respinsă.	Predlog prihvaćen/odbijen.	Motion granted/denied.

Table 3. Legal phrases

In the following table, we will point out the similarities and the differences in the role of translators and interpreters in intercultural legal communication in the courts of Romania, Montenegro, and the UK.

¹ National Register of Public Service Interpreters

The role of translators/interpreters	
Romania	Translate/interpret during trials, hearings, and other legal procedures, especially in criminal, civil, and commercial law cases.
Montenegro	Translate/interpret during trials, hearings, and other legal procedures, but are also included in cases that involve human rights, ethnic disputes, and border issues.
UK	Translate/interpret during trials, hearings, and other legal procedures, but also play a very big part in cases such as asylum, extraditions, and immigration.
Legal terminology	
Romania	High accuracy during the translation/interpretation of legal terms in order to prevent misunderstandings and confusion. Emphasis on precise translation/interpretation of legal jargon and context in order to ensure clarity for all parties.
Montenegro	
UK	
Cultural mediation	
Romania	Emphasis on precise translation/interpretation of cultural nuances to prevent misinterpretations. High accuracy during the translation/interpretation of cultural differences in order to ensure clarity for all parties.
Montenegro	
UK	
Impartiality	
Romania	Interpreters interpret neutrally and objectively, without any alteration of the communication, in order to avoid misinterpretations and misunderstandings. Translators are bound by professional ethics which include confidentiality.
Montenegro	
UK	
Scope of work	
Romania	Translation/interpretation in local and sometimes in cross-border cases.
Montenegro	Translation/interpretation in domestic cases with very little involvement in international matters.
UK	Translation/interpretation in domestic and international cases.
Challenges	
Romania	Translation/interpretation of complex legal language.
Montenegro	Translation/interpretation of legal language that includes regional dialects and minority languages.
UK	Translation/interpretation of legal language that includes diverse accents and dialects due to a multicultural society.
Technological support	
Romania	Translators/interpreters started to use remote translation/interpretation tools in smaller courts.
Montenegro	Translators/interpreters in general do not use remote translation/interpretation tools, but these tools started to gain ground for rare languages.

UK	Translators/interpreters use a lot of remote translation/interpretation tools, especially post-COVID-19.
-----------	--

Table 4. The role of translators and interpreters

The following table will provide some information concerning our argument about challenges and underevaluation of translators' and interpreters' work in Romania, Montenegro and the UK.

Shortage of specialists	
Romania	Limited availability of translators and interpreters for rare languages. Besides Romanian, which is the official language, translation/interpretation usually includes: Hungarian, Romani, English, and French.
Montenegro	Shortage of trained translators and interpreters for specific languages. Beside Montenegrin, which is the official language, translation/interpretation usually includes: Croatian, Bosnian, Romani, and Albanian.
UK	Even if sworn court translators/interpreters do not exist, and everybody can translate/interpret just based on the certificate, the UK still does not have enough translators and interpreters; the demand is very high, particularly for rare dialects or refugee cases. Besides English, which is the official language, translation/interpretation covers over 300 languages, including Polish, Arabic, and Mandarin.
Intercultural role	
Romania	Translators/interpreters assist with EU and non-EU languages, but there are still problems in the understanding between Romanian officials and diverse populations.
Montenegro	Translators/interpreters assist with minority and foreign languages, but there is still a lack of cultural sensitivity in cases involving ethnic minorities.
UK	Translators/interpreters cover a wide range of languages, but there are still problems in communication between UK officials and culturally diverse populations.
Lack of recognition	
Romania	Translators and interpreters are usually seen as secondary staff, as helpers in the courtroom. The public is also not aware of their importance; they do not understand that this job requires a lot of skills and cultural knowledge.
Montenegro	
UK	Translators and interpreters are considered logistical support. They are not considered an integral part of the court proceedings.
Low pay and budget issues	
Romania	Court translators and interpreters are paid very little, while freelancers struggle with inconsistent workloads.
Montenegro	
UK	Budget cuts and insufficient funding lead to hiring less experienced translators and interpreters.

Technological barriers	
Romania	Court has limited adoption of remote translation/interpretation tools.
Montenegro	Remote translation/interpretation tools are rare, and many translators/interpreters do not have access to the necessary technology.
UK	Translation/interpretation tools are very present, and a lot of translators/interpreters have a high reliance on them, so this raises concerns about accuracy and reliability.
Workload stress	
Romania	High pressure to deliver accurate translation/interpretation in emotional situations.
Montenegro	Translators and interpreters in smaller cities are often overburdened with work because they do not dispose of enough resources.
UK	Translators and interpreters in immigration cases face a lot of heartbreaking situations.

Table 5. Key aspects about the role of translators and interpreters

Finally, we will present a comparative overview of the following terms:

Professional	Romania	Montenegro	UK
translator	traducător	prevodilac	translator
interpreter	interpret	tumač	interpreter

Table 6. Comparative overview of the terms “translators” and “interpreters”

4. Methods

Research in this article is based on the analysis of various information and data from books, academic journals, and scholar articles that are related to the role of translators and interpreters in intercultural communication in courts in Romania, Montenegro and the UK.

The methods employed in this research involve a comparative overview of existing literature, which includes comparative analysis, examining the similarities and differences in the roles of translators and interpreters across these three countries.

A key aspect of this paper's originality lies in its comparative nature, as it addresses a gap in literature. While individual studies have focused on the role of legal translators and interpreters in specific countries, there has been a lack of a comprehensive comparative overview that examines their role in Romania, Montenegro and the UK.

Conclusion

Legal language represents a very powerful tool in intercultural communication in the courts. Translators and interpreters are part of court proceedings, and without them, intercultural communication will be impossible. Foreigners and minorities most of the time do not understand the legal language and the legal system of a foreign country, and this can create big barriers in communication. This is the reason why the role of translators and interpreters is so important. They represent a third, neutral party that helps the other two parties (court officials and foreigners/minorities) avoid misunderstandings. The role of translators and interpreters is not just to translate and interpret; they also eliminate any doubts that can appear because of cultural differences. If the legal system is like a "spider web", then translators and interpreters are like "spiders", because they move through this "web" with such ease and remove any language gap in the intercultural communication in the courts.

References

- Anđelić, J.-T. (2015). Legal interpreting in Montenegro in view of its EU accession: Diagnosis and proposals of necessary modifications. *MonTI. Monografías de Traducción e Interpretación*, 7, 141–162.
- Asemah, E. S., Nwammuo, A. P. N. and Nkwam-Uwaoma, A. O. A. (2022). *Theories and models of communication* (second edition). University of Jos Press.
- Dănișor, D.-D. (2013). The right to a fair trial: The role of the translator-interpreter in the criminal trial. *AGORA International Journal of Juridical Sciences*, 4, 26–31.
- Glogar, O. (2023). The concept of legal language: What makes legal language 'legal'? *J Semiot Law*, 36, 1081–1107.
- Goźdz-Roszkowski, S. (2011). Legal language. *Fachsprache*, 5(3), 98–108.
- Hale, S. B. (2013). Interpreting culture: Dealing with cross-cultural issues in court interpreting. *Perspectives: Studies in Translatology*, 22(3), 321–331.
- Janulevičienė, V. and Rackevičienė, S. (2012). Legal language in intercultural communication. *SANTALKA: Filologija, Edukologija*, 20(2), 164–173.
- Köksal, O. and Yürük, N. (2020). The role of translator in intercultural communication. *International Journal of Curriculum and Instruction*, 12(1), 327–338.
- Medrea, N. (2010). The court systems in the USA, the UK, and Romania-Translation issues. *Curentul Juridic*, 162-166.
- Sampson, C., Marshall, D., Batte, E., Horsnby, E. and Johnstone, R. (2022). *Fundamentals of communication*. LOUIS: The Louisiana Library Network.
- Vigier-Moreno, F. J. (2010). Legal translation and interpreting in the UK today. In *Researching language and the law: Textual features and translation issues* (pp. 229-243).
- Wagner, A., and Cheng, L. (2011). *Exploring courtroom discourse: The language of power and control*. Ashgate Publishing Limited.

About the author

Stefan ŽIVOJINOVIĆ is an MA student in specialised translation and interpretation, Technical University of Civil Engineering Bucharest, Romania.

E-mail: stefan.zivojinovic@student.utcb.ro

**RECENZII DE CARTE –
BOOK REVIEWS**

Nistea, M. D. (coord.), Moustafa, S. and Živojinović, S. (2024). *România mea și a ta. Limbă, cultură și civilizație românească*. București: ProUniversitaria.

Reviewed by Raluca GHENȚULESCU

Lucrarea *România mea și a ta. Limbă, cultură și civilizație românească*, scrisă de conf. univ. dr. Marinela Doina Nistea, în calitate de coordonator, și de doi dintre cei mai buni absolvenți ai Anului pregătitor de limba română pentru cetățenii străini (APLR), Sarab Moustafa și Stefan Živojinović, vine ca răspuns la o necesitate resimțită atât de către cadrele didactice care predau la acest program de studii, cât și de către cursanți, anume aceea de a privi cultura și civilizația României din perspectiva inedită a celor care au luat contact cu țara noastră fără să știe prea multe despre ea și care au învățat – poate mai bine decât mulți nativi – limba, obiceiurile, tradițiile și toate celelalte valori identitare ale românilor.

Această tehnică a defamiliarizării subiectului, introdusă de către formalismul rus în 1917 sub denumirea de „ostranenie” – nu întâmplător, coordonatoarea volumului de față este absolventă de filologie rusă și cunoaște bine conceptul – presupune o viziune nouă, proaspătă și nepervertită asupra unor lucruri bine cunoscute, pentru a le scoate în evidență și a le spori valoarea. Pentru niște tineri veniți în România la studii – Sarab Moustafa este de origine siriană, iar Stefan Živojinović este de origine muntenegreană – cultura și civilizația românească erau un tărâm necunoscut, situat departe, nu atât geografic, cât identitar, de propriile culturi, în care influențele religioase, sociale și politice conturează un alt tip de identitate culturală. De aceea, modul în care priveau ei toate valorile noastre era foarte diferit de felul în care le percepem noi, românii, și, de multe ori, era mult mai apreciativ, deoarece lucruri pe care noi le considerăm firești – libertatea de exprimare, accesul la educație gratuită, toleranța etnică și religioasă etc. – sunt valori pentru care în țările lor de origine s-a plătit cu sânge.

Co-autorii Sarab și Stefan sunt și personajele principale din textele incluse în volumul *România mea și a ta*, care este organizat pe șaisprezece capitole și mai multe subcapitole. Cartea oferă, pe lângă informații valoroase, o varietate de exerciții, o bibliografie minimală, soluțiile unor exerciții și un glosar de termeni în limbile română, engleză, franceză, spaniolă și arabă. Este potrivită atât pentru utilizarea în context academic, ca material didactic la APLR, cât și pentru studiul individual al celor care doresc să își îmbunătățească cunoștințele despre limba, cultura și civilizația românească.

Diversitatea formelor de expresie ale acestora și variațiile dintre regiunile istorice și zonele geografice distincte, unde românii trăiesc în armonie cu diferite minorități naționale, îi impresionează pe studenții străini, care află cu plăcere că românii sunt recunoscuți pentru ospitalitatea lor, căldura sufletească și deschiderea către schimbul de informații culturale. Faptul că se află la confluența dintre mai multe arii geografice și culturale și că nu aparțin în totalitate nici spațiului occidental, nici celui oriental îi face pe români să-și păstreze specificul național și să îmbine într-un mod aparte tradițiile – încă viu – cu elementele de modernitate.

Cei care vin pentru prima oară în România sunt fascinați de această combinație unică, precum și de faptul că românii încă mai păstrează obiceiuri care în alte țări au dispărut (tradițiile pastorale sunt numai unul dintre multele exemple) și că percep sensul lucrurilor altfel decât alte popoare, bazându-se pe învățături milenare, nealterate de trecerea timpului. Moștenirea culturală românească este o sinteză armonioasă a influențelor germane, franceze, grecești, slave, bizantine, latine și geto-dace, care conturează un profil unic al sufletului românesc și creează legături trainice cu alte popoare. Poate tocmai de aceea mulți dintre cursanții de la APLR decid să se stabilească în România și ajung să considere țara noastră drept a doua lor casă, unde se simt respectați și puși în valoare, fără discriminare sau manifestări xenofobe.

Prezentate în detaliu în această carte, din perspectiva dublă, a nativului și a străinului, sărbătorile noastre, obiceiurile, portul popular și folclorul ni se înfățișează drept adevăratele comori care individualizează România în Europa și în întreaga lume. Cei care ajung să le cunoască și să le îndrăgească depășesc cu ușurință șocul cultural și se acomodează foarte ușor la realitățile din țara noastră.

Caracterul aplicativ al acestei cărți se reflectă în capacitatea sa de a oferi puncte de reper pentru oricine dorește să se familiarizeze cu limba, cultura și civilizația românească. De asemenea, modul obiectiv în care conturează profilul psihologic și cultural al românilor, cu toate plusurile și minusurile lui, face din această lucrare o resursă esențială atât pentru predarea acestei discipline la APLR, cât și pentru propria informare a străinilor care intră în contact cu elementele lingvistice și culturale ale țării noastre.

Cei trei autori au reușit să creeze un material complex și riguros întocmit, destinat cursanților de nivel mediu, care doresc să-și îmbunătățească abilitățile de comunicare pe teme culturale în limbă română. Elementele de paremiologie, cum ar fi proverbele, zicătorile și ghicitorile, precum și propunerile de lecturi suplimentare și secțiunea *Știați că...?* reprezintă un suport suplimentar pentru o

mai bună înțelegere a noțiunilor de cultură și civilizație, demonstrând totodată străinilor că poporul român este un adevărat tezaur de înțelepciune.

De asemenea, întrebările pe care autorii și le pun și ni le pun de-a lungul întregului material și în cadrul chestionarului de la final, împreună cu toate textele și exercițiile propuse, denotă inventivitatea și entuziasmul lor, care ne molipsesc și pe noi, cititorii, și ne determină să parcurgem cu interes și curiozitate fiecare capitol, ca să descoperim noi și noi valențe ale culturii române și să ne îmbogățim spiritual.

România văzută prin ochii lui Sarab și Stefan și descrisă din perspectiva unui cadru didactic universitar cu experiență în predarea cursurilor de cultură și civilizație românească și a limbii române în general, așa cum este Marinela Doina Nistea, este o țară frumoasă și ofertantă pentru studenții străini, care o descoperă pas cu pas, o îndrăgesc și o prezintă, la rândul lor, în culori vibrante, atrăgătoare pentru noi generații de cursanți, pe care le așteptăm cu drag să ne descopere valorile.

Bibliografie

- Nistea, M. D., Moustafa, S. & Zivojinovic, S. (2024). *România mea și a ta. Limbă, cultură și civilizație românească*. București: Editura ProUniversitaria.
- Shklovsky, V. (1965). Art as Technique. In: *Russian Formalist Criticism: Four Essays*, translated by Lee T. Lemon and Marion J. Reis. Lincoln: University of Nebraska Press, pp. 3–24 [accessed January 10, 2025].

About the reviewer

Raluca Ghențulescu is an Associate Professor, Ph.D., Technical University of Civil Engineering. She holds a Master in Literary Theory and a Ph.D. in British Cultural Studies, with a thesis on the inter-disciplinary topic of visibility, textuality and femininity. Her research interests are: Terminology, Translation Studies, British Cultural Studies, as well as Romanian Language and Literature.

E-mail: raluca.ghentulescu@utcb.ro

Biblioteca Județeană „I. N. Roman” Constanța. (2024) *Transhumanța - izvoare și mărturii*. Constanța: ExPonto.

Reviewed by Nicoleta ÎNSURĂȚELU

Din 2015, ziua de 14 noiembrie a fost declarată de Parlamentul României sărbătoare publică: Ziua Dobrogei, pentru cinstirea binecuvântatului moment în care trupele române au trecut Dunărea, pe la Brăila, și de la care, pentru Dobrogea și toți locuitorii ei, a început perioada de pace și de prolifică dezvoltare și modernizare. În 2024 sărbătoarea a fost onorată la Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” din Constanța prin lansarea volumului *Transhumanța - izvoare și mărturii*, apărut într-o condiție grafică deosebit de frumoasă la editura ExPonto din Constanța. Proiectul are ca editori pe Corina-Mihaela Apostoleanu și Luminița Stelian, de la Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” din Constanța, fiind realizat în parteneriat cu Biblioteca Județeană „George Barițiu” din Brașov și Asociația „Izvorul” din Săcele, județul Brașov, iar faptul că a fost publicat cu sprijinul Consiliului Județean Constanța arată însemnătatea subiectului în istoria modernă a Dobrogei.

Proprietarii a sute și mii de oi, mocanii frecventau, de sute de ani, marile târguri dobrogene, în special pe cele aflate la întretăierea drumurilor comerciale, precum târgul de la Kara-su, unde veneau târgoveți și mușterii nu doar din Dobrogea, ci din întreg spațiul Balcanic. O informație pe care cititorul volumului o află încă din debutul acestuia este aceea că Nicolae Iorga, în *Istoria Comerțului românesc: epoca veche, 1923*, atestă prezența mocanilor în Dobrogea încă din secolul al XIV-lea. Volumul *Transhumanța - izvoare și mărturii* atrage atenția asupra vieții și activității mocanilor transilvăneni care, în căutarea unor arealuri noi de pășunat, erau nevoiți să practice transhumanța amplă. După 1878, în Dobrogea s-a stabilit și apoi s-a statornicit un număr mare de mocani, în special bârsani și sibieni. Statul român i-a încurajat să vină cu sutele și miile lor de oi și să se stabilească în Dobrogea prin politici de împroprietărire cu suprafețe mari de pământ, scutiri de serviciu militar și alte înlesniri.

Volumul reprezintă teaurizarea unui însemnat număr de mărturii directe ale descendenților acestor mocani, amintiri dragi ale unor bunici și străbunici din vremea noastră, despre bunicii și străbunicii lor, care veneau cu oile în transhumanță, încă de când Dobrogea era otomană, și care s-au statornicit aici după ce ea a trecut sub administrație românească. Aceste mărturii înfățișează și consemnează pentru publicul cititor împrejurări, situații și fapte din și despre viața și activitatea acelor oameni, care au fost deopotrivă martori și actori ai „facerii

lumii” Dobrogei de azi. Lucrarea cuprinde și fotografii de arhivă extrase de către editorii volumului din lucrările de referință pentru bibliografia dobrogeană. Astfel, putem vedea chipurile unora dintre acești oameni de la munte, harnici și dârzi, drumeți pe calea Dobrogei, a „Daciei în miniatură”. Portretele sunt însoțite de cele mai importante repere biografice ale vieții acestor bărbați cu mustață ardelenescă, mare și răsucită, „capi de familie ... cu rosturi deosebite în viața” Dobrogei, de pe al căror chip și din a căror ținută răzbate, peste timp, modul în care au fost crescuți și educați, au trăit și și-au educat și ei copiii și nepoții, cu credință, cu dreptate și cinste și mereu cu măsură în toate, „așa cum se cade și se cuvine”.

În volum sunt incluse fotografii de familie, atât de la evenimente importante, dar și din viața cotidiană, inclusiv fotografii ale mocanilor cu oile lor, cu caii lor frumoși și vitele lor cornute sau fotografii de la muncile câmpului, în care se văd „unelte agricole dintre cele mai moderne” pentru acea vreme. Se remarcă fotografiile a două gospodării întemeiate de mocani, una în satul Pecineaga (a familiei Median) și una în satul Pazarlia = Târgușor, localitate căreia iată, i s-a păstrat semnificația numelui din vremea otomană (Pazar = duminică, ziua de târg, iar pazarlâc = nelipsita târguială dintre bazargiu și mușteriu). În acest volum regăsim și o emoționantă „carte” = scrisoare prin care se „trimite vorbă” = vești către rudele rămase în localitatea de baștină. Sunt prezentate și două hărți cu „răspândirea mocanilor în localitățile din județele Constanța și Tulcea”, însoțite de informații despre momentul venirii și apoi cel al statornicirii lor în Dobrogea. În final, lucrarea amintește și despre informațiile strânse de „comisiunile” care, între 1909-1912, au întocmit „dosarele pentru formarea primelor liste electorale din cele două județe dobrogene”, dosare care „cuprind mai multe date privitoare la” originea și statornicirea populației din Dobrogea decât orice altă sursă. Lucrarea oferă câteva detalii statistice despre situația cererilor pentru acordarea de drepturi civile românilor transilvăneni, precum și exemple de liste care cuprind numele unor familii de coloniști, localitatea de unde au venit și localitatea din Dobrogea unde „s’au așezat”. Toate acestea fac din acest volum, dedicat conservării memoriei mocanilor, care prin transumanța ancestrală, și apoi prin statornicirea pe „drumul” Dobrogei, au devenit „de-ai locului” și au influențat și transformat profund realitatea Dobrogei, o prețioasă și cursivă relatare și atestare istorică despre „facerea lumii” Dobrogei românești după 1878. Prin texte și imagini volumul reliefează însemnătatea prezenței în Dobrogea a acestor familii de păstori harnici și înstăriți, mocani transilvăneni care au „fost parte activă” în gândirea și înfăptuirea reformelor legislative, economice, financiare,

administrative și electorale prin care Regatul României s-a definit ca stat în epoca modernizării sale.

Cu ocazia prezentării volumului *Transhumanța - izvoare și mărturii*, am remarcat, cu bucurie și cu speranță pentru viitorul istoriei Dobrogei, și nu numai, prezența în sală a unui număr mare de elevi de liceu. Membrii asociațiilor „Izvorul” și „Zestrea săceleană” din Săcele, Brașov, au onorat evenimentul înveșmântați în prețioasele lor costume mocănești de sărbătoare, straie alese moștenite din generație în generație. Mocanii din fața noastră și cei din paginile volumului purtau nu doar aceleași straie. Ei purtau pe chipuri aceleași trăsături, expresii și atitudini, ca semn nu doar al transmiterii ADN-ului peste generații, ci și ca semn al apartenenței la același spațiu socio-cultural.

Deși perioada istorică nu este foarte îndepărtată (cca. 150 de ani) din păcate, ne confruntăm, în multe cazuri, cu lipsa documentelor de arhivă și lipsa informațiilor pentru multe din localitățile dobrogene. Cauzele acestei complicate realități arhivistice sunt multiple și complexe, dar ele nu reprezintă obiectul prezentei recenzii. Mărturiile descendenților direcți ai mocanilor deveniți dobrogeni nu au caracterul obiectiv al unor documente de arhivă, decât poate în anumite cazuri punctuale. Însă, pe lângă autenticitatea lor, aceste mărturii sunt prețioase, nu doar prin valoarea lor sentimentală, ci și prin bogăția, abundența și varietatea informațiilor oferite, care au meritul de a completa cunoștințele cunoscute despre istoria Dobrogei din acele vremuri.

Volumul *Transhumanța - izvoare și mărturii* este o sursă prețioasă de informație nu doar pentru istorici, ci și pentru arhitecții și inginerii constructori care lucrează în domeniul conservării, protejării, restaurării și reabilitării clădirilor de patrimoniu. Ca inginer constructor și doctorand în Istoria Construcțiilor din Dobrogea apreciez în mod deosebit apariția acestui volum. El ne oferă informații, în multe cazuri chiar la prima mână, care reușesc să completeze documentele, materialele și lucrările din domeniul bibliografiei dobrogene.

Deși de la lansare au trecut doar două luni, am consultat deja de mai multe ori acest volum, atât pentru studiile doctorale pe care le realizez, cât și pentru documentarea de arhivă la care am lucrat, în vederea întocmirii unui studiu istorico-arhitectural și de evaluare, pentru una dintre clădirile monument istoric din Dobrogea, care urmează să fie reabilitată. Acest tip de studiu este necesar pentru obținerea avizului favorabil din partea Ministerului Culturii, aviz care reprezintă o etapă obligatorie în procesul de reabilitare a oricărei clădiri monument istoric. Închei această recenzie prin a-i felicita și a-mi exprima gratitudinea față de toți cei care au contribuit la gândirea și realizarea volumului

Transhumanța - izvoare și mărturii, întrucât el are meritul de a completa, în mod semnificativ, bibliografia dobrogeană.

About the reviewer

Nicoleta ÎNSURĂȚELU is a civil engineer and a PhD student in the field of History at the Doctoral School of Humanities of Ovidius University of Constanța, as well as in the field of Civil Engineering at the Doctoral School of the Technical University of Civil Engineering Bucharest. Her research focuses on the history of construction in the Dobruja region during the modern period, aiming at continuous professional development and advancement in the broad field of conservation and restoration of historical monument buildings and archaeological sites—primarily in Dobruja, but not exclusively—a field in which she also carries out her professional activity.

E-mail: nicoletainsuratelu03@gmail.com

